

KOMMUNALUDVALGET
(2. samling)

Alm. del - bilag 224 (offentligt)
UFO, B 84 - bilag 49

ORIGINAL

Advokat Jesper Lett og advokat René Offersen
Advokatfirmaet Lett & co
Borgergade 111
1300 København K

OMTRYK (21/5)
(kopieringsfejl)

Dato: **06 MAJ 2002**
Kontor: 1. kommunekontor
J. nr.: 2002/1071/207-1
Sagsbeh.: cs
Fil-navn: Agterskrivelse adv.
+ bilag

! beslutning

Ved brev af 20. marts 2002 har Farum Kommune forelagt Farum Byråds/om at suspendere Deres klient Peter Brixtofte som borgmester for Farum Kommune til Indenrigs- og Sundhedsministeriets eventuelle stadfæstelse, jf. § 66, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse.

I den anledning skal Indenrigs- og Sundhedsministeriet meddele, at ministeriet agter at træffe afgørelse i sagen i overensstemmelse med vedlagte foreløbige afgørelse.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal anmode Dem som advokater for borgmester Peter Brixtofte om eventuelle bemærkninger til ministeriets foreløbige afgørelse senest mandag den 13. maj 2002.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet beder Dem navnlig om at være opmærksom på eventuelle faktiske oplysninger i ministeriets foreløbige afgørelse, som ikke måtte være Dem bekendt.

Ministeriet har tilsvarende anmodet om Farum Byråds eventuelle bemærkninger til ministeriets foreløbige afgørelse senest den 13. maj 2002.

Der henvises til Deres j.nr. 27594-62.

Med venlig hilsen

Lars Løkke Rasmussen / Christian Schønau

Borgmester Peter Brixtofte
Farum Kommune
Rådhuset
Rådhusstorvet
3520 Farum

Dato:
Kontor: 1. kommunekontor
J. nr.: 2002/1071/207-1
Sagsbeh.: SNI

Foreløbig afgørelse

Ved brev af 20. marts 2002 har Farum Kommune forelagt Farum Byråds beslutning af 20. marts 2002 om at suspendere Dem som borgmester for Farum Kommune til Indenrigs- og Sundhedsministeriets eventuelle stadfæstelse, jf. § 66, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse.

I breve af 21. marts, 22. marts, 5. april, 22. april 2002 (to breve) og 30. april 2002 har Farum Kommune afgivet bemærkninger i sagen. Brevene af 5. april og det ene brev af 22. april 2002 er fremsendt efter at have været behandlet af Farum Byråd på et møde.

I breve af 20. marts, 21. marts, 24. marts, 25. marts, 12. april, 16. april og 29. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen afgivet bemærkninger til sagen.

I breve af 11. april og 24. april 2002 har et mindretal i Farum Byråd bestående af medlemme Lars Carpens, Marianne Helslev, Mogens Hovgård, Bent Jensen, Henrik Jerger, Gitte Melchiorsen, Hüseyin Tas og Berit Torm afgivet bemærkninger til sagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har nu afsluttet behandlingen af sagen.

Det er ministeriets opfattelse, at De som borgmester i Farum Kommune groft og gentagne gange har vægret Dem med hensyn til udførelsen af opgaver, som er pålagt Dem ved den kommunale styrelseslov eller Farum Byråds beslutning, og at denne vægring er omfattet af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet stadfæster derfor Farum Byråds beslutning om i medfør af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2, at suspendere Dem som borgmester.

Her følger en gennemgang af sagens baggrund og en nærmere begrundelse for ministeriets opfattelse:

1. Sagens baggrund

1.1. Generelt

Det fremgår af beslutningsprotokollen for byrådets møde den 20. marts 2002, at der var optaget følgende dagsordenspunkt for byrådsmødet:

"Suspension af borgmesteren i henhold til styrelseslovens § 66.

Under henvisning til Den Kommunale Styrelseslov § 66, stk. 2, udpeger Farum Byråd Erik Fuchs til at fungere som formand for Farum Byråd indtil videre. Der henvises især til borgmester Peter Brixtoftes forsømmelser ved at optage en kassekredit på kr. 250.000.000 hos FIH den 23. april 2001 uden byrådets godkendelse, hvilket er i strid med Styrelseslovens § 41, såvel som i strid med reglerne om kommunernes låntagning."

Dagsordenspunktet blev optaget efter anmodning fra byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersen på vegne af i alt ti byrådsmedlemmer.

Det fremgår endvidere, at sagen blev opdelt i to dagsordenspunkter, således at der først blev taget stilling til spørgsmålet om suspension af borgmesteren og dernæst blev taget stilling til spørgsmålet om en fungerende borgmester i en eventuel suspensionsperiode.

Det fremgår endvidere, at Deres inhabilitet blev vedtaget af byrådet, hvorefter 1. vice-borgmester Per Edrén overtog ledelsen af dette punkt på mødet.

Det fremgår desuden af beslutningsprotokollen følgende:

"Sabine Kirchmeier-Andersen begrundede det fremsatte forslag og fremlagde nyt og subsidært forslag til dagsordenspunktet, der indgår som bilag til dagsordenspunktet. Begrundelsen var nærmere, at man ønskede at uddybe begrundelsen efter at man havde læst indholdet af Mogens Heide-Jørgensens notater af 4. marts 2002 og 11. marts 2002. "

Det fremsatte forslag til dagsordenspunkt blev fremsat på vegne af ti byrådsmedlemmer og havde bl.a. følgende indhold:

"Stemmer for forslaget, idet vi samtidigt subsidært ønsker at gøre gældende, at borgmester Peter Brixtofte endvidere har gjort sig skyldig i grov og gentagen vægring i henhold til styrelseslovens § 66, stk. 2, idet han

1. har undladt at udføre følgende ham af byrådet pålagte opgaver:

- a. at udforme byrådets dagsordener med et tilstrækkeligt informationsindhold, samt sørge for at tilhørende bilag er tilgængelige (jr. byrådsbeslutning på byrådsmøde den 30.01.01 dagsordenspunkt pkt. 5)
- b. at udarbejde en oversigt over kommunens likviditet til hvert økonomiudvalgsmøde, (jf. byrådsbeslutning på byrådsmøde den 12.06.01, dagsordenens pkt. 62 og efterfølgende rykket for på byrådsmøde den 30.10.2001, dagsordens pkt. 131.)
- c. at en samlet rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger vedr. regnskab 2000 hurtigst muligt forelægges økonomiudvalget til godkendelse (jf. byrådsbeslutning på byrådsmøde den 09.10.01, dagsordenens pkt. 120).
- d. at vedtage retningslinjer for en regelmæssig og systematisk budgetopfølgning inden udgangen af år 2001 (jf. byrådsbeslutning på byrådsmøde den 09.10.01, dagsordenens pkt. 120).

2. trods gentagne skriftlige opfordringer har undladt at optage et punkt til behandling på byrådets dagsorden efter anmodning fra et byrådsmedlem (jf. Sabine Kirchmeier-Andersens klage til tilsynsrådet af 05.02.02)."

Det fremgår endvidere af beslutningsprotokollen, at der på mødet blev sat et procedure-spørgsmål om medtagelse af det fremlagte forslag til dagsordenspunkt til afstemning, og at et flertal af byrådets medlemmer stemte herfor.

Endvidere fremgår det, at et flertal af byrådets medlemmer herefter stemte for suspension af Dem som borgmester i medfør af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2.

Baggrunden for byrådets beslutning om suspension af Dem som borgmester var således såvel det oprindeligt fremsatte dagsordenspunkt for mødet som det under mødet fremsatte forslag til dagsordenspunkt.

Endelig fremgår det af beslutningsprotokollen, at De herefter vendte tilbage til byrådsmødet, og at et flertal af byrådets medlemmer stemte for et forslag om at udpege byrådsmedlem Paul Wachtell som fungerende borgmester i en eventuel suspensionsperiode.

Ved brev af 20. marts 2002 har Deres advokat Jesper Lett fremsat en række bemærkninger vedrørende dels proceduren i forbindelse med Farum Byråds behandling af sagen om suspension af Dem som borgmester dels fortolkningen af den kommunale styrelseslovs § 66. Brevet var vedlagt advokatens brev af samme dato til Folketingets Ombudsmand.

Ved brev af 21. marts 2002 har Deres advokat og ved breve af 21. og 22. marts 2002 har Farum Kommune fremsendt yderligere materiale i sagen.

Ved brev af 22. marts 2002 anmodede Indenrigs- og Sundhedsministeriet om, at der for hver af de anførte begrundelser for beslutningen om suspension blev indhentet en række oplysninger.

Ministeriet anmodede endvidere om, at byrådet i fornødent omfang indhentede oplysninger fra Dem og anmodede særligt om, at der blev indhentet en udtalelse fra Dem om byrådets beslutning af 20. marts 2002.

Ministeriet anmodede om, at byrådets oplysninger blev afgivet af byrådet på et møde, og anmodede i den forbindelse om oplysning om, hvorvidt byrådet på baggrund af de ovennævnte indhentede oplysninger fastholdt byrådets beslutning om at suspendere Dem som borgmester i medfør af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2.

Ved brev af 24. marts 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen fremsat en række bemærkninger vedrørende proceduren i forbindelse med Farum Byråds og ministeriets behandling af sagen om suspension af Dem som borgmester og fortolkningen af den kommunale styrelseslovs § 66.

Ved brev af 25. marts 2002 modtog ministeriet en kopi af Deres advokat René Offersens brev til Farum Byråd. Det fremgik bl.a. af brevet, at De ønskede at afgive udtalelse til ministeriet og ikke til byrådet.

Ved brev af 5. april 2002 har Farum Byråd på grundlag af et møde afholdt i byrådet samme dag afgivet bemærkninger i sagen for hvert af de forhold, der er anført i byrådets beslutning af 20. marts 2002, og fastholdt byrådets beslutning vedrørende den vedtagne suspension under henvisning til de i byrådsbeslutningen af 20. marts 2002 anførte forhold. Brevet var vedlagt bilag nr. 1 – 28.

Ved brev af 11. april 2002 har et mindretal i Farum Byråd bestående af medlemmerne Lars Carpens, Marianne Helslev, Mogens Hovgård, Bent Jensen, Henrik Jerger, Gitte Melchiorson, Hüseyin Tas og Berit Torm afgivet bemærkninger til sagen vedrørende proceduren i forbindelse med Farum Byråds behandling af sagen om suspension af Dem som borgmester, fortolkningen af den kommunale styrelseslovs § 66 samt de forhold, der er anført i byrådets beslutning af 20. marts 2002.

Ved brev af 12. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen fremsat en række bemærkninger vedrørende proceduren i forbindelse med Farum Byråds og ministeriets behandling af sagen om suspension af Dem som borgmester, fortolkningen af den kommunale styrelseslovs § 66 samt de forhold, der er anført i byrådets beslutning af 20. marts 2002. Brevet var vedlagt bilagene A – F samt et omslag indeholdende byrådsprotokollerne for 2001 samt økonomiudvalgsprotokollerne for 2001 og 2002.

Ved brev af 15. april 2002 har ministeriet i anledning af brevet fra det nævnte mindretal i Farum Byråd af 11. april 2002 og Deres advokaters brev af 12. april 2002 anmodet Farum Byråd om bemærkninger hertil. Ministeriet har i den forbindelse anmodet om byrådets særskilte bemærkninger til en række nærmere anførte forhold. Ministeriet anmodede om, at byrådets oplysninger blev afgivet af byrådet på et møde.

Ved brev af 16. april 2002 har Deres advokater fremsendt byrådsprotokollerne for 2002.

Ved brev af 22. april 2002 har Farum Byråd på grundlag af et møde afholdt i byrådet samme dag afgivet bemærkninger til sagen vedrørende en række af de forhold, der er anført i byrådets beslutning af 20. marts 2002, og fastholdt byrådets beslutning vedrørende den vedtagne suspension under henvisning til de i byrådsbeslutningen af 20. marts 2002 anførte forhold. Brevet var vedlagt bilag nr. 1 - 11.

Ved brev af samme dato har Farum Kommune fremsendt skødet for Farum Kommunes overtagelse af Farum Kaserne.

Ved brev af 24. april 2002 har det nævnte mindretal i Farum Byråd afgivet bemærkninger til sagen vedrørende en række af de forhold, der er anført i byrådets beslutning af 20. marts 2002.

Ved brev af 29. april 2002 har Deres advokater afgivet bemærkninger til sagen navnlig vedrørende de forhold, der er anført i byrådets beslutning af 20. marts 2002.

Ved brev af 30. april 2002 har Farum Kommune fremsendt byrådsprotokollen for dagsordenspunkt 152 for byrådsmødet den 18. december 2001.

Ministeriet har endvidere inddraget det materiale i sagen, som Farum Kommune har afleveret til ministeriet i forbindelse med ministeriets behandling af Farum Kommunes økonomiske situation.

1.2. Bemærkninger vedrørende proceduren i forbindelse med behandlingen af sagen om suspension af Dem som borgmester

1.2.1. I breve af 20. marts, 24. marts, 12. april og 29. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen bl.a. anført, at Farum Byråds afgørelse af 20. marts 2002 om suspension af Dem som borgmester er ugyldig, fordi der i grundlaget for afgørelsen er indgået et nyt og radikalt andet grundlag end det, der var udsendt som beslutningsgrundlag, og som byrådsmedlemmeme havde haft lejlighed til at forholde sig til. De fem nye punkter har efter Deres advokaters opfattelse ikke lovligt kunnet indgå i beslutningen den 20. marts 2002.

Deres advokater har i den forbindelse anført, at hverken De eller andre byrådsmedlemmer end forslagsstillerne havde haft forudgående kendskab til det på byrådsmødet den 20. marts 2002 fremsatte dagsordenspunkt.

Deres advokater har endvidere anført, at ethvert medlem af kommunalbestyrelsen efter almindelige kommunalretlige grundsætninger kan afvise, at kommunalbestyrelsen behandler et dagsordenspunkt, der ikke har været optaget på den dagsorden, der er udsendt i medfør af den kommunale styrelseslovs § 8, stk. 4, med mindre det er åbenbart, at der umiddelbart kan tages stilling til sagen, eller at sagen ikke tåler udsættelse. Da ingen af de nye punkter på dagsordenen vedrørte forhold af en karakter, der ikke tålte udsættelse, var Farum Byråd således uberettiget til at tage stilling til de nye punkter på dagsordenen.

Deres advokater har endvidere anført, at de nye punkter på dagsordenen alene er medtaget, fordi byrådsflertallet var kommet i tvivl om, hvorvidt optagelse af kassekreditten på 250 mio. kr. hos FIH var en vægring i den kommunale styrelseslovs § 66's forstand.

I brev af 11. april 2002 har et mindretal i Farum Byråd bestående af medlemmerne Lars Carpens, Marianne Helslev, Mogens Hovgård, Bent Jensen, Henrik Jerger, Gitte Melchiorsen, Hüseyin Tas og Berit Torm bl.a. anført, at proceduren i forbindelse med byrådets behandling af sagen har været uacceptabel, og at de ikke havde nogen mulighed for at forholde sig til de yderligere punkter, før de blev fremsendt til ministeriet.

1.2.2. I breve af 24. marts, 12. april og 29. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen bl.a. anført, at ministeriet var ubeføjet til som sket ved ministeriets brev af 22. marts 2002 at bede byrådet om en række oplysninger vedrørende de nye punkter, som i strid med de kommunalretlige grundsætninger fremkom på selve mødet den 20. marts 2002, jf. pkt. 1.2., samt at bede om, at oplysningerne blev afgivet på et møde, og at bede om oplysning om, hvorvidt byrådet fastholdt sin beslutning af 20. marts 2002.

Advokaterne gør i den forbindelse gældende, at byrådets beslutning i stedet må ophæves, og at ministeriet er ubeføjet til at efterprøve det udvidede beslutningsgrundlag.

Advokaterne har i den forbindelse henvist til, at det udvidede beslutningsgrundlag i strid med de kommunalretlige grundsætninger fremkom på selve mødet, jf. pkt. 1.2.1., at ministeriets rolle i henhold til den kommunale styrelseslovs § 66 alene er at foretage en tilbundsgående efterprøvelse af den beslutning, som Farum Byråd traf i sit møde den 20. marts 2002, med henblik på at sikre borgmesterens retssikkerhed og at ministeriet efter officialmaksimen alene er forpligtet til at tilvejebringe oplysninger for at indhente det nødvendige bedømmelsesgrundlag ved behandlingen.

Ministeriets brev af 22. marts 2002 kan efter advokaternes opfattelse vanskeligt forstås på anden måde, end at ministeriet ønsker at formå kommunalbestyrelsen til at afhjælpe de mange åbenbare ugyldighedsgrunde, der er knyttet til beslutningen af 20. marts 2002 ved at få sagen behandlet på ny på ministeriets præmisser. Ministeriets brev af 22. marts 2002 har reelt karakter af en driftsmanual til brug for byrådet, således at byrådets ulovlige beslutning om suspension kan erstattes af en ny beslutning ikklædt et mindstemål af forvaltningsretlig legitimitet.

Advokaterne har endvidere anført, at det fremgår af protokollen for byrådsmødet den 20. marts 2002, at de fem punkter alene er medtaget, fordi byrådsflertallet var kommet i tvivl om, hvorvidt optagelse af kassekreditten på 250 mio. kr. hos FIH var en vægring i den kommunale styrelseslovs § 66's forstand. Advokaterne har endvidere henvist til, at der er tale om mindre betydningsfulde forhold, som alene er udtryk for, at Venstre har benyttet sit absolutte flertal i byrådet.

1.3. Bemærkninger vedrørende fortolkningen af den kommunale styrelseslovs § 66

1.3.1. I breve af 24. marts og 12. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Of-fersen gjort gældende, at vægringsbegrebet efter den kommunale styrelseslovs § 66 ale-ne omfatter nægtelse af at udføre en lovlig opgave, der er pålagt borgmesteren af kom-munalbestyrelsen i henhold til den kommunale styrelseslov.

Det anføres i den forbindelse, at en bred forståelse af vægringsbegrebet omfattende en hvilken som helst forsætlig overtrædelse af den kommunale styrelseslov eller beslutninger truffet i medfør af loven hverken har støtte i begrebets naturlige sproglige forståelse eller i forarbejderne til bestemmelsen.

Advokaterne har endvidere anført, at bestemmelsen skal forstås indskrænkende, dels som følge af det almindelige forvaltningsretlige intensitetsprincip, dels som følge af, at der er tale om en særegen begrænsning i det almindelige kommunalretlige princip om borg-mesterens uafsættelighed i valgperioden.

Advokaterne har desuden henvist til baggrunden for bestemmelsen, udvalgets betænk-ning, besvarelserne af en række udvalgsspørgsmål i forbindelse med Folketingets be-handling af bestemmelsen, indholdet af folketingsdebatten samt indenrigsministerens be-mærkninger og udvalgets betænkning.

1.3.2. Advokaterne har endvidere henvist til artiklen "Borgmesterskifte – uden nyvalg" i bladet "Kommunen" den 21. marts 2002, hvori det bl.a. er anført, at bestemmelsen ikke kan anvendes på fortidige forhold, da der ikke i den kommunale styrelseslovs § 66 er hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan vedtage en strafsanktion.

1.3.3. Advokaterne har endvidere knyttet en række bemærkninger til fortolkningen af begreberne gentagen vægring og grov vægring i den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2.

1.3.4. Advokaterne har endvidere anført, at flertallets fremgangsmåde i forbindelse med proceduren for byrådets behandling af sagen i sig selv giver grund til at tro, at sagen er udtryk for politisk forfølgelse.

1.4. Låneoptagelsen på 250 mio. kr. hos FIH

På et møde den 2. januar 2001 bemyndigede Farum Byråd Dem som borgmester til at forhandle og endeligt aftale køb af Farum Kaserne med tilhørende øvelsesarealer inden for en beløbsramme af i alt kr. 152,5 mio. kr. ud fra en række nærmere angivne forudsætninger vedrørende kaserneområdet's fremtidige anvendelse til byggeri. Af beslutningsprotokollen fremgår bl.a. følgende:

"Køb af fast ejendom

Sagsfremstilling:

Køb af Farum Kaserne med tilhørende øvelsesarealer.

På Byrådets møde den 28. april 2000 (pkt. 54) blev Borgmesteren bemyndiget til at forhandle købet af Farum Kaserne med henblik på en bymæssig afrunding af Farum på kasernens areal.

Borgmesteren orienterede efterfølgende på Byrådskonferencen i Farum Park den 6. juni 2000 om de førte forhandlinger med Forsvarets Bygningstjeneste, hvorunder Farum Kommunes brev af 5. april 2000 til Frederiksborg Amtsråd med beskrivelse af kommunens ønsker til den fremtidige anvendelse af Farum Kaserne, blev omdelt til byrådets medlemmer.

I brevet fremhæves under pkt. 3 en boligbyggeprocent på 30 med helt nye bygninger som den allerbedste løsning. Frederiksborg Amtsråd vedtog efterfølgende at godkende Farum Kommunes indstilling. I forslaget til regionplan 2001 fra HUR er Farum Kommunes ønske, som godkendt af Frederiksborg Amt, medtaget med en bebyggelse på 100.000 m² boligareal (ca. 1000 boliger).

På det seneste møde med Forsvarets Bygningstjeneste den 7. december 2000 modtog Farum Kommune et oplæg til handelsvilkår for køb af den samlede ejendom tilhørende Forsvarets Bygningstjeneste – både kasernearealet "inden for hegnet" og øvelsesarealerne "uden for hegnet", beliggende i hhv. Farum og Allerød Kommuner.

Købet omfatter følgende matr. nr.:

....

Prisen udgør kr. 130 mio., der betales kontant med 65,0 mio., når endelig aftale er godkendt af både Farum Byråd og af Folketingets Finansudvalg, og med 65,0 mio. når endeligt skøde er tinglyst uden præjudicerende retsanmærkninger.

Farum Kommune godtgør Forsvaret et fast beløb på Kr. 22,5 mio. til dækning af Forsvarets omkostninger ved etablering af ny ammunitionsrydningsenhed på anden placering i Danmark.

....

Kommunen afgiver 50% af sin nettofortjeneste til Forsvaret, hvis Kommunen videresælger øvelsesarealer "uden for hegnet" helt eller delvist til boligformål inden for 3 år efter, at endelig aftale er godkendt af Farum Byråd og Finansudvalget.

....

Ud fra ovenstående oplæg til handelsvilkår indstiller forvaltningen, at Borgmesteren bemyndiges til at forhandle og endeligt aftale køb af Farum Kaserne med tilhørende øvelsesarealer indenfor en beløbsramme af i alt kr. 152,5 mio.

....

Økonomiudvalget: Udvalget behandlede sagen den 2/1-2001 (pkt.2) og traf følgende beslutning:

Økonomiudvalgets flertal (V-3, C-1, A-1) anbefaler, at borgmesteren bemyndiges til at forhandle og endeligt aftale køb af ejendommen indenfor de anførte rammer, herunder at der udskrives en fri konkurrence, hvor kommunen som forudsætning har, at der etableres de boligtyper, kommunen har behov for. I sin øvrige planlægning vil byggeriet på kaserneområdet medføre konsekvenser på serviceområdet, som medtages i den generelle planlægning for Farum. I debatten om kommuneplanen vil borgeme have mulighed for – ved bl.a. 2 borgermøder – at udøve indflydelse på konkurrencebetingelserne.

Helene Lund (SF) kan anbefale købet af kaserneområdet ....

Beslutning:

Økonomiudvalgets flertals indstilling blev énstemmigt tiltrådt."

Hverken sagsfremstillingen eller beslutningen indeholdt særlige angivelser vedrørende købesummens finansiering.

Farum Kommune optog herefter forhandlinger med FIH om optagelse af et lån på 250 mio. kr.

I en udateret ansøgning til FIH, der er underskrevet af Dem som borgmester, fremgår bl.a. følgende:

"I forlængelse af de afholdte møder om kasernebyggeriet så anmoder Farum kommune hermed om en overførsel på kr. 250.000.000 som bedes overført til vor konto i BG-bank snarest muligt.

Beløbet vil blive benyttet til finansiering af kaserneområdet. Udover købspriserne så vil beløbet blive benyttet til udlæg for at gøre grundene byggeklar og til færdiggørelse af planerne for områderne. Desuden vil markedsprisen være afhængig af kendskabsniveauet for området samt indstillingen til vor kommune som helhed og derfor vil vi gennemføre et større markedsføringstiltag for at synliggøre værdien ved at bo i Farum

I hovedtræk kan beløbet specificeres som følger:	<u>1000 kr.</u>
Køb af kaserneområdet	152.500
Markedsføring	22.500
Nedrivning og klargøring	30.000
Miljøgennemgang	10.000
Klargøring af friarealer	10.000
Vej og vandafledning	<u>25.000</u>
<u>I alt</u>	<u>250.000</u>

Udbetalingen sker i henhold til Låneregulativets § 2, stk. 9, som vedlægges.

Lånets løbetid ønsker Farum Kommune til et år, hvorefter nyt behov afdækkes.

...."

Af et brev af 23. marts 2001 underskrevet af økonomidirektør Carsten Lehrmann, Farum Kommune, til FIH, fremgår bl.a. følgende:

"I forlængelse af de afholdte møder om kasernebyggeriet så anmoder Farum kommune hermed om en overførsel på 250.000.000 som bedes overført til vor konto i BG-bank snarest muligt.

Beløbet vil blive benyttet til finansiering af kaserneområdet samt Rørmosegård. Udover købspriserne så skal beløbet benyttes så udlæggene for at gøre grundene byggeklar og til færdiggørelse af planerne for områderne. Desuden vil markedsprisen være afhængig af kendskabsniveauet for området samt indstillingen til vore kommune som helhed og derfor vil vi gennemføre et større markedsføringstiltag for at synliggøre værdien ved at bo i Farum.

....."

Ved brev af 23. april 2001 gav FIH tilsagn om det omhandlede lån på 250 mio. kr. med henblik på udbetaling samme dag. Af brevet, der er stilet til den daværende kommunaldirektør i Farum Kommune, Leif Frimand, fremgår bl.a. følgende:

"Etablering af kassekredit.

I forlængelse af Farum Kommunes anmodning om en kassekredit vedr. overtagelse af Farum Kasserne kan vi hermed meddele, at FIH d.d. har accepteret at tilbyde Farum Kommune en sådan facilitet.

Vilkår for kassekredit

Vedr. kassekreditten er nedenstående gældende:

- Finansiering efter samme vilkår som øvrige aftaler mellem Farum Kommune og FIH jf. FIHs brev af ...
- Gyldigheden af legal opinion afgivet af Chr. Kruse Madsen, Advokatfirmaet Bech-Bruun Dragsted pr. 23. april 2001 vedr. kassekreditens overensstemmelse med gældende lovgivning vedr. kommuners låneoptag
- Løbetid 1 år fra udbetalingstidspunktet
- Maximal låneramme 250 mio.kr.
- Renten opskrives kvartårligt bagud – f.g. 1. august 2001
- Kassekreditten er opsigeligt med 14 dages varsel for begge parter

Udbetaling

FIH udbetaler d.d. den fulde låneramme til Farum Kommunes konto ...."

Farum Byråd har oplyst, at byrådet går ud fra, at den i tilsagnsskrivelsen omtalte "legal opinion" af 23. april 2001 fra advokat Christian Kruse Madsen, Advokatfirmaet Bech-Bruun Dragsted, vedrører et brev af 23. april 2001 fra den pågældende advokat til FIH. Af brevet fremgår bl.a.:

"Farum Kommune – etablering af kassekreditfacilitet

I anledning af, at kommunalbestyrelsen i Farum Kommune påtænker at etablere en kassekredit med en trækingsret på op til 250 mio. kr. hos FIH, har FIH anmodet om en redegørelse for, hvorvidt Kommunen efter lånebekendtgørelsen vil være berettiget hertil.

Den såkaldte kassekreditregel i lånebekendtgørelsens § 7 tillader kommuner at foretage træk på kassekreditter i det omfang, at kassekredittrækkene ikke overstiger kommunens likvide beholdninger opgjort over de seneste 365 kalenderdage.

Kommunen har efter principperne i lånebekendtgørelsens § 7 beregnet den gennemsnitlige likvide beholdning for de seneste 365 kalenderdage og tilsvarende beregnet størrelsen af de gennemsnitlige træk på kassekreditter (inklusiv det forventede træk hos FIH).

Kommunens beregning viser, at det samlede kassekredittræk for de seneste 365 dage ikke vil overstige den likvide beholdning for samme periode og etableringen af kassekreditten vil dermed ikke være i strid med lånebekendtgørelsens § 7.

....

Det fremgår af byråds- og økonomiudvalgsprotokollerne for år 2001, at det omhandlede lån ikke har været forelagt særskilt for Farum Byråd eller Farum Kommunes økonomiudvalg i perioden siden byrådets beslutning om køb af Farum kaserne den 2. januar 2001.

På et møde den 24. april 2001 bemyndigede Farum Kommunes økonomiudvalg Dem som borgmester til at godkende og endeligt berigtige købet af 11 tjenesteboliger og et hus med fællesfaciliteter til 10 mio. kr., som der i forbindelse med de afsluttende forhandlinger med Forsvarets Bygningstjeneste om køb af kasemearealet var opstået mulighed for yderligere kunne erhverves. Fra beslutningsprotokollen for dette punkt på mødet (pkt. 46) fremgår bl.a. følgende:

"...I forbindelse med de afsluttende forhandlinger med Forsvarets Bygningstjeneste vedrørende den endelige udformning af købsaftalen er der opstået den mulighed, at de 11 tjenesteboliger samt et hus med fællesfaciliteter....kan indgå som en del af købsaftalen.

Der er opnået enighed om, at Farum Kommune kan erhverve de 12 bygninger.... til en samlet pris af

kr. 10.000.000 –

....

Forvaltningen indstiller, at Borgmesteren bemyndiges til at godkende og endelig berigtige købet af ovennævnte ejendomme.

Beslutning:

Helene Lund (SF) tager forbehold.

Indstillingen anbefales af de øvrige medlemmer."

Den 31. maj 2001 underskrev Forsvarets Bygningstjeneste og Farum Kommune betinget skøde vedrørende Farum Kommunes køb af kasemeområdet. For Farum Kommune un-

derskrev De som borgmester og kommunaldirektør Leif Frimand. Skødet var bl.a. betinget af godkendelse af Farum Byråd og Folketingets Finansudvalg.

Af skødet fremgår, at købesummen udgjorde 140 mio. kr., hvoraf halvdelen skulle betales, når skødet var godkendt af Farum Byråd og Folketingets Finansudvalg, og halvdelen skulle betales, når endeligt skøde var tinglyst uden præjudicerende retsanmærkninger. Skødet omhandlede også erhvervelse af de nævnte 11 tjenesteboliger og det nævnte hus med fællesfaciliteter og var 10 mio. kr. højere i pris end de 130 mio. kr. anført i beslutningen af 2. januar 2001. Af skødet fremgår endvidere, at sælgeren i perioden fra overtagesdagen og indtil den 1. april 2003 har ret til at gøre brug af hele den faste ejendom, og at brugsretten vedrører såvel bygninger som de arealer, der i øvrigt er tilknyttet ejendommen.

På et møde den 14. august 2001 gav Farum Byråd Dem som borgmester bemyndigelse til at igangsætte salgsarbejdet vedrørende Farum kaserne, herunder til at optage forhandlinger med købere og til at anvende 10 mio. kr. til markedsførings- og salgsarbejde. Af byrådsprotokollen for dette punkt på mødet (punkt 95) fremgår bl.a. følgende:

"...Det foreslås, at borgmesteren bemyndiges til at igangsætte salgsarbejdet vedrørende Farum Kaserne og til at optage forhandlinger med købere til kasernen.

Det foreslås samtidig, at der til markedsførings- og salgsarbejdet afsættes 10 mio. kr., således at borgmesteren bemyndiges til at disponere inden for denne beløbsramme.

....

Økonomiudvalget: Udvalget behandlede sagen den 13. august 2001 (...)

Beslutning: Indstilling tiltrædes, idet SF dog finder, at salget bør afvente lokalplanens vedtagelse.

Beslutning: Indstilling godkendt idet SF henholder sig til udtalelsen i Økonomiudvalget."

Den 16. oktober 2001 blev Farum Kaserne udbudt til salg som byggegrunde med byggepligt til boliger. Fristen for indgivelse af tilbud blev i første omfang fastsat til den 9. november 2001 kl. 12. Denne frist er efterfølgende blevet udskudt et antal gange.

På et møde i Farum Byråd den 18. december 2001 orienterede De om bl.a. salgssituationen i forbindelse med kaserneområdet og orienterede om igangværende salgsforhandlinger.

Af byrådsprotokollen fremgår bl.a. følgende (dagsordenspunkt 153):

"Borgmesteren orienterede om salgssituationen i forbindelse med Kaserneområdet, Rørmossegård og Hjortefarmen. Borgmesteren orienterede herunder om igangværende salgsforhandlinger.

Byrådsprotokollen indeholder ingen angivelse af det omhandlede lån eller om nogen beslutning fra byrådets side under dette dagsordenspunkt.

Den 20. december 2001 underskrev Forsvarets Bygningstjeneste og Farum Kommune endeligt skøde vedrørende køb af kasemeområdet. For Farum Kommune underskrev De som borgmester og kommunaldirektør Leif Frimand.

Den 18. januar 2002 blev skødet endeligt tinglyst uden retsanmærkninger.

Forsvarets Bygningstjeneste har telefonisk oplyst over for ministeriet, at Farum Kommune i forbindelse med købet af Farum Kaserne har betalt 70 mio. kr. den 3. juni 2001 og 92,5 mio. kr. den 1. februar 2002.

På et møde i Farum Byråd den 19. februar 2002 orienterede De om det omhandlede lån på 250 mio. kr. Byrådet tog orienteringen til efterretning. Af beslutningsprotokollen fremgår følgende under dette dagsordenspunkt (dagsordenspunkt 14):

"Orientering om kommunens salg af fast ejendom.

Sagsfremstilling:

Borgmesteren orienterer om den aktuelle situation omkring kommunens salg af fast ejendom.

Beslutning:

Borgmesteren redegjorde for salgsarbejdet og for optagelsen af kreditten på 250 mio. kr.

Orienteringen blev taget til efterretning."

Ved brev af 5. april 2002 har Farum Byråd bl.a. oplyst, at det skyldtes en tilfældighed, at det omhandlede lån kom til byrådets kendskab, idet et byrådsmedlem på en konference for kommunens udvalgsformænd den 29. januar 2002 undrede sig over, at der på en planche med nøgletal for kommunens økonomi figurerede en gæld m.v. på i alt 450 mio. kr. under rubrikken "tilbagebetaling af jordforsyningslån m.v."

Farum Byråd har i den forbindelse henvist til en planche med overskriften "Forventet udvikling i kassebeholdning 2002-2006", hvoraf bl.a. følgende fremgår:

"Kassebeholdning pr. 1. januar 2002	695.191
Tilgodehavender vedr. 2001	21.318
Betalinger vedr. 2001 (Supplementsperioden)	-30.000
Total	686.509

Forventede indtægter ejendomssalg	725.000
Forventede udgifter ejendoms køb m.v.	160.000
Netto vedr. ejendomme	565.000

Forventet driftsoverskud 2002-2006

....

297.028

Forventet underskud ejendoms- og formueforv. (ekskl. ejendomsh.)

....

-549.450

Tilbagebetaling af jordforsyningslån m.v. -450.000

Forventet kassebeholdning ultimo 2006 549.087

Note: Alle tal i 1.000 kr.*

Byrådet har endvidere i brevet af 5. april 2002 oplyst, at planchen igen blev fremlagt på et økonomiudvalgsmøde den 14. februar 2002 med Henrik Jerger som fungerende formand (under Deres fravær), og at en embedsmand fra kommunens økonomiske forvaltning direkte adspurgt oplyste, at de 450 mio. kr. i rubrikken bl.a. drejede sig om et lån hos FIH optaget i juli 2001.

Byrådet har anført, at byrådet ikke på noget tidspunkt har været inddraget i en beslutning om denne kreditstiftelse endsigse godkendt denne.

Byrådet har endvidere anført, at byrådet ikke har givet Dem bemyndigelse til at optage lån eller indgå andre økonomisk forpligtende aftaler uden iagttagelse af de regler, der følger af den kommunale styrelseslov og styrelsesvedtægten for Farum Kommune. Ej heller er byrådet bekendt med, at der skulle eksistere en praksis eller kutyme desangående.

Byrådet gør gældende, at De bevidst har undladt at forelægge et beslutningsforslag for byrådet om at optage lånet, samt at De siden har holdt låneoptagelsen skjult for byrådet. Der har i den forløbne periode været rig lejlighed til at informere såvel økonomiudvalg som byråd, idet der har været afholdt otte økonomiudvalgsmøder og ni byrådsmøder såvel som en budgetkonference i 2001 efter låneoptagelsen.

Efter byrådets opfattelse er der under henvisning til de klare spilleregler i den kommunale styrelseslovs § 41 og i styrelsesvedtægten for Farum Kommune tale om en vægring fra

Deres side, der ikke mindst i lyset af lånebeløbets størrelse er så grov, at byrådet har pligt til at skride til suspension, da fundamentale kommunale hensyn er truet.

Det tilføjes, at Farum Byråd i brevet af 5. april 2002 – om end under et andet af de punkter, byrådet har påberåbt sig som suspensionsgrundlag, jf. afsnit 1.6. – har anført, at De som borgmester på et ekstraordinært økonomiudvalgsmøde, der blev afholdt den 15. november 2001, gav en detaljeret redegørelse for kommunens økonomi, og at De på mødet i den forbindelse udleverede en række oversigter, jf. nedenfor, men at de fremlagte oversigter intet havde med de reelle forhold at gøre.

Byrådet har i den forbindelse henvist til et dokument med overskriften "Økonomisk oversigt 15. november 2001", der blev fremlagt på mødet den 15. november 2001 (bilag 13). Af dokumentet fremgår bl.a. følgende:

"....

2. Siden budgetvedtagelsen har økonomisk forvaltning udarbejdet et nyt skøn for 2001, der giver anledning til følgende ændrede vurderinger i forhold til budgetvedtagelsen (...).

Flere driftsudgifter	- 12.885
Kursgevinst på obligationer	36.000
Netto ændring i likviditet	23.115

Herefter vil likviditeten ved årets udgang udgøre 661,5 mio. kr. mod forventet ved budgetvedtagelsen 638,4 mio. kr.

Driftsoverskuddet for 2001 vil herefter udgøre 10,7 mio. kr.

3. Økonomisk forvaltning har på denne baggrund vurderet, om driftsudgifterne for 2002 er budgetteret rigtigt. Det er vurderingen, at de ekstra driftsudgifter for 2001 er indregnet i 2002. Til gengæld vil lejeudgiften blive 6,9 mio. kr. mindre som følge af rentefaldet.

Herefter forventes der ligevægt på driftsbudgettet i 2002 og en forventet likviditet ved årets udgang på 882,4 mio.kr.

4. Udviklingen i de efterfølgende år kan læses i oversigten (...).

Forudsætningerne for beregningerne er:

....

b) Nul gæld.

c) Salgsindtægter fra kommunens ejendomme og øgede skatteindtægter og driftsudgifter i forbindelse med indflytning af ca. 4.000 flere borgere.

....

5. Det må understreges, at ved beregningen af likviditeten er kortfristede mellemværender modregnet (også kaldet kortfristede gæld).

I løbet af 2001 er den kortfristede gæld afviklet, og der er alene de såkaldte diverse mellemregninger i kirkelig ligning, selvejende institutioner, lønninger m.v. tilbage.

....."

Farum Byråd har endvidere henvist til dokumentet "Generelle bemærkninger til regnskab 2000", der også blev fremlagt på mødet den 15. november 2001 (bilag 14). Af dokumentet fremgår bl.a. følgende:

"2000 var et investeringsår

.....

Regnskabsåret 2000 er præget af mange modgående bevægelser, men når det hele lægges sammen kommer Farum ud af regnskabsåret med et nulresultat, hvorefter likviditeten udgør mere end 700 mio. kr. – hvilket er samme niveau som tidligere.

....

I år 2000 har Farum købt en række ejendomme med henblik på at udvikle kommunens erhvervsområde, og disse ejendomme forventes solgt i år eller i de kommende år.

Frømtidsudsigterne

På baggrund af erfaringerne fra regnskabsåret 2000 har kommunens økonomiske forvaltning udarbejdet en prognose for såvel de førstkommande år som helt frem til år 2025. .... Konklusionen for fremskrivningen er, at med de gældende skatteprocenter – 19,9 % i personskat og 6,0 promille grundskyld – og med opretholdelse af landets bedste serviceniveau, vil kommunen i hele perioden have en likviditet på et meget højt niveau – dvs. i underkanten af 1 milliard kroner."

Farum Byråd har endelig henvist til et dokument med overskriften "Budgetfremskrivning 1999 til 2025", der også blev fremlagt på mødet den 15. november 2001 (bilag 16), hvoraf der ved "Optagelse af lån", "Afdrag på lån" og "Restgæld på Lån" for hele perioden er anført "0", bortset fra 1999, hvor der alene under rubrikkerne "Optagelse af lån" og "Restgæld på lån" er anført 0 kr. og under rubrikken "Afdrag på lån" er anført "-215.003". Byrådet har oplyst, at der i 1999 blev afdraget et lån på 215 mio. kr. i overensstemmelse med

en afgørelse fra Indenrigsministeriet om deponering i forbindelse med salg af rensningsanlæg.

I brev af 11. april 2002 har et mindretal i Farum Byråd bestående af medlemmerne Lars Carpens, Marianne Helslev, Mogens Hovgård, Bent Jensen, Henrik Jerger, Gitte Melchiorson, Hüseyin Tas og Berit Torm, bl.a. anført, at den bemyndigelse, De fik som borgmester på byrådsmødet den 2. januar 2001 til at forhandle og endeligt aftale køb af Farum Kaserne, må indeholde en bemyndigelse til at skaffe pengene hertil. De var således implicit blevet bemyndiget til at optage lånet på 250 mio. kr. til betaling af jordkøb.

Mindretallet har endvidere gjort gældende, at De som borgmester efterfølgende på byrådsmødet den 19. februar 2002 har redegjort for lånet, og at samtlige byrådsmedlemmer har taget redegørelsen til efterretning.

I brev af 12. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen bl.a. oplyst, at De som borgmester var involveret i optagelsen af lånet på 250 mio. kr. i FIH, at det omhandlede lån, som det fremgår af både ansøgning og bevilling, skulle anvendes til gennemførelsen af Farum Kaserne-projektet, og at årsagen til, at der kun var tale om et kortvarigt lån var, at det hele tiden var hensigten at sælge fra af kaserne-arealerne straks efter den endelige erhvervelse fra staten. Der var tale om en meget gunstig handel for Farum Kommune, som byrådet den 2. januar 2001 enstemmigt havde givet bemyndigelse til.

På tidspunktet for låneoptagelsen var der sideløbende forhandlinger med netop FIH om, at FIH skulle deltage med et udviklingselskab og gennem dette købe en større del af arealerne. Da der ikke kunne opnås enighed om prisen, blev handlen imidlertid ikke til noget. Det ville efter Deres vurdering ikke være vanskeligt at sælge arealerne, da hastigheden alene var et spørgsmål om prisen og dermed størrelsen af kommunens fortjeneste. I marts 2002 havde kommunen modtaget tilbud om en betydelig del af arealet til en bedre pris end den, FIH havde tilbudt.

Drøftelserne med FIH blev især varetaget af direktør Leif Frimand. Først i december 2001 blev det endeligt klart, at der ikke ville kunne opnås enighed med FIH.

Deres advokater har endvidere oplyst, at samtlige medlemmer af byrådet på mødet den 19. februar 2002 tog optagelsen af kreditten på 250 mio. kr. til efterretning uden kommentarer.

Deres advokater har gjort gældende, at De som borgmester havde den fornødne bemyndigelse efter den kommunale styrelseslovs § 41 til at optage det omhandlede lån, da De ved bemyndigelsen på byrådsmødet den 2. januar 2001 til at forhandle og endeligt aftale køb af kaserneområdet også blev bemyndiget til at tilvejebringe den for handlens gennemførelse nødvendige finansiering.

Deres advokater har i den forbindelse henvist til, at der var tale om en kortvarig kassekredit hos FIH, og at hele lånebeløbet, selv om det var højere end den ramme på 152,5 mio. kr., der fremgik af byrådets beslutning af 2. januar 2001, skulle anvendes til gennemførelsen af det projekt, byrådet havde godkendt.

Såfremt det antages, at byrådets beslutning af 2. januar 2001 ikke indeholdt en sådan bemyndigelse, har Deres advokater subsidiært gjort gældende, at det ikke var i strid med kommunestyrelseslovens § 41 at optage det omhandlede lån uden byrådets forudgående godkendelse, da der var tale om en midlertidig finansiering af det meget gunstige køb af Farum Kaserne, byrådet havde godkendt, og dermed et lån optaget i kommunens interesse til gennemførelse af en beslutning truffet af et enstemmigt byråd. Hertil kommer, at De havde føje til at tro, at byrådet efterfølgende ville have givet accept.

Deres advokater har i den forbindelse endvidere anført, at formålet med kompetencereglen i den kommunale styrelseslovs § 41 er at give kommunerne en friere adgang til at disponere i økonomisk henseende, men ikke at regulere, hvorledes sagsbehandlingen eller proceduren i forbindelse med optagelse af lån konkret finder sted i den enkelte kommune.

Deres advokater har vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt låneoptagelsen kan betragtes som en grov forsættlig vægring, der kan føre til suspension efter den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2, yderligere anført, at det beror på en misforståelse, hvis ingen af byrådets medlemmer var vidende om lånet før konferencen i januar 2002. Deres advokater har i den forbindelse oplyst, at De intet ønske havde om eller grund til at skjule noget vedrørende Farum Kaserne-projektet, der var en for Farum Kommune meget gunstig handel. Dette må have stået klart for alle i byrådet, som enstemmigt havde besluttet sig for købet.

Deres advokater har endvidere oplyst, at Farum Kaserne-projektet var vanskeligt og sårbart, fordi det forudsatte accept fra en række politiske organer. Hertil kommer, at der ingen rimelig grund er til at tro, at byrådet ikke ville have givet tilslutning til etablering af kassekreditte ved en særskilt forelæggelse.

Det gøres gældende, at låneoptagelsen under disse omstændigheder ikke kan karakteriseres som grov forsættlig vægring efter kommunestyrelseslovens § 66, stk. 2. Det kan ikke med føje hævdes, at låneoptagelsen skulle føre til, at suspension er nødvendig af hensyn til kommunalforvaltningens funktion.

Deres advokater har desuden gjort gældende, at byrådet ved på mødet den 19. februar 2002 at tage optagelsen af kreditten på 250 mio. kr. til efterretning uden kommentarer efterfølgende har godkendt låneoptagelsen, og at låneoptagelsen i hvert fald fra dette tidspunkt ikke er i strid med den kommunale styrelseslovs § 41. Det anføres i den forbindelse, at byrådsmedlemmerne kunne have tilført afvigende meninger til beslutningsprotokollen,

der var underskrevet af samtlige byrådsmedlemmer, og at en sådan mulighed ofte har været anvendt af oppositionen i Farum Byråd.

Deres advokater har i den forbindelse anført, at den kommunale styrelseslovs § 41 er en kompetenceregulering og ikke en adfærdsnorm, og at bestemmelsen derfor er overholdt, hvis kommunalbestyrelsen efterfølgende giver sin accept af låneoptagelsen.

Deres advokater har endvidere gjort gældende, at byrådet herved særskilt har afskåret sig selv fra senere at benytte låneoptagelsen som grund til at suspendere Dem som borgmester.

Advokaterne har endeligt anført, at flertallets henvisning til låneoptagelsen som begrundelse for suspension er udtryk for politisk forfølgelse.

Det tilføjes, at advokaterne har oplyst, at De ikke ønsker at gøre gældende, at der i kommunen består en kutyme, hvorefter De i strid med den kommunale styrelseslovs § 41 skulle have været berettiget til at optage et lån som det foreliggende.

For så vidt angår indholdet af de fremlagte oversigter om Farum Kommunes økonomi på økonomiudvalgsmødet den 15. november 2001, som byrådet i sit brev af 5. april 2002 henviser til, bestrider Deres advokater, at oversigterne indeholder urigtige oplysninger om Farum Kommunes økonomi.

Deres advokater har oplyst, at dokumentet med overskriften "Økonomisk oversigt 15. november 2001" (bilag 13 til byrådets brev af 5. april 2002) er udarbejdet af Dem som borgmester. Dokumentet er udarbejdet på grundlag af de øvrige på mødet den 15. november 2001 fremlagte dokumenter, dvs. de ovennævnte dokumenter "Generelle bemærkninger til regnskab 2000" og "Budgetfremskrivning 1999 til 2025" og dokumentet med overskriften "Budgetopfølgning". De nævnte dokumenter havde De fået af økonomisk forvaltning. De udøvede ingen form for indflydelse på forvaltningens udformning af dokumenterne "Budgetfremskrivning 1999 til 2025" og "Budgetopfølgning".

Deres advokater har vedrørende angivelsen af "nul gæld" i dokumentet "Økonomisk oversigt 15. november 2001" anført, at angivelsen stammer fra punkt 4 i dokumentet, hvor overskriften lyder "Udviklingen i de efterfølgende år kan læses i oversigten (...)" Angivelsen om forudsætningen om nul gæld henviser til 2002 og fremover. Denne angivelse er efter Deres advokaters opfattelse ikke urigtig, da kasernearealet i november 2001 forventedes overdraget til udviklingsselskabet med deltagelse af FIH, og da FIH-kassekreditten måtte antages at være indfriet inden udgangen af 2001. De havde endvidere ikke FIH-sagen med i Deres overvejelser, da De skrev oversigten.

Vedrørende oplysningen om, at kortfristet gæld er modregnet ved beregningen af likviditeten, bemærkes, at der netop gives oplysning om, at der er kortfristet gæld, og at denne

ikke oplyses særskilt, men er modregnet. Der tales ikke om FIH-kassekreditten, fordi lånet ikke i forvaltningen blev behandlet som et lån, men var bogført som en anlægspostering.

Vedrørende angivelsen af nul ud for rubrikkerne "Optagelse af lån", "Afdrag på lån" og "Restgæld på lån" undtagen for regnskabsåret 1999 i dokumentet "Budgetfremskrivning 1999 til 2025" (bilag 16 i byrådets brev af 5. april 2002) har Deres advokater henvist til, at der i samme budgetfremskrivning er anført "netto" i rubrikkerne "Faste ejendomme, netto" og "Anlæg netto". Posten anlæg omfatter bl.a. Farum Kaserne. Ved angivelsen af det forventede budgettal for 2001, der ifølge dokumentet udgør "190.808", er der taget højde for indfrielsen af FIH-kassekreditten, der var bogført som en anlægspostering.

Som det fremgår af protokollatet fra mødet, gav det ikke nogen af medlemmerne af økonomiudvalget anledning til at få tilført særstandpunkter i anledning af borgmesterens redegørelse.

I brev af 22. april 2002 har Farum Byråd bl.a. besvaret en række spørgsmål stillet af ministeriet i ministeriets brev af 15. april 2002 til byrådet.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt beslutningen af 2. januar 2001 indeholdt en bemyndigelse til at tilvejebringe den fornødne finansiering, har byrådet bl.a. anført, at det klart fremgår af udskriften fra byrådsmødet den 2. januar 2001, at spørgsmålet om finansiering af kasernekøbet ikke indgik som en del af beslutningen. Det fremgår af beslutningsprotokollen, at berigtigelse af halvdelen af købesummen skulle ske "kontant", når endelig aftale var godkendt af Byråd og Folketingets Finansudvalg, og at bemyndigelsen alene vedrørte "køb".

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt byrådet den 2. januar 2001 havde grund til at tro, at kommunens likviditet tillod en erhvervelse af kasernearealet uden yderligere låneoptagelse, har byrådet anført, at det på grundlag af de informationer, byrådsmedlemmerne på dette tidspunkt lå inde med om økonomien (kassebeholdning/likviditet) i Farum Kommune, end ikke kom på tale at overveje optagelse af lån i den forbindelse. I selve beslutningen ligger udelukkende bemyndigelse til inden for de anførte rammer (altså bl.a. 152,5 mio. kr.) at forhandle og afslutte et køb.

Farum Byråd har i den forbindelse henvist til tabel 9 i de generelle bemærkninger til Farum Kommunes budget for 2001, som byrådet kort forinden havde vedtaget, indeholdende en hovedoversigt over Farum Kommunes økonomi 2000 – 2004 (bilag 7). I tabellen er der under overskriften "Statusposter" for budgetåret 2001 og budgetoverslagsårene 2002-2004 anført 0 kr. ud for rubrikkerne "Optagelse af lån" og "Afdrag på lån", ligesom der for budgetåret 2001 er anført 642.749.000 kr. ud for rubrikken "likviditet (incl. deponering)". Ifølge Farum Byråd viser tabellen, at kommunen er gældfri og har en likviditet på 642 mio. kr., samt at der ikke forventes behov for optagelse af lån.

Farum Byråd har endvidere henledt opmærksomheden på en bevillingsoversigt for 2001, der som telefonisk oplyst af kommunen er udarbejdet efter byrådsmødet den 2. januar 2001 (bilag 8). Under overskriften "Byrådsmødet den 02. januar 2001" ud for rubrikken "Økonomiudvalget – Køb Farum Kaserne 130.0 mil. kr." er der anført – "-65.000" under kolonnen "Anlæg" og "-65.000" under kolonnen "Henlæg/kassetræk". Der er intet anført under kolonnen "Låneoptag og afdrag". Ifølge Farum Byråd viser bevillingsoversigten, at første rate af betalingen for køb af kaserne er sket ved kassetræk.

Farum Byråd har desuden henvist til en anlægsopgørelse af 25. september 2001 (bilag 9), hvoraf det under overskriften "Anlægsinvesteringer" ud for "Køb Farum Kaserne" under "Anlægssum i alt" er anført 71.444 med følgende bemærkning: "Restsummen betales i 2003 med 93,7 mio. kr.". Ifølge Farum Byråd viser opgørelsen, at restsummen for købet af Farum Kaserne først skulle betales i 2003.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvad der lå i, at byrådet på et møde den 19. februar 2002 tog Deres redegørelse for lånoptagelsen til efterretning, har Farum Byråd oplyst, at byrådet først fik kendskab til lånoptagelsen under Deres fravær, mens borgmesterhvervet midlertidigt blev varetaget af Henrik Jerger. Flere byrådsmedlemmer gav udtryk for bestyrtelse i medierne og et byrådsmedlem meldte forholdet til politiet. Da De vendte tilbage og genoptog Deres borgmesterhverv, var der almindelig stemning blandt byrådsmedlemmerne for at forlange en redegørelse fra Dem som borgmester om det optagne lån. Under overskriften (dagsordenspunktet): "Borgmesteren orienterer om den aktuelle situation omkring kommunens salg af fast ejendom" gav De den 19. februar 2002 en orientering, der bl.a. indeholdt oplysning om lånoptagelsen på 250 mio. kr.

Farum Byråd har i den forbindelse anført, at en orientering som bekendt ikke fordrer eller lægger op til nogen egentlig beslutning. Farum Byråd havde allerede under Deres fravær under Henrik Jergers ledelse besluttet at iværksætte en uvildig juridisk og økonomisk undersøgelse af en række konkrete forhold i Farum Kommune, herunder bl.a. kommunens køb og salg af fast ejendom og konsekvenserne af aftaler mellem kommunen og FIH. Denne beslutning er i øvrigt endeligt bekræftet af et enigt byråd den 8. april 2002. På mødet den 19. februar tog byrådet således alene Deres erkendelse af, at lånoptagelsen havde fundet sted, til efterretning.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der efterfølgende er fremkommet oplysninger om lånoptagelsen, der er nye i forhold til oplysningerne i Deres redegørelse på mødet den 19. februar 2002, har Farum Byråd anført, at der efter mødet den 19. februar 2002 i hvert fald er fremkommet de afgivne oplysninger om indholdet af den i forbindelse med lånoptagelsen udarbejdede "legal opinion".

Det tilføjes, at byrådet – om end under et andet af de punkter, byrådet har påberåbt sig som suspensionsgrundlag, jf. afsnit 1.6. – har anført, at de informationer, De i økonomi-

udvalget løbende måtte have givet på møder efter den 12. juni 2001, har været langt fra de virkelige og nu erkendte realiteter. Byrådet har i den forbindelse som illustration af de signaler, der blev udsendt fra borgmesterkontoret, fremlagt et dokument med overskriften "Generelle bemærkninger til regnskab 2000" (bilag 10) og en budgetfremskrivning 1999 til 2025 (bilag 11). Dokumenterne er identiske med henholdsvis bilag 13 og bilag 16 til byrådets brev af 5. april 2002.

I brev af 24. april 2002 har det nævnte mindretal i Farum Byråd bl.a. anført, at det hidtil har været en meget almindelig procedure, at De som borgmester blev bemyndiget af byrådet til at forhandle og købe fast ejendom, uden at finansieringen i den forbindelse blev drøftet. Byrådet har således den 2. januar 2002 som ved alle andre bemyndigelser givet Dem bemyndigelse til at tilvejebringe den fornødne finansiering.

Mindretallet har endvidere anført, at et mindretal i byrådet i flere år havde rejst tvivl og debat om kommunens kassebeholdning sammenholdt med de deponerede midler m.v., men uanset dette ikke havde krævet særskilt forklaring på, hvordan købet forventedes finansieret.

Mindretallet har desuden anført, at byrådet ved at tage Deres redegørelse om låneoptagelsen til efterretning den 19. februar 2002 også har accepteret redegørelsen. Redegørelser, rapporter og lignende tages altid til efterretning og godkendes hermed. Byrådet har ikke været tvunget til at tage redegørelsen til efterretning, hvis ikke byrådet havde ønsket det. Først efter mødet den 19. februar 2002 blev byrådsflertallet opmærksom på, at netop denne sag kunne anvendes til at suspendere Dem som borgmester.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der efterfølgende er fremkommet oplysninger om låneoptagelsen, der er nye i forhold til oplysningerne i Deres redegørelse på mødet den 19. februar 2002 har mindretallet anført, at de afgivne oplysninger om indholdet af den afgivne "legal opinion" blot underbygger, at der er tale om en kortfristet kassekredit hos FIH.

I brev af 29. april 2002 har Deres advokater afgivet bemærkninger til Farum Byråds besvarelse af 22. april 2002 af en række af ministeriet stillede spørgsmål.

Deres advokater har for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt beslutningen af 2. januar 2001 indeholdt en bemyndigelse til at tilvejebringe den fornødne finansiering, bl.a. oplyst, at De som oplyst i brevet af 12. april 2002 var involveret i optagelsen af lånet, men at der også var andre involveret i optagelsen af lånet, og at De ikke var involveret i den korrespondance med navnlig advokatfirmaet Bech-Bruun Dragsted vedrørende firmaets "legal opinion" af 23. april 2001 til FIH.

For så vidt angår Farum Byråds bemærkninger om, at finansieringen af købet ikke indgik som en del af beslutningen, har Deres advokater anført, at finansieringen ikke var en del af beslutningsgrundlaget og dermed ikke indgik som en særlig forudsætning herom i beslutningen om købet. Beslutningen omfatter også det fornødne med henblik på at gennemføre købet og har ikke en bestemt finansiering som forudsætning. Deres advokater har henvist til, at ordet "kontant" ud for beløbet på 65 mio. kr. i protokollen refererer til be-
rigtigelsesformen over for staten og ikke til kommunens egen finansiering.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt byrådet den 2. januar 2001 havde grund til at tro, at kommunens likviditet tillod en erhvervelse af kasernearealet uden yderligere låneoptagelse, har Deres advokater anført, at De ikke på byrådsmødet har oplyst, at Farum Kommune kunne erhverve kasernearealet uden yderligere kassekreditfacilitet, - hvad byrådet heller ikke har gjort gældende - at byrådet ikke i beslutningerne om køb havde indføj-
et nogen forudsætning om en bestemt finansieringsmåde, og at byrådet ikke har gjort gældende, at byrådet havde en forudsætning herom. Ingen af de af byrådet fremlagte dokumenter (hovedoversigt over Farum Kommunes økonomi 2000 – 2004, bevillingsoversigt for 2001, anlægsopgørelse af 25. september 2001) har været udarbejdet af Dem, om end det ikke bestrides, at De på et mere overordnet politisk grundlag må have haft kendskab til disse. Byrådet har ikke haft noget sagligt grundlag for at tro, at kommunens likviditet tillod en erhvervelse af ejendommene uden yderligere kassekreditfacilitet.

Særligt vedrørende hovedoversigt over Farum Kommunes økonomi 2000 – 2004, der indgik i de generelle bemærkninger til Farum Kommunes budget for 2001 (bilag 7 til byrådets brev af 22. april 2002), har Deres advokater anført, at angivelsen i budgettet af, at likviditeten (inkl. deponering) udgjorde afrundet 642 mio. kr., ikke viser, hvor stor en del der er deponeret og dermed ikke disponibel. Derimod fremgår det af den i november 2001 udarbejdede budgetfremskrivning 1999 til 2025, at der ultimo 2000 var deponeret 555 mio. kr. Dette tal fremkommer ved at sammenholde opgørelsen af forventet beholdning primo (135.081) og likviditet primo (incl. deponering) (711.023).

Opgørelsen af kommunens likviditet i hovedoversigt over Farum Kommunes økonomi 2000 – 2004 viser ikke, at kommunen er gældfri, da likviditeten fremkommer ved at modregne trækket på kassekrediten i kommunens obligationsbeholdning, og da opgørelsen ikke viser likviditeten i løbet af året, men alene er et øjebliksbillede.

Omfanget af deponeringen og Farum Kommunes øvrige særlige behov for kortfristet kapital tillod ikke, at købene kunne finansieres inden for den likviditet, som kommunen havde til rådighed, hvilket byrådet ville have fået oplyst, hvis det var af betydning for den enkelte stillingtagen til købet. Opgørelsen har ikke givet byrådet føje til at lægge objektivt forkerte forhold omkring kommunens likviditet til grund for meddelelsen af bemyndigelsen.

At bevillingsoversigt for 2001, der ikke forelå den 2. januar 2001 (bilag 8 til byrådets brev af 22. april 2002), har medtaget 65 mio. kr. af købesummen for Farum Kaserne under henlæg/kassetræk, viser, at første rate af betalingen er sket ved træk fra kommunens kassekredit, der er en del af kommunens likviditet.

Vedrørende anlægsopgørelsen af 25. september 2001 (bilag 9 til byrådets brev af 22. april 2002) bemærkes, at bemærkningen om, at restkøbesummen vedrørende kasernen skulle betales i 2003, er en fejl.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvad der lå i, at byrådet på et møde den 19. februar 2002 tog Deres redegørelse for lånoptagelsen til efterretning, har Deres advokater anført, at der ifølge protokollatet, der var underskrevet af alle byrådsmedlemmerne, var tale om en beslutning, og at beslutningen var enstemmig og uden forbehold eller reservationer i øvrigt. Beslutningen udelukker derfor anvendelsen af den kommunale styrelseslovs § 66. At byrådet forinden mødet den 19. februar 2002 havde truffet beslutning om en uvildig undersøgelse af en række forhold i kommunen, giver så meget desto mere byrådet anledning til, hvis man ønskede dette, at tage afstand fra lånoptagelsen.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der efterfølgende er fremkommet oplysninger om lånoptagelsen, der er nye i forhold til oplysningerne i Deres redegørelse på mødet den 19. februar 2002, har Deres advokater anført, at de oplysninger, byrådet henviser til, og som byrådet sikkert først efterfølgende er blevet bekendt med, ikke indeholder relevante nye oplysninger af betydning for byrådets godkendelse af kassekredit den 19. februar 2002.

Deres advokater har endvidere givet en sammenfatning af de faktiske oplysninger og retlige synspunkter, som efter Deres advokaters opfattelse skal lægges til grund ved ministeriets behandling af sagen.

Deres advokater har bl.a. supplerende anført, at Farum Byråd den 2. januar 2001 ud over køb af Farum Kaserne besluttede at købe Rørmosegaard for 32,5 mio. kr., at heller ikke denne beslutning tager stilling til finansieringen eller har en bestemt finansieringsmåde som forudsætning, og at også denne handel blev besluttet enstemmigt, da der var tale om en for kommunen meget gunstig handel, hvor det hele tiden var hensigten hurtigt at sælge fra af arealerne efter den endelige erhvervelse. Det optagne lån skulle dog alene anvendes til køb af Farum Kaserne.

Deres advokater har endvidere anført, at formentlig hele byrådet, men i al fald Venstres dengang absolutte flertal ville have givet sin tilslutning til etablering af kassekredit, hvis det havde været en del af beslutningsgrundlaget for købene den 2. januar 2001.

For så vidt angår de dokumenter, byrådet har henvist til i brevet af 22. april 2002 som illustration af, at de informationer, De på økonomiudvalget løbende måtte have givet på møder efter den 12. juni 2001, har været langt fra de virkelige og nu erkendte realiteter - et dokument med overskriften "Generelle bemærkninger til regnskab 2000" (bilag 10 til byrådets brev af 22. april 2002) og en budgetfremskrivning 1999 til 2025 (bilag 11) - har Deres advokater anført, at regnskab 2000 er revideret og underskrevet af hele byrådet uden forbehold, og at ingen af byrådet har taget afstand for de forudsætninger, der er indlagt i budgetfremskrivningen 1999 til 2025, herunder navnlig salget af ejendomme i 2001. Linjen "anlæg netto" angiver den fortjeneste vedrørende ejendomssalg, der var indlagt som en forudsætning i budgetfremskrivningen (i 2001 var fortjenesten angivet til 190.806.000 kr.) At det forudsatte ejendomssalg først kunne gennemføres i foråret 2002, berettiger ikke til at betegne budgetfremskrivningen som langt fra de virkelige og nu erkendte realiteter.

1.5. Undladelse af udformning af byrådets dagsordener med tilstrækkeligt informationsindhold samt de tilhørende bilags tilgængelighed

På et møde den 30. januar 2001 traf Farum Byråd beslutning vedrørende udformningen fremover af byrådets dagsordener. Af beslutningsprotokollen vedrørende dagsordenens pkt. 5 på byrådets møde den 30. januar 2001 fremgår følgende:

"Anmodning fra SF's byrådsgruppe om optagelse af punkt på dagsordenen

Sagsfremstilling:

SF beder om at få nedenstående punkt behandlet på byrådsmødet:

1. ....
2. ....
3. SF foreslår, at dagsordensteksterne i byråd og udvalg i princippet indeholder en sagsfremstilling på et informationsniveau, der er tilstrækkeligt til at forstå sagens væsentligste sammenhæng, således at det kun er nødvendigt at studere sagsmapper for yderligere detaljer. Det foreslås, at sagsfremstillingen som udgangspunkt indeholder nedenstående punkter, naturligvis afhængigt af sagens karakter.
  - Indledning
  - Retsgrundlag
  - Sagsfremstilling
  - Økonomiske og personalemæssige konsekvenser

- Bilag
  - Indstilling
4. ....

Beslutning:

Der var enighed om at SF's synspunkter indgår i det fremtidige arbejde vedrørende udformning af alle dagsordener med henblik på forbedring af dagsordenerne til gavn for afvikling af byråds- og udvalgs møder."

I brev af 5. april 2002 har Farum Byråd oplyst, at byrådet enstemmigt på sit møde den 30. januar 2001 vedtog, at der skulle opstilles en række minimumskrav til udformning af dagsordener for såvel byråd som de enkelte udvalg. Vedtagelsen skete på foranledning af SF's byrådsgruppe, der fremsatte en række forslag til, hvorledes man ved hjælp af en forbedring af udformningen af de enkelte dagsordenstekster kunne skabe bedre grundlag for byrådsmedlemmernes kendskab til de enkelte sager forud for mødernes afholdelse og dermed tillige sikre, at de enkelte byrådsmedlemmer ikke i forbindelse med beslutninger alene skulle være afhængige af mundtlige fremstillinger på selve mødet. Forslaget var affødt af en stigende frustration over dagsordener, der først forelå på selve mødet, og som i vid udstrækning var intetsigende med hensyn til f.eks. baggrund, retsgrundlag, økonomi o.s.v.

Byrådet har anført, at det i henhold til styrelseslovens § 30 samt styrelsesvedtægtens § 4 påhviler borgmesteren at sikre en forsvarlig forberedelse af møderne. Det er byrådets opfattelse, at De som borgmester end ikke har forsøgt at leve op til byrådsbeslutningen af 30. januar 2001.

Farum Byråd har endvidere vedlagt en række eksempler på dagsordener og i den forbindelse anført, at dagsordenerne på ingen måde lever op til selv de mest fundamentale mindstekrav.

I brev af 11. april 2002 har et mindretal i Farum Byråd bestående af medlemmerne Lars Carpens, Marianne Helslev, Mogens Hovgård, Bent Jensen, Henrik Jerger, Gitte Melchiorson, Hüseyin Tas og Berit Torm anført, at der på mødet den 30. januar 2001 var enighed om, at SF's synspunkter indgik i det fremtidige arbejde vedrørende udformning af alle dagsordener, og at dette ikke kan føre til en fortolkning om, at det herefter var SF's synspunkter, der skulle være gældende.

Mindretallet har endvidere anført, at de fremsendte eksempler på dagsordener vedrører beslutninger, der blev truffet af et flertal af byrådet, og at udtalelserne fra SF og Sabine Kirchmeier-Andersen er mindretalsudtalelser, som ikke kan danne grundlag for en suspension, da opfyldelse af mindretalsudtalelser vil betyde en vægring mod opfyldelse af flertallets beslutning.

I brev af 12. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen gjort gældende, at de fremlagte dagsordener ikke er i strid med borgmesterens forpligtelser efter den kommunale styrelseslovs § 30 og styrelsesvedtægtens § 4 til en forsvarlig forberedelse af møderne og heller ikke er i strid med byrådets beslutning af 30. januar 2001.

Advokaterne har i den forbindelse anført, at der ikke på mødet den 30. januar 2001 blev truffet beslutning om visse bestemte minimumskrav til udformningen af dagsordener, men derimod om, at SF's synspunkter skulle indgå i det fremtidige arbejde.

For så vidt angår de dagsordener, der af Farum Byråd er anvist som eksempler på dagsordener, der efter byrådets opfattelse ikke lever op til selv de mest fundamentale mindstekrav, har advokaterne anført, at de fremlagte eksempler alle har som fællestræk, at et flertal i byrådet – og i visse tilfælde hele byrådet – tiltrådte den relevante beslutning. De fremlagte dagsordener har således udgjort det fornødne beslutningsgrundlag for, at et flertal af byrådet og visse tilfælde hele byrådet kunne træffe beslutninger.

Under alle omstændigheder er der ikke i noget tilfælde taget forbehold om, at dagsordenen skulle være utilstrækkelig og i strid med de synspunkter, som SF fik tilslutning til af et enstemmigt byråd den 30. januar 2001, og det fremhæves i den forbindelse, at især SF og Socialdemokratiet i adskillige tilfælde har taget forbehold om andre forhold.

I brev af 29. april 2002 har Deres advokater endvidere givet en sammenfatning af de faktiske oplysninger og retlige synspunkter, som efter Deres advokaters opfattelse skal lægges til grund ved ministeriets behandling af sagen.

1.6. Undladelse af udarbejdelse af oversigt over kommunens likviditet til hvert økonomiudvalgsmøde

På et møde den 12. juni 2001 traf Farum Byråd beslutning om, at der fremover skulle udarbejdes en oversigt over kommunens likviditet til hvert økonomiudvalgsmøde. Af beslutningsprotokollen vedrørende dagsordenens pkt. 62 på byrådets møde den 12. juni 2001 fremgår bl.a. følgende:

"Regnskab 2000

Sagsfremstilling

2000 et investeringsår

.....

Regnskabsåret 2000 er præget af mange modgående bevægelser, men når det hele lægges sammen kommer Farum ud af regnskabsåret med et nulresultat, hvorefter likviditeten udgør mere end 700 mio. kr. – hvilket er samme niveau som året tidligere.

I forhold til det reviderede budget viser regnskabet lidt flere driftsindtægter – nemlig ca. 8 mio. kr., mens driftsudgifterne er steget meget kraftigt – stort set alene indenfor de områder, hvor kommunens indfyldelse er nul eller meget lille. Det kan også ses ved at sammenligne med udgiftsudviklingen i kommuner, der ligner Farum. Også der er udgifterne på de pågældende områder – såsom undervisning af børn med vidtgående handicap, døgninstitutionstilbud for børn, hjemmehjælp, fleks- og skånejobs og diverse botilbud – steget meget kraftigt.

I år 2000 har Farum købt en række ejendomme med henblik på at udvikle kommunens erhvervsområde, og disse ejendomme forventes solgt i år eller i de kommende år.

Fremtidsudsigterne

På baggrund af erfaringerne fra regnskabsåret 2000 har kommunens økonomiske forvaltning udarbejdet en prognose for såvel de førstkomende år som helt frem til år 2025. Med den gældende viden ser udviklingen ud til at blive meget positiv, og der er således plads til at foretage de eventuelle nødvendige investeringer, som det voksende befolkningstal stiller krav om. Konklusionen af fremskrivningen er, at med de gældende skatteprocenter – 19,9 % personskat og 6,0 promille grundskyld – og med opretholdelse af landets bedste serviceniveau, vil kommunen i hele perioden have en likviditet på et meget højt niveau – dvs. i underkanten af 1 milliard kroner.

På trods heraf vil det være letsindigt allerede nu at stille skattelettelser i udsigt. En vurdering heraf kan først foretages, når det endeligt kan vurderes, hvor mange investeringer, de mange nye indbyggere stiller krav om.

Bilag: Regnskab 2000.

Økonomiudvalget behandlede sagen den 12. juni 2001 (pkt. 55) og traf følgende beslutning: Regnskabet for 2000 anbefales oversendt til revisionen.

Det besluttedes at der fremover udarbejdes en oversigt over kommunens likviditet til hvert Økonomiudvalgsmøde.

Beslutning:

Godkendt som indstillet af Økonomiudvalget.

Bo Finsen (SF) forudsætter, at revisionen tager stilling til om regnskabet overholder reglerne i Styrelseslovens § 40, stk. 2."

På et byrådsmøde den 30. oktober 2001 gav De en redegørelse om økonomien og status på budget 2001. Byrådet besluttede, at der skulle forelægges en redegørelse på et ekstraordinært økonomiudvalgsmøde den 15. november 2001, og at redegørelsen skulle fremsendes til byrådets medlemmer. Af beslutningsprotokollen vedrørende dette punkt på mødet (pkt. 131) fremgår følgende:

"Anmodning fra byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersen om optagelse af punkt på dagsordenen.

Sagsfremstilling:

Sabine Kirchmeier-Andersen har fremsendt anmodning om optagelse af et punkt på dagsordenen vedrørende Farum Kommunes økonomi, til byrådsmødet den 30. oktober 2001.

....

Beslutning:

Borgmesteren gav en redegørelse om økonomien og status på budget 2001.

Der var enighed om at forelægge en detaljeret redegørelse på et ekstraordinært økonomiudvalgsmøde den 15. november 2001 i forlængelse af pkt. 120.

Redegørelsen fremsendes til byrådets medlemmer."

På økonomiudvalgsmødet den 15. november 2001 gav De en redegørelse om Farum kommunes økonomi, der blev udleveret på mødet. Af beslutningsprotokollen vedrørende dette punkt (pkt. 133) fremgår følgende:

"Farum Kommunes økonomi.

Sagsfremstilling:

Byrådet traf den 30. oktober 2001 (pkt. 131) følgende beslutning:

Borgmesteren gav en redegørelse om økonomien og status på budget 2001.

Der var enighed om at forelægge en detaljeret redegørelse på et ekstraordinært økonomiudvalgsmøde den 15. november 2001 i forlængelse af pkt. 120.

Redegørelsen fremsendes til byrådets medlemmer

Beslutning:

Borgmesteren gav en detaljeret redegørelse.

Økonomisk redegørelse blev udleveret på mødet."

I brev af 5. april 2002 har Farum Byråd oplyst, at det i forbindelse med byrådets behandling af kommunens årsregnskab for 2000 den 12. juni 2001 blev vedtaget – ud over at overgive regnskabet til revisionen – at der fremover skulle udarbejdes en oversigt over kommunens likviditet til hvert økonomiudvalgsmøde.

Byrådet har endvidere henvist til, at der siden denne vedtagelse og indtil den 9. oktober 2001, hvor revisionsrapporten for årsregnskabet for 2000 var til behandling, har været afholdt fire møder i økonomiudvalget, og at økonomiudvalget på ingen af disse møder er blevet præsenteret for de lovede og vedtagne oversigter over den aktuelle likviditet.

Byrådet har desuden henvist til, at der på et byrådsmøde den 30. oktober 2001 efter anmodning fra Sabine Kirchmeier-Andersen var optaget et punkt på dagsordenen om Farum Kommunes økonomi. De gav på mødet som borgmester en mundtlig redegørelse om økonomien og status på budget 2001, ligesom der under punktet blev besluttet, at der på et ekstraordinært økonomiudvalgsmøde den 15. november 2001 ville blive forelagt en detaljeret redegørelse, som ville blive fremsendt til byrådets medlemmer.

Byrådet har endvidere henvist til, at De på økonomiudvalgsmødet den 15. november 2001 ifølge protokollatet gav en detaljeret redegørelse for kommunens økonomi, og at De på mødet i den forbindelse udleverede en række oversigter, men at de fremlagte oversigter intet havde med de reelle forhold at gøre. Der henvises til fremstillingen ovenfor under afsnit 1.4. Byrådet har endvidere anført, at De og et byrådsmedlem Marianne Helslev forlod mødet i utide, angiveligt på grund af irritation over ønsket om uddybende forklaringer på det omdelte talmateriale.

Farum Byråd har på denne baggrund anført, at De som borgmester groft og bevidst har vægret Dem ved at leve op til byrådets vedtagelse af 12. juni 2001.

Deres advokater Jesper Lett og René Offersen har i brev af 12. april 2002 bl.a. anført, at De som borgmester næsten dagligt får oplyst kommunens likviditet af forvaltningen, og at De efter Deres erindring har oplyst tallene mundtligt på de omtalte økonomiudvalgsmøder. De har som borgmester gerne villet give disse, og De udgjorde med det daværende Venstre-flertal i byrådet grundlaget for den trufne beslutning. Der er ikke noget besynderligt ved, at oplysninger om likviditeten ikke er blevet tilført protokollen vedrørende økonomiudvalgets møder.

Deres advokater har endvidere anført, at det er forkert, når det i begrundelsen for byrådets beslutning anføres, at der efterfølgende blev rykket for oversigterne på byrådsmødet den 30. oktober 2001 under pkt. 131. De har i den forbindelse henvist til, at der i beslutningsprotokollen alene omtales spørgsmålet om afgivelse af en redegørelse på et økonomiudvalgsmøde den 15. november 2001.

Deres advokater bestrider, at der er tale om forsættelig vægring, der kan henføres til Dem som borgmester. Det er under alle omstændigheder udelukket at anvende styrelseslovens § 66 på disse forhold, fordi der ikke i noget tilfælde i forbindelse med de fire møder af det daværende økonomiudvalg eller medlemmer heraf, blev begæret tilført indsigelser til protokollen om, at der burde have været udarbejdet likviditetsoversigter af forvaltningen.

Deres advokater bestrider endvidere, at de fremlagte oversigter på økonomiudvalgsrådet den 15. november 2001 indeholder urigtige oplysninger om Farum Kommunes økonomi. Der henvises til fremstillingen ovenfor under afsnit 1.4.

Deres advokater har endvidere anført, at De ikke erindrer at have forladt mødet, og at der heller ikke er anført noget herom i protokollatet. Mødet var efter Deres erindring præget af, at valget skulle finde sted fire dage senere.

Deres advokater har endvidere generelt anført, at der under alle omstændigheder ikke er tale om grov vægring, da de beskrevne forhold er af underordnet karakter, da der i intet tilfælde er tale om forhold, der forinden suspensionsbeslutningen har givet et flertal i byrådet anledning til kritik, og da der hverken hver for sig eller samlet er tale om forhold, hvor hensynet til kommunalforvaltningens funktion nødvendiggør, at De suspenderes.

I brev af 22. april 2002 har Farum Byråd som forespurgt i ministeriets brev af 15. april 2002 afgivet bemærkninger til oplysningerne i Deres advokaters brev af 12. april 2002 om, at De på de møder i økonomiudvalget, der blev afholdt efter den 12. juni 2001, mundtligt orienterede om kommunens likviditet.

Byrådet har i den forbindelse anført, at de informationer, De på økonomiudvalget løbende måtte have givet på møder efter den 12. juni 2001, har været langt fra de virkelige og nu erkendte realiteter. Byrådet har i den forbindelse som illustration af de signaler, der blev udsendt fra borgmesterkontoret, fremlagt et dokument med overskriften "Generelle bemærkninger til regnskab 2000" (bilag 10) og en budgetfremskrivning 1999 til 2025 (bilag 11). Dokumenterne er identisk med henholdsvis bilag 14 og bilag 16 til byrådets brev af 5. april 2002. Der henvises til fremstillingen ovenfor under afsnit 1.4.

I brev af 29. april 2002 har Deres advokater afgivet bemærkninger til Farum Byråds besvarelse af 22. april 2002 af det af ministeriet stillede spørgsmål.

Deres advokater har anført, at byrådsflertallet ikke bestrider, at De har givet økonomiudvalget mundtlige orienteringer som oplyst i Deres advokaters brev af 12. april 2002. Deres advokater har endvidere anført, at De hverken har givet eller havde grund til at give urigtige oplysninger om kommunens likviditet til økonomiudvalget. Deres advokater har i den forbindelse afgivet bemærkninger til de to dokumenter, byrådet har henvist til. Der henvises til fremstillingen ovenfor i afsnit 1.4.

Deres advokater har endvidere givet en sammenfatning af de faktiske oplysninger og retlige synspunkter, som efter Deres advokaters opfattelse skal lægges til grund ved ministeriets behandling af sagen. Deres advokater har i den forbindelse anført, at De i overensstemmelse med protokollatet af mødet den 15. november 2001 gav en detaljeret redegørelse for kommunens økonomi. De har endvidere generelt anført, at der er tale om mindre betydningsfulde forhold, der alene er udtryk for, at Venstre har benyttet sit absolutte flertal i byrådet.

1.7. Undladelse af forelæggelse for økonomiudvalget til godkendelse af en samlet rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger vedrørende regnskab 2000

På et møde den 9. oktober 2001 traf Farum Byråd beslutning om, at en samlet rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger til kommunens regnskab for år 2000 hurtigst muligt blev forelagt økonomiudvalget til godkendelse. Af beslutningsprotokollen vedrørende dette punkt på mødet (pkt. 120) fremgår bl.a. følgende:

"Sagsfremstilling:

Revisionen har afleveret revisionsberetning nr. 117 for regnskabsåret 2000.

Revisionen har følgende kommentarer og anbefalinger til regnskab 2000.

Revisionspåtegningen konkluderer at årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med lovgivningens krav til regnskabsafregning og at regnskabet giver et retvisende billede af kommunens samlede økonomiske forvaltning.

.....

Revisionen har til sidst givet bemærkninger og anbefalinger hvor forvaltningen har følgende kommentarer:

....

På et efterfølgende møde med revisionen den 21. september 2001 blev bemærkningerne gennemgået og revisionen har udtrykt stor tilfredshed med forvaltningens initiativer og afsluttende tidsplan for færdiggørelse.

Bilag: Revisionsberetning nr. 117.

Økonomiudvalget den 9. oktober 2001 pkt. 120:

S ønskede forslag omdelt og bragt til afstemning.

For forslaget stemte udvalget.

Beslutning:

Taget til efterretning.

Forslaget fra S vedtoges enstemmigt og er sålydende:

Sabine Kirchmeier-Andersen konstaterer

- at revisionen har vist at regnskabet for år 2000 giver et retvisende billede af kommunens samlede økonomiske forvaltning,
- at forvaltningen arbejder ihærdigt på at tilpasse regnskabsrutinerne til det nye edb-system.

Sabine Kirchmeier-Andersen konstaterer desværre også at revisorene igen i år har mange kritiske bemærkninger til regnskabet og foreslår at en samlet rapport over de lovede berigtigelser og kontrolforanstaltninger hurtigst muligt forelægges økonomiudvalget til godkendelse.

....."

En samlet rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger til kommunens regnskab for år 2000 foreligger endnu ikke.

I brev af 5. april 2002 har Farum Byråd oplyst, at der ikke i forbindelse med byrådets beslutning den 9. oktober 2001 var fastsat nogen egentlig frist, men at byrådet har haft en klar forventning om, at rapporten skulle og kunne gøres færdig meget hurtigt. Af beslutningsprotokollen fremgår det bl.a., at "...revisionen på et møde den 21. september 2001 har udtrykt stor tilfredshed med forvaltningens initiativer og afsluttende tidsplan for færdiggørelse". Samtidig har det selvsagt haft meget afgørende betydning for byrådet at have klarhed over disse forhold i forbindelse med budgetforhandlingerne vedrørende 2002. Hvis oplysningerne til byrådet om mødet med revisionen var rigtige, er det ikke umiddelbart forståeligt, at rapporten ikke ret omgående kunne foreligge.

I brev af 11. april 2002 har et mindretal i Farum Byråd bestående af Lars Carpens, Marianne Helslev, Mogens Hovgård, Bent Jensen, Henrik Jerger, Gitte Melchiorsen, Hüseyin Tas og Berit Torm bl.a. anført, at mange af de forhold, De kritiseres for, reelt har sammenhæng med store IT-problemer i kommunen og ikke kan tilskrives vægning fra Deres side.

I brev af 12. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen bl.a. anført, at De også selv ønskede, at den vedtagne rapport blev udarbejdet, og det ikke skyldtes Deres forhold, at denne endnu ikke foreligger.

Forvaltningen i Farum Kommune har blandt andet været hæmmet af, at et af Columbus IT-partner A/S leveret administrations- og økonomisystem til erstatning af den hidtidige

løsning hos Kommunedata ikke har virket. Manglerne ved systemet har været så omfattende, at kommunen nu har ophævet kontrakten som væsentligt misligholdt.

Der er intet grundlag for at fastslå, at De som borgmester skulle have vægret Dem overfor at udføre beslutningen.

Advokaterne har i den forbindelse også fremhævet, at De som borgmester på et byrådsmøde den 18. december 2001 orienterede om blandt andet den manglende udarbejdelse af den vedtagne rapport. Af beslutningsprotokollen fra dette punkt på mødet (pkt. 153) fremgår bl.a. følgende:

"....

Samtidig orienterede borgmesteren om at der er ved at blive udarbejdet nye retningslinier for budget og bevillingsstyring samt budgetopfølgning. Herunder vil der hvert kvartal blive udleveret kvartårlige budgettal med kommentarer om budgetregulering, ligesom der vil blive udarbejdet en 25-års oversigt."

Deres advokater har endvidere generelt anført, at der under alle omstændigheder ikke er tale om grov vægning, da de beskrevne forhold er af underordnet karakter, da der i intet tilfælde er tale om forhold, der forinden suspensionsbeslutningen har givet et flertal i byrådet anledning til kritik, og da der hverken hver for sig eller samlet er tale om forhold, hvor hensynet til kommunalforvaltningens funktion nødvendiggør, at De suspenderes.

I brev af 29. april 2002 har Deres advokater endvidere givet en sammenfatning af de faktiske oplysninger og retlige synspunkter, som efter Deres advokaters opfattelse skal lægges til grund ved ministeriets behandling af sagen. De har endvidere generelt anført, at der er tale om mindre betydningsfulde forhold, der alene er udtryk for, at Venstre har benyttet sit absolutte flertal i byrådet.

1.8. Undladelse af vedtagelsen af retningslinier for regelmæssig og systematisk budgetopfølgning inden udgangen af år 2001

På et møde den 9. oktober 2001 traf Farum Byråd beslutning om, at økonomiudvalget med udgangspunkt i et oplæg fra forvaltningen inden årets udgang vedtog retningslinjer for en regelmæssig og systematisk budgetopfølgning. Beslutningen blev truffet i forbindelse med byrådets beslutning om, at en samlet rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger til kommunens regnskab for år 2000 hurtigst muligt blev forelagt økonomiudvalget til godkendelse. Der henvises til fremstillingen ovenfor under afsnit 1.7.

Af beslutningsprotokollen vedrørende det omhandlede punkt på mødet (pkt. 120) fremgår bl.a. følgende:

"Sagsfremstilling:

Revisionen har afleveret revisionsberetning nr. 117 for regnskabsåret 2000.

Revisionen har følgende kommentarer og anbefalinger til regnskab 2000.

Revisionspåtegningen konkluderer at årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med lovgivningens krav til regnskabsaflæggelse og at regnskabet giver et retvisende billede af kommunens samlede økonomiske forvaltning.

....

Revisionen har til sidst givet bemærkninger og anbefalinger hvor forvaltningen har følgende kommentarer:

....

På et efterfølgende møde med revisionen den 21. september 2001 blev bemærkningerne gennemgået og revisionen har udtrykt stor tilfredshed med forvaltningens initiativer og afsluttende tidsplan for færdiggørelse.

Bilag: Revisionsberetning nr. 117.

Økonomiudvalget den 9. oktober 2001 pkt. 120:

S ønskede forslag omdelt og bragt til afstemning.

For forslaget stemte udvalget.

Beslutning:

Taget til efterretning.

Forslaget fra S vedtoges enstemmigt og er sålydende:

Sabine Kirchmeier-Andersen konstaterer

- at revisionen har vist at regnskabet for år 2000 giver et retvisende billede af kommunens samlede økonomiske forvaltning,
- at forvaltningen arbejder ihærdigt på at tilpasse regnskabsrutinerne til det nye edb-system.

....

Sabine Kirchmeier-Andersen hæfter sig især ved at revisorene i bemærkningernes pkt. 6.1. giver udtryk for den opfattelse at budgettet "ikke i tilstrækkelig grad kan anvendes som styringsredskab i forhold til kommunens aktiviteter" og at der skal fastsættes grænser for de kurs- og renterisici som kommunen må påtage sig.

Sabine Kirchmeier-Andersen foreslår derfor at økonomiudvalget med udgangspunkt i et oplæg fra forvaltningen inden årets udgang vedtager retningslinjer for en regelmæssig og systematisk budgetopfølgning.

...."

På et økonomiudvalgsmøde den 14. februar 2002 blev som opfølgning på byrådets beslutning af 9. oktober 2001 et sæt udarbejdede anvisningsregler samt budget- og bevillingsregler for Farum Kommune godkendt (dagsordenspunkt 6).

I brev af 5. april 2002 har Farum Byråd anført, at udgangspunktet for byrådet i den forbindelse først og fremmest var revisionens bemærkninger til regnskabet for år 2000, der bl.a. udtrykte, at "budgettet ikke i tilstrækkeligt omfang kan anvendes som styringsredskab i forhold til kommunens aktiviteter". Fra byrådets side har det været et absolut minimumskrav til de fremtidige (og efterlyste) retningslinier, at de skulle kunne sikre en undgåelse af lignende revisionsbemærkninger i fremtiden.

Byrådet har endvidere anført, at De som borgmester ikke tog initiativ til at fremlægge det ønskede oplæg til vedtagelse inden udgangen af 2001 som vedtaget, og at der først på et møde i økonomiudvalget den 14. februar 2002 (under Deres fravær) vedtoges anvisningsregler samt budget- og bevillingsregler for Farum Kommune.

I brev af 11. april 2002 har et mindretal i Farum Byråd bestående af Lars Carpens, Marianne Helslev, Mogens Hovgård, Bent Jensen, Henrik Jerger, Gitte Melchiorson, Hüseyin Tas og Berit Torm bl.a. anført, at mange af de forhold, De kritiseres for, reelt har sammenhæng med store IT-problemer i kommunen og ikke kan tilskrives vægning fra Deres side.

I brev af 12. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen vedrørende dette punkt henvist til det, advokaterne har anført vedrørende det af byrådet påberåbte suspensionspunkt, der vedrører undladelse af forelæggelse for økonomiudvalget til godkendelse af en samlet rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger vedrørende regnskab 2000. Der henvises til fremstillingen ovenfor under afsnit 1.7.

I brev af 29. april 2002 har Deres advokater endvidere givet en sammenfatning af de faktiske oplysninger og retlige synspunkter, som efter Deres advokaters opfattelse skal lægges til grund ved ministeriets behandling af sagen. Deres advokater har bl.a. anført, at administrationens arbejde med at få udfærdiget anvisningsregler samt budget- og bevillingsregler for Farum Kommune naturligvis er gået forud for økonomiudvalgets godkendelse heraf den 14. februar 2002. De har endvidere generelt anført, at der er tale om min-

dre betydningsfulde forhold, der alene er udtryk for, at Venstre har benyttet sit absolutte flertal i byrådet.

1.9. Undladelse af at efterkomme en anmodning fra et byrådsmedlem om optagelse af et punkt til behandling på byrådets dagsorden

Den 7. december 2001 skrev Tilsynsrådet for Frederiksborg følgende til Farum Kommune i anledning af kommunens regnskaber for 2000, revisionens beretning hertil og byrådets brev af 17. oktober 2001 til Tilsynsrådet. Af brevet fremgår bl.a. følgende:

"....

Som det fremgår af bemærkningerne nedenfor om antegnelse 6.1. og 6.3. giver revisionsbemærkningerne Tilsynsrådet anledning til alvorlig bekymring om, hvorvidt medlemmerne af Farum Byråd behørigt varetager de pligter, deres hverv medfører. Tilsynsrådet har imidlertid ikke fundet fuldt tilstrækkeligt grundlag for at gribe ind på nuværende tidspunkt.

....

Tilsynsrådet forudsætter, at Farum Byråd...indsender eventuelle opfølgende delberetninger og Byrådets afgørelser i forbindelse hermed til Tilsynsrådet.

Såfremt revisionen ikke følger op ved en delberetning, skal Tilsynsrådet anmode Farum Byråd om inden udgangen af februar 2002 at indsende en redegørelse til Tilsynsrådet om forløbet af gennemførelsen af de for en lovliggørelse nødvendige tiltag, samt om hvorvidt de ændrede forhold er gennemgået og vurderet af revisionen.

...."

I brev af 10. december 2001 anmodede byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersen Dem som borgmester om at optage et punkt på dagsordenen til byrådets ekstraordinære møde den 18. december 2001. Brevet havde følgende ordlyd:

"Punkt til ekstraordinært byrådsmøde den 18.12.01

Da jeg er blevet bekendt med brevet fra Tilsynsrådet af 7.12.01 vedrørende kommunens regnskaber for 2000 og revisionsberetninger nr. 116 og 117, vil jeg bede om at brevets indhold behandles som et punkt på byrådets dagsorden den 18.12.01, herunder at der fra forvaltningens side udarbejdes et svar til Tilsynsrådet som byrådet skal godkende.

Som bilag til dette punkt vil jeg gerne have udsendt brevet fra Tilsynsrådet af 7. december samt byrådets brev til Tilsynsrådet af 9. oktober vedr. revision af regnskabet 2000.

Jeg beklager endvidere at beslutningerne fra byrådsmødet i oktober i forbindelse med behandlingen af revisionsrapporterne:

at en samlet rapport over de lovede berigtigelser og kontrolforanstaltninger i forbindelse med de mange kritiske bemærkninger til regnskabet hurtigst muligt fremlægges økonomiudvalget til godkendelse,

at økonomiudvalget med udgangspunkt i et oplæg fra forvaltningen inden årets udgang vedtager retningslinier for en regelmæssig og systematisk budgetopfølgning

tilsyneladende ikke er blevet ført ud i livet.

Derfor anmoder jeg om at også dette behandles som et punkt på byrådsmødet den 18.12.01. Dvs.

1. at der som vedtaget fremlægges den samlede rapport over de lovede berigtigelser og kontrolforanstaltninger i forbindelse med de mange kritiske bemærkninger til regnskabet til byrådets godkendelse
2. at der som vedtaget fremlægges et oplæg fra forvaltningen med henblik på byrådets vedtagelse af retningslinier for regelmæssig og systematisk budgetopfølgning."

Den 12. december 2001 sendte De som borgmester en e-mail med følgende indhold til byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersen:

"Byrådsmødet den 18. ds. er ren formalitet, derfor også tidspunktet = kl. 8.15. Dine ønsker til dagsordenspunktet vil komme med på det første ordinære møde i det nye år."

Den 18. december 2001 afholdtes der et ekstraordinært byrådsmøde med to dagsordenspunkter: Det ene vedrørte 2. behandling af ændringer i kommunens styrelsesvedtægt. Det andet vedrørte kommunens økonomi, herunder salgssituationen nord for Slangstrupvej. Under det sidste punkt orienterede De som borgmester bl.a. om følgende:

"....

Samtidig orienterede borgmesteren om at der er ved at blive udarbejdet nye retningslinier for budget og bevillingsstyring samt budgetopfølgning. Herunder vil der hvert kvartal blive udleveret kvartårlige budgettal med kommentarer om budgetregulering, ligesom der vil blive udarbejdet en 25-årsoversigt."

Den 15. januar 2002 afholdtes der et ekstraordinært byrådsmøde. Der var kun ét punkt på dagsordenen med overskriften "Salg af fast ejendom".

Ved e-mail af 17. januar 2002 havde byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersen mindet Dem om hendes ønske til dagsordenspunkt. E-mailen havde følgende indhold:

"hermed tillader jeg mig at minde om, at jeg anmodede dig om at få et punkt på dagsorden til det sidste byrådsmøde i 2001. Da du ikke mente at det var muligt at behandle punktet på dette møde, forventer jeg naturligvis at det optages på dagsordenen til det kommende byrådsmøde/byrådskonference (...)."

I brev af 17. januar 2002 aflyste De som borgmester det ordinære byrådsmøde den 29. januar 2002. Brevet havde følgende ordlyd:

"Økonomiudvalgsmødet den 22. januar og byrådsmødet den 29. januar 2002 er aflyst, da der ikke er sager til disse møder."

I brev af samme dato aflyste De som borgmester byrådskonferencen den 29. og 30. januar 2002. Brevet begrundede aflysningen således:

"Baggrunden herfor er, at vi med udvalgsformændene ønsker at koordinere arbejdet, inden der afholdes Byrådskonference. Vi vil på et senere tidspunkt vende tilbage med en ny dato for Byrådskonferencen."

I e-mail af 1. februar 2002 til Dem som borgmester havde byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersen anmodet Dem om at indkalde til et byrådsmøde i februar måned med henblik på behandling af det ønskede dagsordenspunkt. E-mailen havde følgende ordlyd:

"Vedr. aflysning af byrådsmøder.

Jeg har noteret mig at det ordinære byrådsmøde for januar måned er blevet aflyst med den begrundelse at der ikke er sager til behandling. Det er jeg meget uenig i, idet jeg selv har fremsat forslag til flere punkter til dagsorden og har gjort det siden december måned, jf. vedhæftede brev, og idet jeg ydermere i mit brev af 17. januar 2002 har mindet om, at jeg ønskede punkterne behandlet på det ordinære januarmøde.

Da punkterne vedrører kommunens økonomi, herunder et svar til tilsynsrådet på deres behandling af revisionsrapporten for regnskab 2000, som skal foreligge inden udgangen af februar måned, mener jeg ikke at man med rimelighed kan afvise at holde byrådsmøde, og jeg mener ikke at der er hjemmel for det i styrelsesloven.

Da det næste byrådsmøde først finder sted i marts måned, vil jeg insistere på at du senest med udgangen af uge 6 indkalder til et byrådsmøde i februar måned, hvor de ønskede punkter behandles.

I modsat fald ser jeg mig nødsaget til at indbringe sagen for tilsynsrådet."

Da Sabine Kirchmeier-Andersen ikke modtog svar på denne e-mail, anmodede hun i brev af 5. februar 2002 Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt om at vurdere, om det var i over-

ensstemmelse med den kommunale styrelseslov, at De som borgmester undlod at optage et punkt på byrådets dagsorden.

Af brevet fremgår bl.a. følgende:

"Hermed vil jeg gerne bede Tilsynsrådet om at vurdere om det er i overensstemmelse med styrelsesloven at Borgmesteren i Farum Kommune, Peter Brixtofte, undlader at optage et punkt på byrådets dagsordenen.

Som det fremgår af bilag 1 anmodede jeg den 10.12.01 borgmesteren om at optage et punkt vedr. Tilsynsrådets reaktion på revisionen af kommunens regnskaber for 2000 på byrådets dagsorden den 18.12.01. Dette blev afvist med den begrundelse at byrådsmødet var et ekstraordinært møde som kun handlede om konstitueringen, men at punktet ville blive taget op på det førstkommende møde i det nye år 2002.

År 2002 startede med et ekstraordinært møde den 15.01.02 med kun et punkt på dagsordenen: salg af fast ejendom. Den 17.01.02 mindede jeg skriftligt borgmesteren om mit dagsordenspunkt og at jeg ønskede det behandlet på byrådets ordinære møde den 29. januar. Samme dag fik jeg brev om at det ordinære byrådsmøde var aflyst med den begrundelse at der ikke var sager til behandling (...). Det næste ordinære byrådsmøde er planlagt til den 12. marts 2002.

Efterfølgende har jeg insisteret på at der blev afholdt et byrådsmøde i februar måned for at punktet kan blive behandlet, ikke mindst fordi der i brevet fra Tilsynsrådet ønskes et svar fra kommunen inden udgangen af februar måned, men har ikke fået svar (...).

...."

Den 8. februar, 19. februar og 7. marts 2002 afholdt Farum Byråd ekstraordinære møder med en række dagsordenspunkter. De ekstraordinære møder den 19. februar og 7. marts 2002 blev afholdt med Dem som formand. Det af Sabine Kirchmeier-Andersen ønskede dagsordenspunkt var ikke medtaget på nogen af møderne.

Den 12. marts 2002 afholdt Farum Byråd et ordinært møde, hvor det af Sabine Kirchmeier-Andersen ønskede dagsordenspunkt blev medtaget.

Farum Byråd har i brev af 5. april 2002 anført, at det er byrådets opfattelse, at De som borgmester i dette forløb har gjort Dem skyldig i en alvorlig tilsidesættelse af sine embedspligter, således som disse er fastsat i såvel styrelsesloven som i styrelsesvedtægten for Farum Kommune.

I brev af 12. april 2002 har Deres advokater Jesper Lett og René Offersen henvist til, at byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersen ikke gjorde indsigelse mod Deres meddelel-

se om, at det ønskede dagsordenspunkt ville komme med på det første ordinære møde i det nye år.

Advokaterne har endvidere anført, at der intet er forkert ved, at De som borgmester ikke så anledning til at gennemføre det aflyste ordinære byrådsmøde den 29. januar 2002 alene med det formål at behandle byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersens dagsordenspunkt, og at De mente at have besvaret det af dagsordenspunktet omfattede i mødet den 18. december 2001, hvilket i sig selv udelukker, at der kan være tale om vægning.

Advokaterne har desuden henvist til, at det ønskede dagsordenspunkt i overensstemmelse med Deres tilsagn kom med på det første ordinære møde, der blev afholdt den 12. marts 2002.

Deres advokater har endvidere generelt anført, at der under alle omstændigheder ikke er tale om grov vægning, da de beskrevne forhold er af underordnet karakter, da der i intet tilfælde er tale om forhold, der forinden suspensionsbeslutningen har givet et flertal i byrådet anledning til kritik, og da der hverken hver for sig eller samlet er tale om forhold, hvor hensynet til kommunalforvaltningens funktion nødvendiggør, at De suspenderes.

I brev af 29. april 2002 har Deres advokater endvidere givet en sammenfatning af de faktiske oplysninger og retlige synspunkter, som efter Deres advokaters opfattelse skal lægges til grund ved ministeriets behandling af sagen. Deres advokater har bl.a. anført, at administrationens arbejde med at få udfærdiget anvisningsregler samt budget- og bevilningsregler for Farum Kommune naturligvis er gået forud for økonomiudvalgets godkendelse heraf den 14. februar 2002. De har endvidere generelt anført, at der er tale om mindre betydningsfulde forhold, der alene er udtryk for, at Venstre har benyttet sit absolutte flertal i byrådet.

2. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger

Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger vil i det følgende være opbygget i overensstemmelse med inddelingen i afsnit 1 vedrørende sagens baggrund.

Ministeriets afgørelse vil fremgå nedenfor under afsnit 3.

2.1. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger vedrørende proceduren i forbindelse med Farum Byråds og Indenrigs- og Sundhedsministeriets behandling af sagen om suspension

2.1.1. Den kommunale styrelseslov § 8, stk. 4, 1. pkt., har følgende ordlyd:

"Borgmesteren sørger for, at der så vidt muligt senest 4 hverdage inden kommunalbestyrelsens møder udsendes en dagsorden til medlemmerne, og at det fornødne materiale til bedømmelse af de sager, der er optaget på dagsordenen, så vidt muligt er tilgængeligt for medlemmerne mindst 3 hverdage inden mødet."

Efter bestemmelsen skal borgmesteren udsende en dagsorden til medlemmerne forud for kommunalbestyrelsens møder.

Det antages, at sager uden for dagsorden kun kan behandles, hvis samtlige mødedeltagere er enige herom, eller det er åbenbart, at der umiddelbart kan tages stilling til sagen, eller at den ikke tåler udsættelse. Der kan henvises til den kommenterede styrelseslov, 2000, side 296.

Denne retsgrundsætning, som tillige har fundet udtryk i den kommunale styrelseslovs § 8, stk. 4, har baggrund i det enkelte medlems krav på et rimeligt grundlag for sin stillingtagen i en sag. Der kan henvises til den kommenterede styrelseslov, 2000, side 298.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet finder på denne baggrund, at Farum Byråd ikke var berettiget til på mødet den 20. marts 2002 at behandle det nye og subsidiaire forslag til dagsordenspunktet vedrørende suspensionen af Dem som borgmester.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har herved lagt vægt på, at det nye og subsidiaire forslag til dagsordenspunkt til mødet den 20. marts 2002 udgjorde en ikke ubetydelig ændring og udvidelse af det oprindelige dagsordenspunkt, samt at det nye og subsidiaire dagsordenspunkt havde en sådan karakter, at der ikke umiddelbart kunne tages stilling hertil. Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at sagen ikke havde en sådan karakter, at den ikke tålte udsættelse.

Farum Byråds beslutning om at suspendere Dem som borgmester i medfør af styrelseslovens § 66, stk. 2, er efterfølgende blevet behandlet af byrådet på møder den 5. april 2002 og 22. april 2002. Byrådet har på disse møder fastholdt suspensionsbeslutningen af 20. marts 2002.

På denne baggrund finder Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at Farum Byråd efterfølgende har rettet den fejl, der er begået i relation til styrelseslovens § 8, stk. 4, 1. pkt., i forbindelse med byrådets møde den 20. marts 2002.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet finder på denne baggrund ikke, at byrådets fejl ved på mødet den 20. marts 2002 at behandle det nye og subsidiaire forslag til dagsordenspunktet har betydning for ministeriets behandling af sagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet finder på denne baggrund ikke grundlag for at tage stilling til, om byrådets beslutning af 20. marts 2002 var ugyldig som følge af den begåede fejl.

2.1.2. Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at en afgørelse om suspension efter § 66, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse er en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Dette indebærer, at Farum Byråd – inden afgørelsen blev truffet - skulle iagttage bestemmelsen om partshøring i forvaltningslovens § 19.

§ 19, stk. 1, i forvaltningsloven (lov nr. 571 af 19. december 1985 som ændret ved lov nr. 347 af 6. juni 1991) er sålydende:

"Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelse af den nævnte udtalelse."

Af § 19 i forvaltningsloven følger, at byrådet – i det omfang De ikke i forvejen var bekendt med oplysningerne om de faktiske omstændigheder, som byrådet ville lægge til grund for den påtænkte beslutning om suspension – forud for beslutningen om suspensionen havde pligt til dels at gøre Dem bekendt med oplysningerne, dels at give Dem lejlighed til at kommentere eller korrigere disse. Høringspligten bestod også, selvom De kendte de pågældende oplysninger, hvis De ikke var bekendt med, at oplysningerne indgik i beslutningsgrundlaget for den sag, der nu foreligger.

Der henvises til Folketingstidende 1985/86, Tillæg A, sp. 151, Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 1994, side 340, John Vogter, Forvaltningsloven med kommentarer, 1998, side 370 ff., og Steen Rønsholdt, Forvaltningsret, 2001, side 401 ff.

Det bemærkes, at i det omfang, der iværksættes partshøring, skal det fremgå, at der er tale om høring. Der kan herved henvises til John Vogter, Forvaltningsloven med kommentarer, 1998, side 380.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet lægger på baggrund af sagens oplysninger til grund, at Farum Byråd ikke forud for beslutningen om Deres suspension af 20. marts 2002 gjorde Dem nærmere bekendt med oplysninger om de faktiske omstændigheder, der indgik i byrådets beslutningsgrundlag, eller oplyste Dem om Deres ret til at udtale Dem om sagens faktiske omstændigheder, før beslutningen blev truffet. Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at oplysningerne om optagelsen af det omhandlede lån og de oplys-

ninger, der fremgår af det nye og subsidiært anførte dagsordenspunkt, er oplysninger om faktiske omstændigheder af væsentlig betydning for sagens afgørelse, ligesom oplysningerne i den aktuelle sammenhæng endvidere er til ugunst for Dem.

På denne baggrund er det Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Farum Byråd ved beslutningen om suspension den 20. marts 2002 tilsidesatte forvaltningslovens § 19.

Beslutningen om Deres suspension er efterfølgende blevet behandlet af Farum Byråd på møder den 5. april 2002 og 22. april 2002.

De har således fået mulighed for at kommentere, korrigere og supplere de oplysninger, der indgår i det for ministeriet nu foreliggende beslutningsgrundlag. De har benyttet denne mulighed ved gennem Deres advokater at afgive bemærkninger til sagen i breve af 24. marts 2002 og 12. april 2002 til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Ministeriet finder på denne baggrund ikke, at byrådets tilsidesættelse af forvaltningslovens § 19 i forbindelse med byrådets beslutning af 20. marts 2002 har betydning for ministeriets behandling af sagen.

2.1.3. Som tidligere anført anmodede Indenrigs- og Sundhedsministeriet ved brevet af 22. marts 2002 Farum Byråd om en række oplysninger, herunder om oplysninger fra Dem som borgmester og part i sagen. Ministeriet anmodede endvidere Farum Byråd om oplysninger om, hvorvidt byrådet fastholdt sin beslutning om suspension af 20. marts 2002.

Baggrunden for anmodningen i Indenrigs- og Sundhedsministeriets brev af 22. marts 2002 var den ulovbestemte grundsætning om sagens oplysning – officialmaksimen – der efter ministeriets opfattelse forpligter den myndighed, der skal træffe afgørelse i en sag, til at tilvejebringe korrekte og tilstrækkelige oplysninger til, at der kan træffes en materielt rigtig afgørelse.

Det forudsætter ikke alene, at alle relevante forhold er belyst ved det foreliggende materiale, men også at oplysningerne er pålidelige. Er der tvivl om holdbarheden af et væsentligt faktum, hører det med til sagsoplysningen at søge denne tvivl afklaret, således at det ved en sædvanlig bevisbedømmelse kan afgøres, om den pågældende oplysning kan lægges til grund ved afgørelsen. Dette kan eventuelt ske i samarbejde med parten. En afgørelse kan først træffes, når de nødvendige oplysninger foreligger.

Der kan herved henvises til Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 1994, side 297ff.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet finder således, at ministeriet handlede korrekt, da ministeriet bl.a. ved brevet af 22. marts 2002 søgte sagen oplyst, og herunder gav kommunal-

bestyrelsen mulighed for i forbindelse med afgivelsen af de ønskede oplysninger at oplyse, om byrådet kunne fastholde sin beslutning om suspension af 20. marts 2002.

Det bemærkes i den forbindelse, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet finder, at ministeriet i forbindelse med prøvelsen af byrådets beslutning af 20. marts 2002 ikke har været afskåret fra at medvirke til, at byrådets flertal får mulighed for at træffe en lovlig afgørelse.

2.1.4. Da Farum Byråd således ved byrådets beslutning af 5. april 2002 har afhjulpet de formelle fejl ved byrådets beslutning af 20. marts 2002 om at suspendere Dem som borgmester i medfør af styrelseslovens § 66, stk. 2, finder Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at ministeriet er berettiget til at behandle byrådets beslutning om at suspendere Dem som borgmester i medfør af styrelseslovens § 66, stk. 2, herunder beslutningen om at suspendere Dem af de årsager, der fremgår af det nye og subsidiære dagsordenspunkt, der blev fremsat på mødet den 20. marts 2002.

2.2. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger vedrørende fortolkningen af den kommunale styrelseslovs § 66

2.2.1. Bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 66 og baggrunden for bestemmelsen

2.2.1.1. § 66, stk. 1 – 4, i lov om kommunernes styrelse (lovbekendtgørelse nr. 629 af 29. juni 2001)(den kommunale styrelseslov) har følgende ordlyd:

"Såfremt kommunalbestyrelsens formand eller et af de i § 64, stk. 2, nævnte magistratsmedlemmer vægrer sig ved at udføre en opgave, som er pålagt den pågældende ved denne lov eller kommunens styrelsesvedtægt, kan kommunalbestyrelsen udpege et af sine medlemmer til at varetage den pågældende opgave.

Stk. 2. Ved grov eller gentagen vægring med hensyn til udførelse af de i stk. 1 nævnte opgaver kan kommunalbestyrelsen udpege et af sine medlemmer til at fungere som formand eller magistratsmedlem indtil videre. Den, der udpeges, overtager samtlige opgaver, som påhviler kommunalbestyrelsens formand eller det pågældende magistratsmedlem.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsens beslutning i henhold til stk. 2 skal straks forelægges for indenrigsministeren til stadfæstelse. Beslutningen træder først i kraft, når den er stadfæstet af indenrigsministeren.

Stk. 4. Foreligger der en i henhold til stk. 3 stadfæstet beslutning om indskriden, skal kommunalbestyrelsen straks rejse sag ved domstolene til efterprøvelse af, om betingelserne for indskriden efter stk. 2 er til stede. Finder domstolene, at betingelserne for indskriden efter stk. 2 er til stede, anses formanden eller det pågældende magistratsmedlem som fritaget for sit hverv."

§ 66 blev indsat ved lov nr. 629 af 23. december 1980 på baggrund af en konkret sag fra Københavns Kommune, hvor et magistratsmedlem havde nægtet at udføre en beslutning fra Borgerrepræsentationen inden for magistratsmedlemmets afdeling.

Bestemmelsen er udformet i overensstemmelse med de overvejelser, der er indeholdt i betænkning nr. 894/1980 om kommunale styrelsesformer m.v.

2.2.1.2. Borgmesteren varetager en række centrale funktioner i kommunestyret og er i den forbindelse i den kommunale styrelseslov tillagt en række stærke beføjelser og kompetencer.

Borgmesteren forbereder, indkalder og leder således kommunalbestyrelsens møder, jf. den kommunale styrelseslovs § 30. Borgmesteren sørger i den forbindelse for, at der så vidt muligt senest 4 hverdage inden kommunalbestyrelsens møder udsendes en dagsorden til medlemmerne, og at det fornødne materiale til bedømmelse af de sager, der er optaget på dagsordenen, så vidt muligt er tilgængeligt for medlemmerne mindst 3 hverdage inden mødet, jf. den kommunale styrelseslovs § 8, stk. 4.

Endvidere kan borgmesteren på kommunalbestyrelsens vegne afgøre sager, som ikke tåler opsættelse eller sager, som ikke giver anledning til tvivl, jf. den kommunale styrelseslovs § 31, stk. 2.

Borgmesteren er den øverste daglige leder af den kommunale administration. Borgmesteren fordeler sagerne til de pågældende udvalg og drager omsorg for, at sager, der kræver beslutning af kommunalbestyrelsen, forelægges denne med eventuelle erklæringer, ligesom borgmesteren påser sagernes ekspedition og om fornødent udfærdiger forskrifter herfor, jf. i det hele den kommunale styrelseslovs § 31, stk. 2.

Borgmesteren er endvidere formand for økonomiudvalget, jf. den kommunale styrelseslovs § 18, stk. 1.

Borgmesteren har desuden en række koordinerende funktioner i kommunestyret, herunder i forhold til udvalgenes virksomhed, jf. den kommunale styrelseslovs § 22, stk. 2, og 31 a, stk. 1 og 2, ligesom borgmesteren i medfør af den kommunale styrelseslovs § 31 a, stk. 3, kan standse behandlingen af en under et udvalgs myndighedsområde hørende sag ved skriftligt at pålægge udvalget at indbringe sagen for kommunalbestyrelsen uden unødigt ophold.

Derudover er det borgmesterens pligt at sørge for at sikre ekspeditionen og udførelsen af alle kommunalbestyrelsens lovligt trufne beslutninger. Borgmesteren er – med de begrænsninger, der følger af lovgivningen – i enhver henseende undergivet kommunalbestyrelsens beslutninger, jf. den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 1.

Disse stærke kompetencer og beføjelser må sammenholdes med reglerne om borgmesterens vederlæggelse, der giver mulighed for en arbejdsindsats som fuldtidsjob.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at borgmesterens rolle i det kommunale styrelsessystem har en sådan karakter, at den enkelte kommunalbestyrelses muligheder for at varetage sine funktioner er afhængig af borgmesterens loyale og lovmedholdelige varetagelse af sit hverv. Borgmesterens medvirken er således bl.a. en nødvendig forudsætning for forelæggelsen af sager for kommunalbestyrelsen, herunder de sager, der kræver en beslutning fra kommunalbestyrelsen, og for udførelsen af kommunalbestyrelsens beslutninger.

Tilsvarende er det enkelte kommunalbestyrelsesmedlems muligheder for at udøve de rettigheder, det enkelte medlem er tillagt efter den kommunale styrelseslov, afhængig af borgmesterens loyale og lovmedholdelige varetagelse af sit hverv. Det gælder bl.a. retten til at gennemse sagsmateriale, der i endelig form foreligger i kommunens administration (retten til sagsindsigt), jf. den kommunale styrelseslovs § 9, og retten til at indbringe ethvert spørgsmål om kommunens anliggender for kommunalbestyrelsen og fremsætte forslag til beslutninger herom (initiativretten), jf. den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 1.

Det er således ministeriets opfattelse, at borgmesterens loyale og lovmedholdelige varetagelse af sit hverv er en afgørende forudsætning for, at kommunalbestyrelsen kan fungere som øverste ansvarlige for hele den kommunale virksomhed og dermed som demokratisk repræsentativt organ for borgerne i kommunen. Det er i den forbindelse en afgørende forudsætning, at borgmesteren afgiver de oplysninger til kommunalbestyrelsen, kommunalbestyrelsen måtte forlange, og at de oplysninger, borgmesteren afgiver til kommunalbestyrelsen, er korrekte og ikke er vildledende.

2.2.1.3. Det er samtidig blandt andet hensynet til ro og kontinuitet omkring borgmesterens stærke beføjelser og kompetencer, der er baggrunden for den kommunale styrelseslovs udgangspunkt, at borgmesteren er uafsættelig i kommunalbestyrelsens valgperiode, jf. den kommunale styrelseslovs § 6, stk. 6.

Den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2, er udtryk for en undtagelse til dette grundlæggende princip om borgmesterens uafsættelighed.

I den ovenfor nævnte betænkningens kapitel 12, side 105, har udvalget anført følgende om princippet om borgmesterens uafsættelighed:

"Hvis et modsætningsforhold mellem kommunalbestyrelse og borgmester imidlertid giver sig udslag i, at borgmesteren ikke loyalt varetager sine funktioner, herunder ved udførelsen af kommunalbestyrelsesbeslutningerne, men måske tværtimod obstruerer disse, er uafsættelighed omvendt en

medvirkende faktor til en løbende konfliktsituation, som i høj grad vil true netop ro og kontinuiteten i kommunen.

Med andre ord er den ovenfor anførte argumentation for borgmesterens uafsættelighed ikke længere relevant, hvis borgmesteren af den ene eller den anden grund direkte forsømmer sine embedsfunktioner.

En sådan konflikt anfægter klart effektiviteten i det kommunale styrelsessystem, og den må derfor kunne finde sin løsning inden for lovgivningens rammer."

Det er på denne baggrund ministeriets opfattelse, at det overordnede hensyn bag bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 66 er at sikre effektiviteten og funktionsdygtigheden i det kommunale styrelsessystem mod borgmesterens misbrug af de stærke beføjelser og kompetencer, som borgmesteren er tillagt i medfør af den kommunale styrelseslov.

Der kan henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 442, for så vidt angår bestemmelsens formål:

"Derimod indebærer borgmesterens funktioner [i forhold til udvalgsformænds] teoretisk bedre mulighed for at lægge hindringer i vejen for den kommunale forvaltnings udøvelse og dermed svække kommunens funktionsdygtighed."

Der kan endvidere henvises til betænkning nr. 894 side 103 og 107, hvor følgende bl.a. er anført:

"Det er derimod af direkte betydning for styrelsessystemet, hvorledes relationerne indadtil i kommunen giver kommunalbestyrelsen mulighed for at leve op til ansvaret. d.v.s. hvilke muligheder den har for at sikre, at forvaltningen fungerer i overensstemmelse med lovgivningen og forskrifterne, herunder kommunalbestyrelsens beslutninger.

.....

Hvis borgmesteren derimod gør sig skyldig i forsættlig embedsforsømmelse, f.eks. hvis en politisk uoverensstemmelse giver sig udslag i, at kommunalbestyrelsens beslutninger ikke føres ud i livet, er det af afgørende betydning for det kommunale styrelsessystems effektivitet, at der kan gribes ind."

2.2.1.4. I den ovenfor nævnte betænkningens kapitel 12, side 102 ff., har udvalget redegjort for sine overvejelser om kommunalbestyrelsens tvangsmidler til sikring af, at kommunalforvaltningen fungerer i overensstemmelse med lovgivningen og forskrifterne. I udvalgets konklusion, side 107, er bl.a. anført:

"Som det fremgår af ovenstående, bør der efter udvalgets opfattelse ikke indføres en ret for kommunalbestyrelsen til at afsætte borgmesteren, hverken for resten af valgperioden, for et vist kortere tidsrum eller ved udførelse af enkelte beslutninger, hvis indgrebet alene ønskes foretaget på grund af politiske uoverensstemmelser mellem borgmesteren og kommunalbestyrelse(-sfier)."

Hvis borgmesteren derimod gør sig skyldig i forsættlig embedsforsømmelse, f.eks. hvis en politisk uoverensstemmelse giver sig udslag i, at kommunalbestyrelsens beslutninger ikke føres ud i livet, er det af afgørende betydning for det kommunale styrelsessystems effektivitet, at der kan gribes ind.

....

Hvis der er tale om grov eller gentagen vægring, bør der efter udvalgets opfattelse gives kommunalbestyrelsen en mulighed for at suspendere borgmesteren, således at den pågældende fratages samtlige embedsforretninger indtil videre.

Da et sådan indgreb er af overordentlig alvorlig karakter, er det udvalgets opfattelse, at kommunalbestyrelsens beslutning straks bør forelægges indenrigsministeren til stadfæstelse."

Bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 66 giver således kommunalbestyrelsen særlige indgrebsmuligheder over for en borgmester, der vægrer sig ved at udføre sine opgaver.

Det er kun kommunalbestyrelsen, der kan anvende indgrebsmulighederne i § 66. Dette hænger sammen med, at det er kommunalbestyrelsen, der har det overordnede ansvar for kommunens virksomhed. Det er kommunalbestyrelsen, der over for borgerne, andre myndigheder o.s.v. har ansvaret for kommunens handlinger og undladelser, og kommunalbestyrelsen må derfor også nødvendigvis have kompetence til at fastlægge og styre den samlede kommunale virksomhed. Der henvises til den kommenterede styrelseslov, 2000, side 265.

Bestemmelsens stk. 1 vedrører de tilfælde, hvor vægringen er af afgrænset karakter. I sådanne tilfælde kan hensynet til kommunalforvaltningens funktion tilgodeses, når kommunalbestyrelsen konkret kan overlade opgaven eller funktionerne til et andet af sine medlemmer, jf. lovforslagets specielle bemærkninger, Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 477.

Er forsømmelsen grov, eller foreligger der en gentagen vægring, kan der være behov for at anvende det kraftige reaktionsmiddel, der består i suspension, jf. stk. 2, og eventuel efterfølgende afsættelse efter bestemmelsens stk. 3 og 4.

I ovennævnte betænkningens kapitel 12, side 106, har udvalget nærmere redegjort for baggrunden for forslaget om at indføre en suspensionsadgang:

"Hvis borgmesterens embedsforsømmelser ikke er begrænset til en enkelt sag, kan det næppe være rimeligt, at kommunalbestyrelsen sag for sag skal tage stilling til, om borgmesterens opgaver skal overdrages til andre. Det må her være en rimelig løsning, at borgmesteren generelt erstattes af en anden.

Det er derfor udvalgets opfattelse, at der ved grov eller gentagen forsømmelighed må kunne ske en egentlig afsættelse af borgmesteren, i første omgang gennem en suspension, således at kommunalbestyrelsen indtil videre udpeger et af sine medlemmer til at fungere i borgmesterens sted."

I lovforslagets bemærkninger til § 66, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 477. er bl.a. anført følgende:

"Det er fundet fornødent at sondre mellem de tilfælde, hvor vægringen er af afgrænset karakter, og de tilfælde, hvor den er grov eller gentagen. I det første tilfælde kan hensynet til kommunalforvaltningens funktion efter udvalgets opfattelse tilgodeses, når kommunalbestyrelsen konkret kan overlade funktionerne til et andet af sine medlemmer. Bliver forsømmeligheden imidlertid af grov eller gentagen karakter, synes det ikke rimeligt at lade den pågældende hvervsindehaver fortsætte. I så fald er der behov for det meget kraftige reaktionsmiddel, som suspension og eventuelt efterfølgende afsættelse er."

2.2.1.5. Et eventuelt indgreb over for en borgmester i medfør af stk. 1 kan efterprøves af tilsynsmyndighederne og domstolene.

Går indgrebet ud på suspension efter stk. 2, følger det af bestemmelsens stk. 3 og 4, at der skal foretages en prøvelse af henholdsvis Indenrigs- og Sundhedsministeriet og domstolene. Herved sikres det, at kommunalbestyrelsen alene har anvendt beføjelserne i forbindelse med et retsstridigt forhold, og der ikke er sket en suspension af politiske årsager.

Kommunalbestyrelsens beslutning om suspension træder efter bestemmelsens stk. 3 først i kraft, når den er stadfæstet af indenrigs- og sundhedsministeren.

Den efterfølgende domstolsprøvelse af suspensionsbeslutningen er en yderligere garanti for, at en indskriden af denne indgribende karakter kun kan ske, når der foreligger grov eller gentagen forsømmelighed i udførelsen af borgmester hvervet. Finder domstolene, at betingelserne for indskriden efter stk. 2 er til stede, anses borgmesteren efter bestemmelsens stk. 4 som fritaget for sit hverv, dvs. at den suspenderede borgmester anses for endeligt afsat.

2.2.2. Ministeriets prøvelse af en suspensionsbeslutning efter § 66, stk. 2

Det er i lovforslagets bemærkninger til § 66 forudsat, at indenrigs- og sundhedsministeren foretager en tilbundsgående prøvelse af suspensionsbeslutningen, og at ministeren herved særligt påser, at suspensionen har baggrund i egentlige administrative forsømmelser

og ikke er udslag af politisk forfølgelse. Der kan henvises til lovforslagets bemærkninger til § 66, Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 477 f.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil endvidere påse, at suspensionen hviler på et sagligt grundlag, og ministeriet vil i den forbindelse skulle foretage en vurdering af, om en suspension står i rimeligt forhold til den forsømmelse, som borgmesterens vægring er udtryk for.

Da det, jf. det ovenfor anførte under afsnit 2.2.1.4., kun er kommunalbestyrelsen, der kan suspendere borgmesteren i medfør af styrelseslovens § 66, stk. 2, kan Indenrigs- og Sundhedsministeriet alene foretage en prøvelse af de grunde, som kommunalbestyrelsen har påberåbt sig som begrundelse for suspension.

Der kan bl.a. henvises til ministerens besvarelse af spørgsmål nr. 16, Folketingstidende 1980-81, tillæg B, 1811, hvor følgende bl.a. er anført:

"De beføjelser, som [§ 66] anviser i tilfælde af vægring, tilkommer kommunalbestyrelsen. De øvrige myndigheder, der omtales i bestemmelserne, nemlig Indenrigsministeriet og domstolene, skal alene sikre, at kommunalbestyrelsen ikke misbruger sine beføjelser, dvs. sikre, at de alene anvendes, når der foreligger et retsstridigt forhold."

Ministeriet er ved denne prøvelse ikke afskåret fra at inddrage andre oplysninger om faktiske eller retlige forhold, end de oplysninger, der er anført af borgmesteren og kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer.

I forbindelse med Indenrigs- og Sundhedsministeriets behandling af en sag om suspension efter § 66, stk. 2, påhviler det således ministeriet at fremskaffe de oplysninger, der er fornødne til at vurdere, om beslutningen om suspension er i overensstemmelse med bestemmelsen, herunder om borgmesterens handling eller undladelse kan betegnes som en vægring, og om denne er udtryk for en grov eller gentagen vægring.

Det bemærkes, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet i forbindelse med sagens oplysning ikke har mulighed for at gennemføre afhøring under vidneansvar af relevante personer, f.eks. borgmesteren, kommunalbestyrelsesmedlemmer og embedsmænd i den kommunale forvaltning, med henblik på at få afklaret eventuelle tvivsspørgsmål om sagens faktum.

2.2.3. Den generelle rækkevidde af bestemmelsen i § 66, stk. 1

2.2.3.1. Det er efter § 66, stk. 1, en betingelse for et eventuelt indgreb over for en borgmester, at borgmesteren har vægret sig ved at udføre de i bestemmelsen nævnte opgaver.

Efter bestemmelsens ordlyd kan vægring ved udførelsen af de opgaver, som er pålagt den pågældende borgmester ved den kommunale styrelseslov eller ved kommunens styrelsesvedtægt, medføre et eventuelt indgreb over for borgmesteren.

Det er efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse ikke en betingelse for at anvende bestemmelsen, at borgmesterens vægring retter sig mod kommunalbestyrelsens beslutning.

Bestemmelsen finder efter ministeriets opfattelse også anvendelse i andre tilfælde, hvor borgmesteren har vægret sig ved at udføre de opgaver, som er pålagt borgmesteren i den kommunale styrelseslov, herunder opgaver, der vedrører forholdet mellem borgmesteren og andre organer i kommunestyret. Dette gælder også opgaver, som borgmesteren efter den kommunale styrelseslov skal udføre af egen drift dvs. uden forudgående anmodning fra andre.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har herved lagt vægt på bestemmelsens ordlyd, ligesom ministeriet har tillagt det betydning, at vægring i forhold til kommunalbestyrelsesbeslutninger en række steder i kap. 12 i ovennævnte betænkning nr. 894 alene er anført som eksempler på forskrifter, som en borgmester kunne tænkes at vægre sig i forhold til.

Der kan bl.a. henvises til følgende afsnit fra betænkning 894 side 103 ff.:

"Det er derimod af direkte betydning for styrelsessystemet, hvorledes relationerne indadtil i kommunen giver kommunalbestyrelsen mulighed for at leve op til ansvaret, d.v.s. hvilke muligheder den har for at sikre, at forvaltningen fungerer i overensstemmelse med lovgivningen og forskrifterne, herunder kommunalbestyrelsens beslutninger.

....

Endnu sjældnere vil det være tilfældet, at kommunalbestyrelsen ønsker at gribe konkret ind over for en borgmester, hvad enten grunden er politiske uoverensstemmelser, eller at han efter kommunalbestyrelsens opfattelse forsømmer sit embede, f.eks. undlader at varetage sin del af udførelsen af kommunalbestyrelsens beslutninger. Da en sådan situation dog ikke ganske kan udelukkes, opstår imidlertid det spørgsmål, hvorledes et sådan indgreb kan finde sted.

....

Hvis et modsætningsforhold mellem kommunalbestyrelse og borgmester imidlertid giver sig udslag i, at borgmesteren ikke loyalt varetager sine funktioner, herunder ved udførelsen af kommunalbestyrelsesbeslutningerne, men måske tværtimod obstruerer disse, er uafsættelighed omvendt en medvirkende faktor til en løbende konfliktsituation, som i høj grad vil true netop ro og kontinuitet i kommunen.

....

Hvis borgmesteren derimod gør sig skyldig i forsætlig embedsforsømmelse, f.eks. hvis en politisk uoverensstemmelse giver sig udslag i, at kommunalbestyrelsens beslutninger ikke føres ud i livet, er det af afgørende betydning for det kommunale styrelsessystems effektivitet, at der kan gribes ind."

Også af indenrigsministerens besvarelse af kommunaludvalgets spørgsmål i forbindelse med lovforslagets udvalgsbehandling fremgår det, at vægring i medfør af § 66 ikke kun kan opstå i tilknytning til en kommunalbestyrelsesbeslutning.

Der kan henvises til ministerens besvarelse af spørgsmål nr. 17 og 39, Folketingstidende 1980-81, tillæg B, 1812 og spalte 1830, hvor følgende bl.a. er anført:

"Det er en betingelse for kommunalbestyrelsens indgreb, at der foreligger vægring som beskrevet i bestemmelsen med hensyn til udførelsen af kommunale hverv.

Hersker der i det konkrete tilfælde tvivl om, hvorvidt der foreligger vægring, vil kommunalbestyrelsen kunne medvirke til en afklaring heraf, f.eks. gennem en beslutning som pålægger den pågældende borgmester eller rådmand en nærmere fastlagt opgave til varetagelse inden for et bestemt tidsrum."

"Derimod vil borgmesteren efter forslaget kunne erstattes af en anden, jfr. den foreslåede § 66, stk. 1 og 2, såfremt han vægrer sig ved – herunder forholder sig passivt over fra pålæg fra kommunalbestyrelsen – at udføre de opgaver, som hører til borgmesterembedet."

Der kan endvidere henvises til Erik Harder, Dansk kommunal forvaltning I, 1982, side 163:

"Vægring må altså vedrøre en opgave, der af styrelsesloven eller styrelsesvedtægten er udtrykkelig foreskrevet som en formands opgave, og hertil hører altså ikke alene pligten til at sikre, at udførelsen af kommunalbestyrelsens beslutninger, men også pligten til i en række tilfælde at sørge for, at sager forelægges kommunalbestyrelsen til beslutning."

Der kan desuden henvises til den kommenterede styrelseslov, 2000, side 265:

"Det er endvidere en betingelse for anvendelse af indgrebsmulighederne efter bestemmelsen, at det fremgår af loven eller af kommunalbestyrelsens beslutning, hvorledes opgaven skal føres ud i livet."

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse ændres denne vurdering ikke af, at følgende bl.a. er anført i bemærkningerne til § 66, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, sp. 476, smlg. den tilsvarende passus fra den ovennævnte betænkning nr. 894 side 223:

"Spørgsmålet om vægring, hvorved forstås aktiv eller passiv modstand mod at medvirke ved udførelsen af kommunalbestyrelsens beslutninger, ..."

Efter ministeriets opfattelse må det pågældende sted forstås som en definition af vægringsbegrebet (aktiv eller passiv modstand) frem for en definition – i strid med bestemmelsens ordlyd – af vægringens genstand.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at bestemmelsen efter sit formål og baggrund – at sikre effektiviteten og funktionsdygtigheden i det kommunale styrelsessystem i tilfælde af, at borgmesteren gør sig skyldig i forsætlige embedsforsømmelser, jf. afsnit 2.2.1.3. – må finde anvendelse i tilfælde, hvor en borgmester vægrer sig ved at udføre en opgave, som er pålagt denne efter den kommunale styrelseslov. Der kan i den forbindelse henvises til borgmesterens centrale rolle i det kommunale styrelsessystem, jf. afsnit 2.2.1.2.

2.2.3.2. Det er samtidig efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse en betingelse for anvendelse af bestemmelsen, at det fremgår af loven eller af kommunalbestyrelsens beslutning, hvorledes opgaven skal føres ud i livet.

Dette indebærer efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at det skal fremgå af loven eller af kommunalbestyrelsens beslutning, hvilke pligter der påhviler borgmesteren, og det skal konstateres, at borgmesteren har undladt at udføre disse pligter.

Hvis der i et konkret tilfælde hersker tvivl om, hvorvidt der foreligger vægring, vil kommunalbestyrelsen kunne medvirke til en afklaring heraf, f.eks. gennem en beslutning, som pålægger den pågældende borgmester en nærmere fastlagt opgave til varetagelse inden for et bestemt tidsrum.

2.2.3.3. Ved udtrykkene "vægrer sig" og – i stk. 2 – "vægring" er det endvidere forudsat, at der foreligger en forsætlig handling eller undladelse, der kan henføres til borgmesteren. Der kan henvises til den kommenterede styrelseslov, 2000, side 265.

Der kan endvidere henvises til lovforslagets bemærkninger til § 66, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 476, hvor følgende bl.a. er anført:

"Spørgsmålet om vægring, hvorved forstås aktiv eller passiv modstand mod at medvirke ved udførelsen af kommunalbestyrelsens beslutninger, ..."

Dette indebærer efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at det er en betingelse for et eventuelt indgreb over for en borgmester, at borgmesteren med sin handling eller undladelse bevidst har forsømt sine pligter som borgmester efter den kommunale styrelseslov eller kommunens styrelsesvedtægt.

2.2.4. Den generelle rækkevidde af bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2

2.2.4.1. Det er efter den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2, en betingelse for en eventuel suspension af en borgmester, at borgmesteren ved grov eller gentagen vægring har undladt at udføre en opgave, som er pålagt denne ved den kommunale styrelseslov eller kommunens styrelsesvedtægt.

Det er i den forbindelse Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at bestemmelsen i § 66, stk. 2, kan anvendes i tilfælde, hvor den grove eller gentagne vægring kan karakteriseres som fremadrettet, dvs. tilfælde, hvor borgmesterens vægring vil kunne afhjælpes ved at suspendere borgmesteren og dermed overlade den eller de opgaver, der danner grundlag for vægringen, til en anden.

Det er endvidere Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at bestemmelsen i § 66, stk. 2, også kan anvendes i tilfælde, hvor den grove eller gentagne vægring kan karakteriseres som bagudrettet, dvs. tilfælde, hvor den konkrete handling eller undladelse, hvorved borgmesteren havde vægret sig ved at udføre en opgave, der var pålagt denne efter den kommunale styrelseslove eller kommunens styrelsesvedtægt, er afsluttet på tidspunktet for kommunalbestyrelsens suspensionsbeslutning, og hvor borgmesterens vægring derfor ikke kan afhjælpes ved at udpege et andet medlem til at varetage opgaven.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har herved lagt vægt på bestemmelsens ordlyd, hvor efter retsfølgen (suspension) efter bestemmelsen i § 66, stk. 2, er betinget af dels, at borgmesteren har vægret sig ved at udføre de opgaver, som er pålagt denne efter den kommunale styrelseslov eller kommunens styrelsesvedtægt, jf. § 66, stk. 1, dels at vægringen er grov eller gentagen. Retsfølgen efter bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2, er således efter bestemmelsens ordlyd ikke betinget af, at den eller de opgaver, der danner grundlag for vægringen, kan overlades til et andet medlem af kommunalbestyrelsen end borgmesteren, og dermed ikke betinget af, at retsfølgen efter bestemmelsen i § 66, stk. 1, kan anvendes.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at en sådan begrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde ville være i strid med bestemmelsens formål – at sikre effektiviteten og funktionsdygtigheden i det kommunale styrelsessystem, jf. afsnit 2.2.1.3. og de heri anførte steder fra bestemmelsens forarbejder.

Ministeriet kan i den forbindelse henvise til, at borgmesteren – uanset omfanget af vægringens gentagelse samt vægringens grovhed – ellers i givet fald ville kunne forhindre bestemmelsens anvendelse ved at bringe handlingen eller undladelsen til ophør før tidspunktet for kommunalbestyrelsens beslutning om suspension.

Hertil kommer, at en sådan begrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde under alle omstændigheder ville udelukke bestemmelsens anvendelse ved vægring i tilfælde, hvor de opgaver, som den kommunale styrelseslov pålægger borgmesteren at udføre, kun kan udføres af borgmesteren ved en afsluttende handling eller undladelse. Dette kan f.eks. være tilfældet ved undladelse af forelæggelse af sager for kommunalbestyrelsen og ved i stedet selv at træffe afgørelse i disse. En sådan udelukkelse ville være i strid med bestemmelsens formål, da det kommunale styrelsessystems funktionsdygtighed også bringes i fare i sådanne tilfælde.

Det er i den forbindelse ministeriets opfattelse, at bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 61 c, stk. 1, hvorefter et kommunalbestyrelsesmedlem, der gør sig skyldig i grov tilsidesættelse af de pligter, som den pågældendes hverv medfører, straffes med bøde, efter ministeriets opfattelse ikke vil kunne varetage de hensyn, der ligger til grund for bestemmelsen i § 66, stk. 2, idet § 61 c, stk. 1, alene giver mulighed for at straffe en borgmester, der gør sig skyldig i grov embedsforsømmelse, uden herved at sikre effektiviteten i det kommunale styrelsessystem ved, at borgmesterens opgave eller funktioner overlades til et andet medlem af kommunalbestyrelsen.

Efter ministeriets opfattelse vil bestemmelsen således også efter en konkret vurdering kunne anvendes i situationer, hvor en borgmester har vægret sig ved at forelægge sager for kommunalbestyrelsen, som styrelsesloven eller kommunens styrelsesvedtægt foreskrive skal forelægges kommunalbestyrelsen til beslutning, såfremt vægringen kan betegnes som gentagen eller grov, uanset at der ved indsættelse af en anden borgmester ikke ville kunne ske afhjælpning af den ulovlige retstilstand, som borgmesterens vægring er udtryk for.

2.2.4.2. Det er som nævnt en betingelse for at anvende bestemmelsen i § 66, stk. 2, at vægringen kan betegnes som grov eller gentagen.

På baggrund af formålet med bestemmelsen vil ministeriet ved vurderingen af vægringens grovhed navnlig tillægge det betydning, i hvilket omfang vægringen har hindret eller hindrer effektiviteten og funktionsdygtigheden i det kommunale styrelsessystem.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil endvidere i forbindelse med vurderingen af, om vægringen er grov eller gentagen, skulle påse, at suspensionen hviler på et sagligt grundlag, og ministeriet vil i den forbindelse skulle foretage en vurdering af, om en suspension står i rimeligt forhold til den forsømmelse, som borgmesterens vægring er udtryk for, jf. afsnit 2.2.2.

Efter ministeriets opfattelse vil der i denne vurdering kunne lægges vægt på, om kommunalbestyrelsen ved en beslutning eller på anden måde har givet borgmesteren grund til at tro, at kommunalbestyrelsen udtrykkeligt eller stiltiende har godkendt borgmesterens væg-

ring. Endvidere vil der i denne vurdering kunne lægges vægt på den tid, der er gået, fra kommunalbestyrelsen fik kendskab til vægringen, til kommunalbestyrelsen traf suspensionsbeslutningen, herunder om kommunalbestyrelsen havde anledning til at reagere på et tidligere tidspunkt.

2.3. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger til låneoptagelsen på 250 mio. kr. hos FIH

2.3.1. Den kommunale styrelseslovs § 31, stk. 2, har følgende ordlyd:

"Formanden har den øverste daglige ledelse af kommunens administration. Formanden fordeler sagerne til de pågældende udvalg og drager omsorg for, at sager, der kræver beslutning af kommunalbestyrelsen, forelægges denne med eventuelle erklæringer. Formanden påser sagernes ekspedition og udfærdiger om fornødent forskrifter herfor. Formanden sørger for, at ingen udgift afholdes eller indtægt oppebæres uden fornøden bevilling."

Det følger af § 31, stk. 2, 2. pkt., at det påhviler borgmesteren at sørge for, at sager, der kræver beslutning af kommunalbestyrelsen, forelægges denne.

Det følger af § 31, stk. 2, 4. pkt., at det påhviler borgmesteren at forelægge bevillingsspørgsmålet for kommunalbestyrelsen, hvis borgmesteren konstaterer, at en udgift er afholdt uden den fornødne bevillingsmæssige hjemmel.

Den kommunale styrelseslovs § 40 har følgende ordlyd:

"Årsbudgettet afgiver i den form, hvori det endeligt er vedtaget af kommunalbestyrelsen, den bindende regel for størrelsen af næste års kommunale skatteudskrivning. De poster på årsbudgettet, hvortil kommunalbestyrelsen ved årsbudgettets vedtagelse har taget bevillingsmæssig stilling, jf. § 38, stk. 2, afgiver tillige den bindende regel for næste års kommunale forvaltning.

Stk. 2. Bevillingsmyndigheden er hos kommunalbestyrelsen. Foranstaltninger, der vil medføre indtægter eller udgifter, som ikke er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet, må ikke iværksættes, før kommunalbestyrelsen har meddelt den fornødne bevilling. Dog kan foranstaltninger, der er påbudt ved lov eller anden bindende retsforordning, om fornødent iværksættes uden kommunalbestyrelsens forudgående bevilling, men bevilling må da indhentes snarest muligt. Endvidere kan kommunalbestyrelsen bemyndige økonomiudvalget til at meddele tillægsbevillinger i tilfælde, hvor beløb fra en drifts- eller anlægsbevilling ønskes overført til en anden drifts- eller anlægsbevilling.

Stk. 3. Enhver tillægsbevilling skal angive, hvorledes den bevilgede udgift skal dækkes."

Den bevillingsmæssige stilling i budgettet, jf. § 40, stk. 1, 2. pkt., vedrører i første række driftsposterne – driftsudgifterne og driftsindtægterne. Driftsbevillinger er ét-årige og gives i årsbudgettet.

For anlægsposterne gælder der ikke noget krav om, at budgettet skal indeholde en bevilgsmæssig stillingtagen. Iværksættelse af et anlægsarbejde kræver, at der foreligger en anlægsbevilling, og denne kan gives i årsbudgettet eller på ethvert tidspunkt i budgetåret. En anlægsbevilling kan være ét- eller flerårig, afhængig af det pågældende anlægsarbejdes tidsmæssige udstrækning. Det er endvidere en forudsætning for udnyttelsen af en anlægsbevilling, at der i budgettet er afsat et rådighedsbeløb, inden for hvilket de pågældende anlægsudgifter og- indtægter kan afholdes. Kommunalbestyrelsen kan i budgetåret meddele tillægsbevillinger til såvel anlægsbevillinger som rådighedsbeløb.

Bestemmelsen i § 40, stk. 3, vedrører både merudgifter og mindreindtægter.

Finansieringen kan ske ved besparelser, ved udnyttelse af lånemuligheder eller ved forbrug af likvide aktiver. Valget mellem finansieringsmulighederne træffes af kommunalbestyrelsen.

Der kan henvises til den kommenterede kommunale styrelseslov, 2000, side 167 f.

Den kommunale styrelseslovs § 41 har følgende ordlyd:

"Beslutning om optagelse af lån og påtagelse af garantiforpligtelse skal, medmindre indenrigsministeren fastsætter andet, træffes af kommunalbestyrelsen."

Bestemmelsen fastsætter, at kompetencen til at træffe de nævnte beslutninger, herunder optagelse af lån, ikke kan delegeres fra kommunalbestyrelsen til andre organer, medmindre andet er fastsat af indenrigs- og sundhedsministeren. Alle sager om lånoptagelse skal således behandles i kommunalbestyrelsen, medmindre andet er fastsat af indenrigs- og sundhedsministeren.

§ 55, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse har følgende ordlyd:

"Indenrigsministeren kan fastsætte regler om kommunernes låntagning og lignende dispositioner."

Regler om kommunal låntagning er fastsat i Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 295 af 26. april 2001 om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.

Det er ikke fastsat i Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v., at kompetencen til at træffe beslutning om optagelse af lån kan delegeres fra kommunalbestyrelsen.

Bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 41 forudsætter, at spørgsmålet om låneoptagelsen forelægges for kommunalbestyrelsen forud for lånets optagelse.

Formålet med bestemmelsen er således at sikre kommunalbestyrelsens adgang til at træffe beslutningen om lånets optagelse, herunder tage stilling til, om kommunen skal optage det pågældende lån.

En fortolkning af § 41, hvorefter bestemmelsen ikke er til hinder for låneoptagelse med kommunalbestyrelsens efterfølgende godkendelse, er i strid med dette formål, og en sådan fortolkning ville gøre bestemmelsen og det deri indeholdte delegationsforbud uden indhold.

Det forhold, at bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 629 af 23. december 1980 med særligt henblik på at opnå en forenkling af det økonomiske tilsyn med kommunerne, jf. Folketingsstidende 1980/81, Tillæg A, spalte 443, idet de hidtil gældende krav om godkendelse af bl.a. lånoptagelse hos tilsynsmyndigheden blev ophævet, kan efter ministeriets opfattelse ikke begrunde en sådan fravigelse fra det i bestemmelsen indeholdte delegationsforbud.

Der følger således af den kommunale styrelseslovs § 41, jf. § 31, stk. 2, en pligt for borgmesteren til at drage omsorg for, at beslutninger om optagelse af lån forelægges kommunalbestyrelsen til beslutning forud for lånets optagelse.

2.3.2. Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at den kommunale styrelseslovs § 66 finder anvendelse i tilfælde, hvor en borgmester vægrer sig ved at drage omsorg for, at beslutninger om optagelse af lån forelægges kommunalbestyrelsen til beslutning forud for lånets optagelse. Der henvises til ovenfor under afsnit 2.2.3.1. og 2.2.4.1.

2.3.3. Det er på baggrund af de i sagen foreliggende oplysninger Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at De som borgmester for Farum Kommune har tilsidesat pligten til i medfør af den kommunale styrelseslovs § 31, stk. 2, at drage omsorg for, at beslutningen om optagelse af det omhandlede lån på 250 mio. kr. hos FIH blev forelagt for Farum Byråd i overensstemmelse med den kommunale styrelseslovs § 41.

Det er således ministeriets opfattelse, at De i forbindelse med låneoptagelsen af det omhandlede lån har forsømt at udføre en opgave, som er pålagt Dem i den kommunale styrelseslov.

Ministeriet har i den forbindelse ikke fundet, at Farum Byråds beslutning af 2. januar 2001 indeholdt en beslutning om at optage det omhandlede lån.

Ministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at hverken byrådets beslutning af 2. januar 2001 eller sagsfremstillingen hertil indeholdt særlige angivelser vedrørende optagelse af lån, ligesom der efter ministeriets opfattelse ikke i øvrigt er oplysninger i sagen, der giver

grundlag for at antage, at bemyndigelsen til købet af den omhandlede ejendom tillige indeholdt en beslutning om at optage et lån til finansiering af købet.

Det har desuden efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse ikke betydning for vurderingen i medfør af den kommunale styrelseslovs § 41 af, om beslutning om det omhandlede lån skulle træffes af kommunalbestyrelsen, at lånet af Dem karakteriseres som en kortvarig kassekredit, og at lånet efter det af Dem oplyste var et led i en midlertidig finansiering af et meget gunstigt køb, der var optaget i kommunens interesse til gennemførelse af en beslutning truffet af et enstemmigt byråd.

Det har endvidere efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse ikke betydning for vurderingen af, om De som borgmester har handlet i strid med pligten i den kommunale styrelseslovs § 31, stk. 2, jf. § 41, til at drage omsorg for, at beslutningen om det omhandlede lån blev forelagt Farum Byråd, at byrådet på et møde den 19. februar 2002 tog en redegørelse fra Dem om optagelsen af det omhandlede lån til efterretning.

Det har endvidere efter ministeriets opfattelse ikke betydning, at der efter det af Dem oplyste ikke var rimelig grund til ikke at tro, at De ikke ved en særskilt forelæggelse af lånet ville have fået tilslutning fra byrådet.

2.3.4. Det er endvidere Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at det klart fremgår af den kommunale styrelseslovs § 31, stk. 2, jf. § 41, hvorledes borgmesterens pligt til at drage omsorg for, at en beslutning om optagelse af lån skal forelægges for kommunalbestyrelsen forinden lånoptagelsen, skal føres ud i livet.

2.3.5. Det er endvidere Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at den ovenfor omtalte retsstridige undladelse af at forelægge lånoptagelse for kommunalbestyrelsen forinden lånets optagelse kan henføres til Dem personligt. Ministeriet har i overensstemmelse med Deres advokaters bemærkninger lagt til grund, at De har været personligt involveret i forbindelse med lånoptagelsen.

2.3.6. Det er endvidere Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at den ovenfor omtalte retsstridige undladelse af at forelægge lånoptagelse for kommunalbestyrelsen forinden lånets optagelse kan henføres til Dem som en forsætlig handling.

2.3.6.1. Ministeriet har på baggrund af de foreliggende oplysninger lagt til grund, at De bevidst har undladt at forelægge spørgsmålet om lånoptagelsen for Farum Byråd, uanset at De må antages at være bekendt med Deres pligter som borgmester efter den kommunale styrelseslov, herunder den kommunale styrelseslovs § 41.

Uanset, om Farum Byråds beslutning af 2. januar 2001 efter Deres opfattelse tillige indeholdt en bemyndigelse til Dem om at varetage det fornødne i forbindelse med finansieringen af købet, kan De efter ministeriets opfattelse ikke have været uvidende om, at beslut-

ningen ikke indeholdt særlige angivelser vedrørende den konkrete låneoptagelse, og at en beslutning om finansiering i form af den omhandlede låneoptagelse derfor ikke lovligt kunne træffes af Dem, men i givet fald skulle træffes af byrådet i overensstemmelse med den kommunale styrelseslovs § 41.

Ministeriet har i den forbindelse lagt til grund, at De som borgmester havde kendskab til, at der ikke i Farum Kommunes budget for 2001 er afsat et rådighedsbeløb til erhvervelse af Farum Kaserne, og at erhvervelsen af kasernen derfor nødvendiggjorde byrådets beslutning om en tillægsbevilling.

2.3.6.2. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere ikke på baggrund af sagens faktiske oplysninger kunnet lægge Deres forklaring om, at De havde den opfattelse, at byrådets beslutning af 2. januar 2001 indeholdt en bemyndigelse til Dem om optagelse af et lån på 250 mio. kr., til grund.

a) Ministeriet har i den forbindelse bl.a. lagt vægt på, at beslutningen efter sit protokollede indhold ikke indeholdt en sådan bemyndigelse, at der ikke i forbindelse med byrådets beslutning fremkom sådanne tilkendegivelser fra byrådet, at De måtte opfatte som en bemyndigelse, og at der heller ikke i øvrigt var grund til at tro, at byrådet havde givet Dem en sådan bemyndigelse.

b) Efter ministeriets opfattelse har De ikke på baggrund af de oplysninger om Farum Kommunes økonomi, De havde givet byrådet, haft grund til at tro, at byrådet må have været vidende om, at købet af Farum Kaserne kun var muligt, hvis De optog et lån hertil, og at byrådet derfor må have haft som forudsætning for beslutningen, at De skulle foretage en lånoptagelse.

Ministeriet kan i den forbindelse henvise til følgende:

Af tabel 9 i de generelle bemærkninger til budgettet for 2001 fremgår den forventede størrelse af likviditeten, inkl. deponering, i årene 2000 – 2004. Det fremgår ikke, om beløbsangivelserne er udtryk for likviditet primo eller ultimo året, men det må i overensstemmelse med sædvanlig praksis antages at være beløbet ultimo året, der anføres.

Det forventede likviditetsbeløb (ultimo) 2000, inkl. deponering, er opgjort til 690,7 mio.kr. Der synes ikke i budgettet for 2001 at være angivet, hvor stor en andel af likviditetsbeløbet der ville være deponeret primo 2001.

Ministeriet er ikke vidende om, hvorvidt byrådet forud for beslutningen i byrådet den 2. januar 2001 om køb af Farum Kaserne har modtaget nyere oplysninger om likviditeten end dem, der er indeholdt i budgettet. Farum Kommune har i materiale til ministeriet afgivet den 7. marts 2002 i forbindelse med behandling af kommunens økonomiske situation oplyst den faktiske likviditet, inkl. deponering, ultimo 2000 til et større beløb (757,8 mio.kr.)

end forventet i budgettet. Hvis byrådet har modtaget nyere oplysninger om likviditeten end dem, der fremgår af budgettet, er der således intet, der tyder på, at byrådet skulle have fået prognoser om en lavere likviditet.

Kommunen har ligeledes i materialet af 7. marts 2002 angivet det deponerede beløb primo 2001 til 552,2 mio. kr. Da størrelsen af det deponerede beløb ikke synes at fremgå af budgettet for 2001, kan det ikke fastslås, om byrådet primo 2001 har kendt til størrelsen af dette beløb.

På denne baggrund kan det ikke fastslås, at byrådet primo 2001 har haft som forudsætning for beslutningen om bemyndigelse til køb af Farum Kaserne, at den i beslutningen angivne beløbsramme ikke kunne finansieres på anden måde end ved lån.

Det tilføjes, at selv om byrådet primo 2001 havde kendt til størrelsen af det deponerede beløb på 552,2 mio. kr., ville der til ubudgetterede udgifter i 2001 – såfremt budgetteringsforudsætningerne i øvrigt var holdbare – være et beløb på over 150 mio. kr. til rådighed. Dette skyldes, at der ultimo 2000 ifølge materialet af 7. marts 2002 var en likviditet, inkl. deponering på 757,8 mio. kr. og at der heraf for 2001 var budgetteret med en deponeringsfrigivelse på ca. 45 mio. kr., der indgik i budgettets finansiering, og et almindeligt likviditetsforbrug på 1,9 mio. kr. Tilbage ville være en likviditet, inkl. deponering, på ca. 710 mio. kr., hvoraf 552,2 mio. kr. var deponeret.

c) Ministeriet har herudover bl.a. lagt vægt på, at byrådets beslutning af 2. januar 2001 efter ministeriets opfattelse ikke indeholder det bevillingsmæssige grundlag for afholdelse af udgifter udover den i beslutningen anførte beløbsramme på i alt kr. 152,5 mio. kr., og at beslutningen allerede af den grund ikke kan indeholde en beslutning om optagelse af et lån på de 97,5 mio. kr., som udgør forskellen mellem det optagne lån og den i beslutningen anført beløbsramme.

Ministeriet har endvidere tillagt det betydning, at beløbet på 97,5 mio. kr. ifølge Deres oplysning til FIH skulle anvendes til markedsføring, nedrivning og klargøring, miljøgennemgang, klargøring af friarealer samt vej og vandafledning sammenholdt med, at byrådet på et møde den 13. august 2001 gav Dem som borgmester bemyndigelse til at igangsætte salgsarbejdet vedrørende Farum kaserne, herunder at anvende 10 mio. kr. til markedsførings- og salgsarbejde.

d) Ministeriet har desuden lagt til grund, at der i perioden fra 1999 har været et betydeligt pres på Farum Kommunes likviditet, og at lånet på 250 mio. kr. hos FIH først og fremmest må ses som en løsning på et stigende likviditetsproblem som følge af en grundlæggende ubalance i kommunens økonomi.

Ministeriet skal i den forbindelse henvise til følgende:

Ministeriets gennemgang af de likviditetsopgørelser, som forvaltningen i Farum Kommune har fremlagt for Farum Byråd viser, at kommunens likviditet i de fleste tilfælde er opgjort som summen af likvide aktiver, kassekredittræk (kortfristet gæld) og deponerede beløb. Denne opgørelsesmetode fremgår af Økonomisk oversigt af 15. november 2001 til byrådet og af oversigter over den forventede udvikling i Farum Kommunes økonomi frem til 2025, som dels er optaget i regnskab 2000, dels senere i opdateret form af Dem er udleveret til Farum Byråd (jf. bilag til oversigt af 15. november 2001 og økonomimappe til byrådsmedlemmer udleveret på møde i Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 19. februar 2002).

På basis af oplysninger i mappe afleveret af kommunen den 7. marts 2002 og på basis af oplysninger i kommunens regnskab for 1998 kan der opstilles følgende oplysninger om udviklingen i kommunens konti for likvide aktiver, kassekredit og deponering:

	Likvide aktiver	Kassekredit	Deponeret beløb
Ultimo december 1998	511,7	0,0	492,3
Ultimo december 1999	182,7	0,0	600,8
Ultimo december 2000	159,5	0,0	598,4
Ultimo december 2001	22,3	-450,0	552,2

Målt på den af Farum Kommune anvendte måde udgjorde likviditeten således 757,8 mio. kr. ultimo 2000. Foretages samme opgørelse året efter, ultimo 2001, er tallet 124,5 mio. kr., jf. tabellen ovenfor. Dette er ensbetydende med en forringelse i 2001 på over 630 mio. kr., hvilket svarer til mere end dette års samlede skatteindtægter i kommunen.

På basis af materialet afleveret den 7. marts 2002 kan udviklingen i kommunens likviditet opgjort måned for måned i 2001 opgøres således:

Mio.kr. ultimo	Dec 00	Jan 01	Feb 01	Mar 01	Apr 01	Maj 01	Jun 01	Juli 01	Aug 01	Sep 01	Okt 01	Nov 01	Dec 01
Likvide aktiver	159,5	63,8	22,2	-35,7	156,4	144,5	-31,2	-70,1	-124,4	-133,9	-112,3	-170,9	22,3
Kassekredit					-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	-450,0
Likv. akt.+kassekredit	159,5	63,8	22,2	-35,7	-93,7	-105,5	-281,2	-320,1	-374,4	-389,9	-362,3	-420,9	-427,7
Deponeret beløb	598,4	552,2	552,2	552,2	552,2	552,2	552,2	552,2	552,2	552,2	552,2	552,2	552,2

Af materialet afleveret 7. marts 2002 fremgår, at Farum Kommune har en almindelig kassekreditaftale med BG Bank. Aftalen, som er underskrevet den 29. juni 2000, indeholder en forhøjelse til 200 mio. kr. af en tidligere kreditramme på 105 mio. kr.

Det kan på basis af kommunens likviditetsoversigter i materialet af 7. marts 2002 konstateres, at trækket på denne kredit konteres under de likvide aktiver som en negativ likviditet.

Ifølge oversigterne er der periodevis et træk på denne almindelige kassekredit, der overstiger rammen på 200 mio. kr. Således er der i løbet af april 2001 et stigende træk på denne konto, idet det samlede beløb på kommunens bank- og girokonti pr. 1. april 2001 udgør -218,9 mio. kr. stigende til -257,8 mio. kr. pr. 24. april 2001. Det fremgår ikke af materialet, hvilke aftaler kommunen måtte have med BG Bank om overskridelse af den fastsatte kreditramme.

Det kan således konstateres, at kommunen i løbet af foråret har stigende likvidetsproblemer, og at kreditrammen hos BG Bank i løbet af april 2001 overskrides.

Optagelsen af lånet på 250 mio. kr. hos FIH må efter ministeriets opfattelse hovedsageligt ses på denne baggrund. Det fremgår af materialet afleveret den 7. marts 2002, at kassekreditte hos FIH udnyttes pr. 25. april 2001 med det fulde beløb.

Behovet for at udnytte kassekreditte i FIH fuldt ud allerede fra denne dato udspringer ikke af et likvidetsbehov i forbindelse med kasernekøbet, idet første rate af købet først blev betalt i juni og alene udgjorde 70 mio. kr.

Det er således ministeriets opfattelse, at behovet for lånoptagelsen i stedet må ses i lyset af stigende balanceproblemer i kommunens økonomi.

Det tilføjes, at likvidetsforringelsen – ud over det anførte lån på 250 mio. kr. – nødvendiggjorde et yderligere lån på 200 mio. kr. ultimo december 2001.

Farum Kommune har ved budgetudarbejdelsen for 2002 gået ud fra, at anden rate vedrørende købet af Farum Kaserne først ville forfalde i 2003. Da anden rate rent faktisk har skullet betales i 2002, har kommunen – på trods af lånoptagelsen på 250 mio. kr. – haft vanskeligheder med finansieringen heraf. Kommunen oplyste på møde i ministeriet den 7. marts 2002, at det havde været nødvendigt at sælge af kommunens obligationsbeholdning for at finansiere denne rate. Kreditte på 250 mio. kr., som var optaget med henvisning til købet af kaserne, var på dette tidspunkt således allerede fuldt udnyttet.

På baggrund af de ovennævnte oplysninger lægger Indenrigs- og Sundhedsministeriet til grund, at De ikke kan have haft en forventning om, at beslutningen om optagelsen af lånet på 250 mio. kr. var truffet af Farum Byråd, og at optagelsen af det omhandlede lån var nødvendig af hensyn til kommunens generelle økonomiske situation.

2.3.6.3. Ministeriet har ikke på baggrund af sagens faktiske oplysninger kunnet lægge Deres forklaring til grund om, at De reelt ønskede at forelægge spørgsmålet for byrådet, at De ikke var klar over, at byrådet ikke havde fået oplysninger om lånoptagelsen, og at deres undladelse heraf skyldtes en forglemmelse fra Deres side.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i den forbindelse lagt vægt på, at De som ovenfor anført må have været klar over, at De den 2. januar 2001 ikke forelagde lånoptagelsen, men alene købet for byrådet, og at De må have været klar over, at De ikke efterfølgende havde forelagt lånoptagelsen eller på anden måde orienteret byrådet om lånoptagelsen, jf. beslutningsprotokollerne for de enkelte byrådsmøder.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i den forbindelse endvidere lagt vægt på, at de økonomiske oversigter, De har givet byrådet den 15. november 2001, var udformet på en sådan måde, at oversigterne ikke gav oplysning om det omhandlede lån på 250 mio. kr.

Ministeriet har herved lagt vægt på, at det fremgår af dokumentet med overskriften "Økonomisk oversigt 15. november 2001", at likviditeten ved årets udgang vil udgøre 661,5 mio. kr. mod forventet ved budgetvedtagelsen 638,4 mio. kr.. Det angives alene i dokumentet, at den kortfristede gæld er afviklet i løbet af 2001, uden at dennes størrelse nævnes, ligesom der ikke angives, om det omhandlede lån er medregnet heri.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at det fremgår af dokumentet med overskriften "Budgetfremskrivning 1999 til 2025", at der i 2001 er optaget 0 kr. i lån, og at der i 2001 er afdraget 0 kr. i lån. Det forhold, at det omhandlede lån efter det af Deres advokater oplyste ikke er konteret under denne konto, men i strid med de kommunale konteringsregler under kontoen "Faste ejendomme, netto", understreger efter ministeriets opfattelse, at dokumentet er udformet på en sådan måde, at der ikke gives oplysning om det omhandlede lån.

Ministeriet har desuden lagt vægt på, at dokumentet med overskriften "Økonomisk oversigt 15. november 2001" efter det af Deres advokater oplyste var udformet af Dem. Ministeriet kan i den forbindelse ikke tillægge det betydning, at De efter det af Deres advokater anførte ikke havde det omhandlede lån i tankerne, da De affattede dokumentet med overskriften "Økonomisk oversigt 15. november 2001", eller at de øvrige papirer, De har givet byrådet den 15. november 2001, var udformet af forvaltningen.

Ministeriet har endelig lagt vægt på, at det af den af byrådet fremlagte bevillingsoversigt for 2001 fremgår, at der under rubrikken vedrørende køb af Farum Kaserne er anført "-65.000" under kolonnen "Henlæg/kassetræk", mens der intet er anført under kolonnen "Låneoptag og afdrag". Dokumentet er efter ministeriets opfattelse udformet på en sådan måde, at der gives modtageren af dokumentet den opfattelse, at første rate af betalingen for køb af Farum Kaserne var forudsat at ske ved et træk fra kommunens beholdning af likvide aktiver (kassetræk) og ikke ved låneoptagelse (kassekredittræk).

2.3.6.4. Indenrigs- og Sundhedsministeriet lægger i overensstemmelse med det af Deres advokater anførte til grund, at De ikke havde den opfattelse, at der forelå en kuty-me for, at De var beføjet til at optage lån uden kommunalbestyrelsens beslutning her-om. Det forhold, at De som anført af et mindretal i byrådet tidligere har forelagt beslut-ninger om køb af fast ejendomme uden at angive finansiering, er efter ministeriets op-fattelse ikke tilstrækkeligt til at bibringe Dem en sådan opfattelse.

2.3.7. Det er på denne baggrund Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at op-tagelsen af det omhandlede lån er udtryk for en vægring, jf. den kommunale styrelses-lovs § 66, stk. 2, fra Deres side med hensyn til opgaver, der er pålagt Dem i medfør af den kommunale styrelseslov.

2.4. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger vedrørende undladelse af udformning af byrådets dagsordener med tilstrækkeligt informationsindhold samt de tilhørende bilags tilgængelighed

2.4.1. Efter den kommunale styrelseslovs § 8, stk. 4, 1. pkt., sørger borgmesteren for, at der så vidt muligt senest 4 hverdage inden kommunalbestyrelsens møder udsendes en dagsorden til medlemmerne, og at det nødvendige materiale til bedømmelse af de sager, der er optaget på dagsordenen, så vidt muligt er tilgængeligt for medlemmerne mindst 3 hverdage inden mødet. Det er således borgmesteren, der efter den kommunale styrel-seslov udformer kommunalbestyrelsens dagsorden.

Også ved udøvelsen af denne funktion er borgmesteren – med de begrænsninger, der er fastsat i lovgivningen – i enhver henseende undergivet kommunalbestyrelsens beslutnin-ger, jf. den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 1, 2. pkt. Derudover er det borgmesterens pligt at sørge for at sikre ekspeditionen og udførelsen af alle kommunalbestyrelsens lovligt truffne beslutninger.

Uanset, at kommunalbestyrelsen ikke generelt kan foretage indskrænkninger i borgmeste-rens lovbestemte beføjelser og kompetencer i medfør af styrelsesloven, vil kommunalbe-styrelsen således kunne fastlægge retningslinjer for borgmesterens udformning af kom-munalbestyrelsens dagsordener.

Det er på den baggrund Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Farum Byråds beslutning den 30. januar 2001 om, at SF's synspunkter vedrørende udformning af dags-ordener i byråd og udvalg indgår i det fremtidige arbejde vedrørende udformningen af alle dagsordener, var en lovlig beslutning, og at De som borgmester havde pligt til at udføre beslutningen, jf. den kommunale styrelseslovs § 31, stk. 2.

2.4.2. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ikke fundet grundlag for at fastslå, at De som borgmester i strid med den kommunale styrelseslov har undladt at udføre Farum Byråds beslutning af den 30. januar 2001.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har herved lagt vægt på, at det af Farum Byråds beslutning af 30. januar 2002 alene fremgår, at SF's synspunkter skal indgå ved udformningen af dagsordenerne, at Farum Byråds beslutning af 30. januar 2002 således ikke indeholdt præcise krav til, hvorledes dagsordenen skal udformes, og at det derfor ikke på baggrund af de af Farum Byråd indsendte dagsordener kan konstateres, at dagsordenerne er udformet i strid med Farum Byråds beslutning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet finder derfor ikke grundlag for at fastslå, at De har vægret Dem ved at udføre den opgave, der var pålagt Dem ved byrådets beslutning af 30. januar 2001 vedrørende udformning af byrådets dagsordener, jf. styrelseslovens § 66.

2.5. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger vedrørende spørgsmålet om undladelse af udarbejdelse af oversigt over kommunens likviditet til hvert økonomiudvalgsmøde

2.5.1. Efter den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 1, skal borgmesteren meddele kommunalbestyrelsen de oplysninger, denne forlanger. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en frist for afgivelsen af oplysningerne.

Pligten for borgmesteren til i medfør af den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 1, at meddele kommunalbestyrelsen de oplysninger, denne forlanger, forudsætter i overensstemmelse med almindelige kommunalretlige grundsætninger, at byrådet gives korrekte oplysninger. Efter ministeriets opfattelse skal de oplysninger om kommunens økonomiske forhold, borgmesteren giver kommunalbestyrelsen, således give et retvisende billede af de økonomiske forhold i kommunen, de afgivne oplysninger vedrører. Heri ligger, at de enkelte afgivne oplysninger skal være korrekte, og at de samlede oplysninger skal give kommunalbestyrelsens medlemmer et rigtigt helhedsindtryk af de økonomiske forhold i kommunen, de afgivne oplysninger vedrører.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Farum Byråds beslutning den 12. juni 2001 om, at der fremover udarbejdes en oversigt over kommunens likviditet til hvert økonomiudvalgsmøde, var en lovlig beslutning, og at De derfor som borgmester havde pligt til at udføre beslutningen, jf. den kommunale styrelseslovs § 31, stk. 2.

2.5.2. Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Farum Byråds beslutning den 12. juni 2001 i overensstemmelse med den ovennævnte fortolkning af den kommu-

nale styrelseslovs § 11, stk. 1, indeholder en forudsætning om, at oversigten over kommunens likviditet giver et korrekt retvisende billede af kommunens faktiske likviditet.

Det er på denne baggrund Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at ministeriets prøvelsesgrundlag i forhold til spørgsmålet om udførelse af byrådets beslutning tillige omfatter en vurdering af, om de afgivne oplysninger er korrekte og retvisende.

2.5.3. Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at den kommunale styrelseslovs § 66 finder anvendelse i tilfælde, hvor borgmesteren meddeler kommunalbestyrelsen oplysninger som følge af kommunalbestyrelsens beslutning herom, men hvor de af borgmesteren meddelte oplysninger ikke er korrekte.

2.5.4. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ikke fundet fuldt tilstrækkeligt grundlag for at afvise, at De på fire møder i økonomiudvalget i perioden fra den 12. juni 2001 til den 9. oktober 2001 mundtligt gav økonomiudvalget oplysninger om kommunens likviditet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ikke fundet fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at byrådsbeslutningen af 12. juni 2001 indeholder et krav om skriftlige oversigter. Ved fortolkningen af en byrådsbeslutning indgår ikke blot beslutningens skriftlige form, men også de forudsætninger, byrådsmedlemmerne knytter til beslutningen. Ved fortolkningen af byrådsbeslutningen af 12. juni 2001 har Indenrigs- og Sundhedsministeriet lagt vægt på, at der hverken ifølge protokollerne eller ifølge det af byrådet oplyste blev protesteret på møderne over, at byrådsbeslutningen ikke føres ud i livet. At flertallet har oplyst, at der efter deres erindring end ikke blev oplyst noget, skulle kun give des større grund til at protestere.

Det er ministeriets opfattelse, at en vurdering af, om Deres mundtlige fremlæggelse af oplysningerne om kommunens likviditet var udtryk for en udførelse af byrådets beslutning af 12. juni 2001, beror på en vurdering af, om oplysningerne var udtryk for en korrekt gengivelse af kommunens likviditet.

Ministeriet har ikke haft mulighed for at foretage en vurdering af rigtigheden af de af Dem til økonomiudvalget afgivne mundtlige oplysninger.

2.5.5. Ministeriet har endvidere lagt til grund, at De på økonomiudvalgets møde den 15. november 2001 fremlagde de skriftlige oplysninger om kommunens likviditet, som er fremlagt af byrådet som bilag 13 – 16 til byrådets brev af 5. april 2002.

Det er ministeriets opfattelse, at en vurdering af, om Deres skriftlige fremlæggelse af oplysningerne om kommunens likviditet på økonomiudvalgsmødet den 15. november 2001

var udtryk for en udførelse af byrådets beslutning af 12. juni 2001, beror på en vurdering af, om oplysningerne var udtryk for en korrekt og retvisende gengivelse af kommunens likviditet.

For så vidt angår de oplysninger om kommunens likviditet, der er afgivet af Dem på økonomiudvalgsmødet den 15. november 2001, er det ministeriets opfattelse, at oplysningerne ikke giver et retvisende billede af kommunens likviditet, og at De derfor på dette møde i strid med den kommunale styrelseslov har undladt at udføre kommunalbestyrelsens lovligt truffe beslutning.

a) Ministeriet har herved lagt vægt på, at det af Dem på økonomiudvalgsmødet den 15. november 2001 fremlagte dokument med overskriften "Økonomisk oversigt 15. november 2001" (bilag 13 til Farum Byråds brev af 5. april 2002), hvoraf det fremgår, at likviditeten ved årets udgang vil udgøre 661,5 mio. kr. mod forventet ved budgetvedtagelsen 638,4 mio. kr. Af materiale afleveret af kommunen til ministeriet den 7. marts 2002 i forbindelse med behandling af kommunens økonomiske situation fremgår, at den faktiske likviditet i kommunen pr. 15. november 2001 udgjorde 174,6 mio. kr., og at den faktiske likviditet i kommunen pr. 31. december 2001 udgjorde 124,5 mio. kr.

Ministeriet har ved opgørelsen af kommunens faktiske likviditet medregnet kommunens deponerede aktiver (+ 552,2 mio. kr.), størrelsen af kassekredit (- 250 mio. kr. pr. 15. november og - 450 mio. kr. pr. 31. december) samt størrelsen af kommunens beholdning af likvide aktiver (- 127,6 mio. kr. pr. 15. november og + 22,3 mio. kr. pr. 31. december). Ministeriet har herved lagt til grund, at Farum Kommune ved opgørelsen af kommunens likviditet i den økonomiske oversigt – i overensstemmelse med kommunens sædvanlige opgørelsesmåde, jf. afsnit 2.3.6.2. – har opgjort likviditeten som summen af de likvide aktiver, kassekredittræk (kortfristet gæld) og deponerede beløb. I den økonomiske oversigt er det således udtrykkeligt nævnt, at "kortfristede mellemværender (er) modregnet (også kaldet kortfristet gæld)". Skulle kommunens likviditet opgøres ekskl. deponering, men inkl. kassekredit, var likviditeten på daværende tidspunkt negativ (- 377,6 mio. kr. pr. 15. november 2001 og - 427,7 mio. kr. pr. 31. december 2001).

Forskellen mellem den forventede likviditet ved årsskiftet ifølge den økonomiske oversigt, De udleverede på mødet den 15. november, (661,5 mio. kr.) og den faktiske likviditet ved årsskiftet (124,5 mio. kr.) udgør således 537 mio. kr. Tilsvarende udgør forskellen mellem den forventede likviditet ved årsskiftet ifølge den økonomiske oversigt (661,5 mio. kr.) og den faktiske likviditet på det tidspunkt, De udarbejdede oversigten, (174,6 mio. kr.) 486,9 mio. kr.

Deres advokater har i den forbindelse bl.a. anført, at De på det tidspunkt, De udleverede oversigten, siden optagelsen af kassekredit havde haft forhandlinger med FIH om

overtagelse af kaserneområdet, at De af FIH havde forlangt en pris, der var væsentligt højere end det optagne lån på 250 mio. kr., og at De forventede, at overdragelsen ville være afsluttet inden udgangen af 2001.

Efter ministeriets opfattelse må en så central og usikker forudsætning for opgørelsen af kommunens forventede likviditet udtrykkeligt fremgå af dokumentet, for at dokumentet kan siges at give et retvisende billede af kommunens likviditet. Ministeriet har herved bl.a. lagt vægt på det store beløb, der i givet fald ville indgå som merindtægt for kommunen, samt at forhandlingerne med FIH på tidspunktet for udleveringen af oversigten fortsat var uafsluttede, at et stort beløb efter det oplyste skilte parterne, at fristen for indgivelse af tilbud, der i første omgang var fastsat til den 9. november 2001, allerede var blevet udskudt, og at det, selv om handelen måtte blive afsluttet, måtte henstå som særdeles usikkert, om købesummen ville blive indbetalt inden udgangen af 2001 bl.a. under hensyn til, at det bl.a. af det betingede skøde fremgår, at Forsvaret havde ret til at gøre brug af hele den faste ejendom indtil den 1. april 2003.

Efter ministeriets opfattelse indeholder oversigten ikke udtrykkelig oplysning om denne forudsætning. At der i oversigten er anført, at forudsætningen for beregningen er salgsindtægter fra kommunens ejendomme, vedrører ifølge oversigtens ordlyd alene udviklingen i de efterfølgende år.

b) Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at det af Dem på økonomiudvalgs mødet den 15. november 2001 fremlagte dokument med overskriften "Budgetfremskrivning 1999 til 2025 (bilag 16 i byrådets brev af 5. april 2002) er anført 0 kr. ud for rubrikkerne "Optagelse af lån", "Afdrag på lån" og "Restgæld på lån". Disse angivelser må efter naturlig sproglig læsning forstås således, at Farum Kommune ikke havde optaget hverken lang- eller kortfristet gæld, herunder den omhandlede kassekredit på 250 mio. kr.

Deres advokater har i den forbindelse bl.a. videre anført, at kassekreditten på 250 mio. kr. i dokumentet "Budgetfremskrivning 1999 til 2025" (bilag 16 til Farum Byråds brev af 5. april 2002) var bogført som en anlægspostering i budgetfremskrivningen under rubrikken "Anlæg netto".

Ministeriet finder imidlertid, at en sådan forudsætning, der afviger fra sædvanlig sproglig forståelse af de anførte rubrikker, udtrykkeligt må fremgå af dokumentet for, at dette kan siges at give et retvisende billede af Farum Kommunes økonomiske forhold. Efter ministeriets opfattelse er dokumentet i sin nuværende form egnet til at bibringe modtageren af dokumentet den fejlagtige opfattelse, at kommunen var gældfri, og dermed vildlede modtageren af dokumentet.

2.5.6. Det er endvidere Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at det fremgår af byrådets beslutning af 12. juni 2001, hvorledes Deres pligt som borgmester til at sørge for

udarbejdelse af likviditetsoversigt til hvert økonomiudvalgsmøde, herunder at oplysningerne skal give et retvisende billede af kommunens likviditet, skal føres ud i livet.

2.5.7. Det er desuden Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at fremlæggelsen på økonomiudvalgsmødet den 15. november 2001 af oplysninger om kommunens likviditet, der, jf. det ovenfor under pkt. 2. anførte, ikke gav et korrekt billede af kommunens likviditet, kan henføres til Dem som en forsætlig handling.

Ministeriet har i den forbindelse lagt til grund, at De havde fuldt kendskab til kommunens økonomiske forhold, herunder at de af Dem på økonomiudvalgsmødet den 15. november 2001 fremlagte oplysninger var ukorrekte.

Ministeriet har herved lagt vægt på, at den økonomiske oversigt efter det oplyste var udarbejdet af Dem, og at De må antages at være vidende om såvel kommunens faktiske likviditet på tidspunktet for udarbejdelsen af oversigten som usikkerheden i det af Dem opstillede beregningsforudsætning om salg af ejendomme. Det bemærkes, at Deres advokat har oplyst, at De som borgmester næsten dagligt fik oplyst kommunens likviditet af forvaltningen.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at De må antages at være bekendt med indholdet af budgetfremskrivningen, De udleverede på økonomiudvalgsmødet, og at De ligeledes må antages at være klar over, at udformningen af dokumentet var egnet til at bibringe modtageren af dokumentet den fejlagtige opfattelse, at kommunen var gældfri.

Ministeriet har i den forbindelse ikke fundet, at oplysningerne om, at De ikke ved udarbejdelsen af den økonomiske oversigt af 15. november 2001 havde lånet på 250 mio. kr. til FIH "i tankerne", kan medføre, at fremlæggelsen af de urigtige oplysninger ikke kan henføres til Dem som en forsætlig handling.

2.5.8. Det er endelig ministeriets opfattelse, at Deres fremlæggelse af urigtige oplysninger om kommunens likviditet på mødet den 15. november 2001 var udtryk for en vægring, jf. den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2, med hensyn til at udføre en af Farum Byråd truffet lovlig beslutning.

2.6. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger vedrørende undladelse af at forelægge en samlet rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger vedrørende regnskab 2000 for økonomiudvalget til godkendelse

2.6.1. Efter den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 1, skal borgmesteren meddele kommunalbestyrelsen de oplysninger, denne forlanger. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en frist for afgivelsen af oplysningerne.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Farum Byråds beslutning den 9. oktober 2001 om, at en samlet rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger til kommunens regnskab for år 2000 hurtigst muligt blev forelagt økonomiudvalget til godkendelse, var en lovlig beslutning, og at De derfor som borgmester havde pligt til at udføre beslutningen, jf. den kommunale styrelseslov § 31, stk. 2.

2.6.2. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har lagt til grund, at byrådets beslutning af 9. oktober 2001 om udarbejdelse af en rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger til kommunens regnskab for år 2000 endnu ikke er gennemført.

2.6.3. Det er endvidere Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at byrådets beslutning af 9. oktober 2001 indeholder en pligt for Dem som borgmester til at sørge for udarbejdelse af en rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger til regnskabet for år 2000.

Imidlertid finder Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke, at byrådets beslutning fastsætter en præcis frist for udarbejdelsen af rapporten, og at det således ikke fremgår af beslutningen, hvorledes opgaven skal føres ud i livet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet finder derfor ikke grundlag for at fastslå, at De har vægret Dem ved at udføre den opgave, der var pålagt Dem ved byrådets beslutning af 9. oktober 2001 om hurtigst muligt for økonomiudvalget at forelægge en samlet rapport over berigtigelser og kontrolforanstaltninger som følge af revisionens bemærkninger til kommunens regnskab for år 2000, jf. styrelseslovens § 66.

2.7. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger vedrørende spørgsmålet om undladelse af vedtagelse af retningslinjer for regelmæssig og systematisk budgetopfølgning inden udgangen af år 2001

2.7.1. Efter den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 1, skal borgmesteren meddele kommunalbestyrelsen de oplysninger, denne forlanger. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en frist for afgivelsen af oplysningerne. Efter samme bestemmelse er borgmesteren – med de begrænsninger, som er fastsat i lovgivningen - i enhver henseende undergivet kommunalbestyrelsens beslutninger.

Uanset, at kommunalbestyrelsen ikke generelt kan foretage indskrænkninger i borgmesterens lovbestemte beføjelser og kompetencer i medfør af styrelsesloven, vil kommunalbestyrelsen kunne fastlægge retningslinjer for borgmesterens øverste daglige ledelse af kommunens administration.

Det er på den baggrund Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Farum Byråds beslutning den 9. oktober 2001 om, at økonomiudvalget med udgangspunkt i et oplæg fra forvaltningen inden årets udgang skulle vedtage retningslinjer for en regelmæssig og systematisk budgetopfølgning, var en lovlig beslutning, og at De derfor som borgmester havde pligt til at udføre beslutningen, jf. den kommunale styrelseslov § 31, stk. 2.

2.7.2. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har lagt til grund, at vedtagelse af de omhandlede retningslinjer for en regelmæssig og systematisk budgetopfølgning først blev vedtaget af økonomiudvalget på et møde den 14. februar 2002, og at Farum Byråds beslutning af 9. oktober 2001 ikke er blevet gennemført.

2.7.3. Det er endvidere Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Farum Byråds beslutning af 9. oktober 2001 indeholder en pligt for Dem som borgmester til at fremsætte forslag over for økonomiudvalget til retningslinjer for en regelmæssig og systematisk budgetopfølgning med henblik på, at økonomiudvalget inden årets udgang kunne vedtage disse, og at det således fremgår af byrådets beslutning af 9. oktober 2001, hvorledes opgaven skal føres ud i livet.

2.7.4. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har imidlertid ikke fundet det fuldt tilstrækkeligt godtgjort, at den manglende udførelse af Farum Byråds beslutning vedrørende dette punkt kan henføres til Dem som en forsættelig handling. Ministeriet har herved lagt vægt på det af Deres advokater oplyste om vanskelighederne ved at implementere kommunens IT-system, herunder at det ikke umiddelbart kan afvises, at disse vanskeligheder har været skyld i de skete forsinkelser i udarbejdelsen af de af byrådet krævede retningslinjer.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet finder derfor ikke grundlag for at fastslå, at De har vægret Dem ved at udføre den opgave, der var pålagt Dem ved byrådets beslutning af 9. oktober 2001 om inden årets udgang at vedtage retningslinjer for en regelmæssig og systematisk budgetopfølgning, jf. styrelseslovens § 66.

2.8. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger vedrørende undladelse af at efterkomme en anmodning fra et byrådsmedlem om at optage et punkt til behandling på byrådets dagsorden

2.8.1. Den kommunale styrelseslov § 8, stk. 1 - 4, har følgende ordlyd:

"Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om, når og hvor ordinære møder skal afholdes, og der indrykkes i begyndelsen af hvert regnskabsår bekendtgørelse herom i den lokale presse efter kommunalbestyrelsens bestemmelse. I bekendtgørelsen angives tillige, på hvilke steder i kommunen, der vil være fremlagt sagsfortegnelse samt udskrift af beslutningsprotokollen, jf. stk. 6. Ordinært møde afholdes som regel mindst én gang om måneden og bekendtgøres forud i den lokale presse efter kommunalbestyrelsens bestemmelse.

Stk. 2. Ekstraordinære møder afholdes, når borgmesteren finder det fornødent, eller mindst en tredjedel af medlemmerne forlanger det. Borgmesteren fastsætter tid og sted for de ekstraordinære møders afholdelse, og møderne bekendtgøres så vidt muligt forud for kommunens beboere.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte regler om varigheden af sine møder.

Stk. 4. Borgmesteren sørger for, at der så vidt muligt senest 4 hverdage inden kommunalbestyrelsens møder udsendes en dagsorden til medlemmerne, og at det fornødne materiale til bedømmelse af de sager, der optaget på dagsordenen, så vidt muligt er tilgængeligt for medlemmerne mindst 3 hverdage inden mødet. Medlemmerne har med de begrænsninger, der følger af lovgivningens regler om tavshedspligt, endvidere ret til at gennemse det fremlagte materiale sammen med personer, der ikke er medlem af kommunalbestyrelsen."

Den kommunale styrelseslov § 11, stk. 1, 1. pkt., har følgende ordlyd:

"Ethvert medlem af kommunalbestyrelsen kan for denne indbringe ethvert spørgsmål om kommunens anliggender samt fremsætte forslag til beslutning herom."

Den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 1, 1. pkt., giver et medlem ret til at få en sag optaget på dagsordenen for et kommunalbestyrelsesmøde – den såkaldte initiativret.

Bestemmelsen er udtryk for en almindelig kommunalretlig grundsætning om, at ethvert medlem af kommunalbestyrelsen for denne kan indbringe ethvert spørgsmål om kommunens anliggender.

Bestemmelsen, der er udtryk for en mindretalsbeskyttelse, kan ikke begrænses ved kommunalbestyrelsens beslutning eller på anden måde.

Det antages, at borgmesteren er forpligtet til at optage alle indkomne forslag fra medlemmerne på dagsordensudkastet. Der kan henvises til den kommenterede styrelseslov, 2000, side 29.

Af praktiske grunde kan der fastsættes en frist for indgivelse af forslag. Af § 3, stk. 1, i Farum Byråds forretningsorden fremgår således følgende:

"Dersom et medlem senest 8 dage forud for et ordinært møde har indgivet skriftlig anmodning om behandlingen af en sag, sætter borgmesteren denne sag på dagsordenen for førstkommende møde."

§ 3, stk. 1, i Farum Byråds forretningsorden er identisk med normalforretningsordenens § 3, stk. 1.

Et rettidigt indgivet forslag skal således optages på det udkast til dagsorden, som borgmesteren skal udarbejde i medfør af styrelseslovens § 8, stk. 4. Borgmesteren kan ikke

afslå at optage et forslag på dagsordenen, når et medlem rettidigt har indsendt det. Der kan henvises til den kommenterede styrelseslov, 2000, side 141-142 og side 295.

Det følger af § 8, stk. 1, at kommunalbestyrelsen hvert år træffer beslutning om en mødeplan.

Mødeplanen for kommunalbestyrelsens møder er bindende. Hvis der i kommunalbestyrelsen er enighed herom, kan et møde dog aflyses, ligesom der kan fastlægges en ændret mødeplan, der herefter skal bekendtgøres. Kommunalbestyrelsen kan herudover beslutte at aflyse et møde, når det skønnes nødvendigt. Derimod kan borgmesteren ikke på egen hånd aflyse et kommunalbestyrelsesmøde, medmindre der slet ingen sager foreligger til behandling eller tungtvejende grunde gør aflysning nødvendig, f.eks. fordi vejr- eller trafikforholdene gør det umuligt for flere af medlemmerne at komme frem til mødet. Der kan henvises til den kommenterede styrelseslov, 2000, side 27.

Den kommunale styrelseslovs § 30 har følgende ordlyd:

"Formanden forbereder kommunalbestyrelsens møder og indkalder medlemmerne til disse. Han leder kommunalbestyrelsens forhandlinger og afstemninger og drager omsorg for, at dens beslutninger indføres i beslutningsprotokollen."

2.8.2. Det er på baggrund af de i sagen foreliggende oplysninger Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at De som borgmester for Farum Kommune ikke lovligt kunne aflyse det planlagte byrådsmøde den 29. januar 2002, idet et medlem af kommunalbestyrelsen rettidigt havde ønsket at få en sag optaget på dagsordenen for det pågældende møde.

Ministeriet finder således, at De ved aflysningen i strid med den kommunale styrelseslovs § 30 har forhindret Sabine Kirchmeier-Andersen i at udøve sin initiativret i medfør af den kommunale styrelseslovs § 11.

Det er således ministeriets opfattelse, at de ved aflysningen af det ordinære byrådsmøde den 29. januar 2002 har forsømt at udføre en opgave, som er pålagt Dem i medfør af den kommunale styrelseslov.

Ministeriet har herved lagt til grund, at der ikke i kommunalbestyrelsen var enighed om, at mødet den 29. januar 2002 skulle aflyses, ligesom hverken De eller kommunalbestyrelsen har givet oplysninger om tungtvejende grunde, der gjorde en aflysning af mødet nødvendig. Det forhold, at der i givet fald kun måtte være det af Sabine Kirchmeier-Andersen ønskede dagsordenspunkt til behandling, er efter ministeriets opfattelse ikke en sådan tungtvejende grund.

2.8.3. Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at den kommunale styrelseslovs § 66 finder anvendelse i tilfælde, hvor en borgmester vægrer sig ved at drage omsorg for, at et rettidigt indgivet forslag til dagsordenspunkt til et kommunalbestyrelsesmøde sættes på dagsordenen. Der henvises til ovenfor under pkt. 2.2.3.1.

2.8.4. Det er endvidere Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at det fremgår af den kommunale styrelseslov, hvorledes Deres pligt til at sætte rettidigt indsendte forslag på det udkast til dagsorden, der udarbejdes af Dem, samt Deres pligt til at søge ordinære byrådsmøder afholdt, når der er sager til behandling, skal føres ud i livet.

2.8.5. Det er endvidere Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at den ovenfor omtalte retsstridige aflysning af mødet den 29. januar 2002 kan henføres til Dem som en forsættelig handling.

Ministeriet har i den forbindelse på baggrund af de foreliggende oplysninger lagt til grund, at De ved aflysningen af det ordinære byrådsmøde den 29. januar 2002 var bekendt med Sabine Kirchmeier-Andersens ønske om at få en sag optaget på dagsordenen for dette møde.

Ministeriet har endvidere lagt til grund, at De må antages at være bekendt med Deres pligter som borgmester efter den kommunale styrelseslov.

Endvidere skal det bemærkes, at ministeriet ikke finder at kunne lægge Deres oplysning om, at De mente at have besvaret det af Sabine Kirchmeier-Andersen fremsatte dagsordenspunkt under det ekstraordinære møde den 18. december 2001, til grund.

Ministeriet har herved lagt vægt på, at det ikke fremgår af beslutningsprotokollen fra det ekstraordinære møde den 18. december 2001, at der er behandlet et punkt, der svarer til det af Sabine Kirchmeier-Andersen ønskede dagsordenspunkt, herunder at der på dette møde som ønsket af Kirchmeier-Andersen blev fremlagt et udkast til besvarelse af tilsynsrådets brev af 7. december 2001.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på indholdet af Deres e-mail af 12. december 2001 til Sabine Kirchmeier-Andersen, hvoraf det fremgår, at det af Sabine Kirchmeier-Andersen ønskede dagsordenspunkt vil blive behandlet i det nye år.

2.8.6. Det er på denne baggrund Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Deres manglende efterkommelse af at optage det af byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersen ønskede punkt på byrådets dagsorden ved at aflyse et ordinært byrådsmøde den 29. januar 2002 er udtryk for en vægring, jf. den kommunale styrelseslov § 66, stk. 2,

fra Deres side med hensyn til opgaver, der er pålagt Dem i medfør af den kommunale styrelseslov.

2.9. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkninger vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt der har foreligge en grov eller gentagen vægring, der kan begrunde suspension i medfør af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2

2.9.1. Som ovenfor anført under pkt. 2.3., 2.5., og 2.8., er det Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at De som borgmester i tre tilfælde har vægret Dem ved at udføre en opgave, som er pålagt Dem efter den kommunale styrelseslov eller Farum Byråds beslutning, og at vægringen efter ministeriets opfattelse er omfattet af vægringsbegrebet i den kommunale styrelseslovs § 66.

Som ovenfor anført under pkt. 2.2. følger det af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2, at kommunalbestyrelsen ved grov eller gentagen vægring kan udpege et af sine medlemmer til at fungere som borgmester indtil videre.

Som ligeledes anført ovenfor under pkt. 2.2. vil Indenrigs- og Sundhedsministeriet i forbindelse med ministeriets prøvelse i medfør af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 3, af Farum Byråds beslutning om suspension skulle foretage en vurdering af, om en suspension står i rimeligt forhold til den forsømmelse, som borgmesterens vægring er udtryk for.

2.9.2. Ministeriet har ved vurderingen af, om de handlinger og undladelser, der efter ministeriets opfattelse i tre tilfælde er omfattet af vægringsbegrebet i den kommunale styrelseslovs § 66, er udtryk for en grov og gentagen vægring, lagt vægt på den indbyrdes sammenhæng mellem de tre tilfælde. Det er således efter ministeriets opfattelse en skærpente omstændighed i forhold til vurderingen af handlingernes og undladelsernes karakter, at der i alle tre tilfælde er tale om vægring, der knytter sig til byrådsmedlemmernes adgang til indsigt i Farum Kommunes økonomiske forhold. Ministeriet har herved lagt vægt på, at vægringen ved at forelægge optagelsen af et lån på 250 mio. kr. for byrådet indebærer, at byrådsmedlemmerne ikke får indsigt i en væsentlig økonomisk disposition for kommunen, at vægringen ved at udarbejde en retvisende oversigt over kommunens likviditet hindrer medlemmernes adgang til indsigt i kommunens økonomiske forhold, og at vægringen ved at optage byrådsmedlem Sabine Kirchmeier-Andersens dagsordenspunkt vedrører et dagsordenspunkt, der efter sit indhold vedrører byrådsmedlemmernes adgang til indsigt i kommunens økonomiske forhold.

Det er således ministeriets opfattelse, at de forsømmelser, der, jf. det ovenfor anførte, er omfattet af vægringsbegrebet i henhold til den kommunale styrelseslovs § 66, alle har været egnet til at skabe uklarhed for byrådsmedlemmerne om kommunens faktiske økonomiske forhold, hvorved byrådsmedlemmerne ikke har været i besiddelse af det fulde grund-

lag for at anvende et af de fundamentale kommunalpolitiske styringsredskaber - den kommunale økonomi.

Det er ministeriets opfattelse, at de nævnte forsømmelser udgør en væsentlig hindring for effektiviteten af det kommunale styrelsessystem i Farum Kommune.

2.9.3.1. For så vidt angår det ovenfor under **pkt. 2.3.** anførte vedrørende låneoptagelsen på 250 mio. kr. hos FIH har Indenrigs- og Sundhedsministeriet ved vurderingen af, om vægringen kan indgå i begrundelsen for suspension, lagt vægt på, at De ved at optage lånet uden forinden at indhente kommunalbestyrelsens godkendelse har afskåret kommunalbestyrelsen fra at tage stilling til, om det set ud fra en samlet vurdering af kommunens økonomiske forhold var hensigtsmæssigt at optage lånet, og derved afskåret byrådsmedlemmerne i at udøve et vigtigt redskab, kommunalbestyrelsen er tillagt efter den kommunale styrelseslov, til at få indsigt i en væsentlig økonomisk disposition for kommunen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ved vurderingen af grovheden tillige lagt betydelig vægt på det betydelige beløb, låneoptagelsen vedrørte.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere lagt vægt på, at De havde særlig anledning til forinden låneoptagelsen at forelægge spørgsmålet for kommunalbestyrelsen i forbindelse med forelæggelsen af spørgsmålet om køb af Farum Kaserne, og at De efter låneoptagelsen forsømte at oplyse byrådet om låneoptagelsen.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at De efter ministeriets opfattelse bevidst har undladt at forelægge spørgsmålet om låneoptagelsen for Farum Byråd, og at de oplysninger, De har givet Farum Byråd på mødet den 15. november 2001, var udformet på en sådan måde, at oversigterne var egnet til at bibringe byrådsmedlemmerne den fejlagtige opfattelse, at der ikke i kommunen var optaget lån.

Ministeriet har desuden lagt vægt på, at låneoptagelsen på 250 mio. kr. efter ministeriets opfattelse hovedsageligt ikke udspringer af et likviditetsbehov i forbindelse med købet af Farum Kaserne, men først og fremmest må ses som løsning på et stigende likviditetsproblem som følge af en grundlæggende ubalance i kommunens økonomi, som De forsømte at oplyse byrådet om, og at De ved lånets optagelse var vidende herom.

Ministeriet har endelig tillagt det en vis betydning, at låneoptagelsen først ca. ¾ år efter dets optagelse kom til byrådets kendskab ved, at et af byrådsmedlemmerne stillede Dem spørgsmål herom som følge af en planche, De fremviste på en konference for udvalgsformænd den 29. januar 2002.

2.9.3.2. For så vidt angår det ovenfor under **pkt. 2.5.** anførte vedrørende undladelse af udarbejdelse af oversigt over kommunens likviditet til hvert økonomiudvalgsmøde har Indenrigs- og Sundhedsministeriet ved vurderingen af, om vægringen kan indgå i begrun-

delsen for suspension, navnlig tillagt det betydning, at De efter ministeriets opfattelse har givet oplysninger om kommunens økonomiske forhold, der er egnet til at give byrådsmedlemmerne en fejlagtig opfattelse heraf, og at de pågældende oplysninger vedrører forhold, der har central betydning for kommunalbestyrelsens muligheder for at udøve økonomisk styring af kommunen.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at De har været medvirkende til at give byrådsmedlemmerne en fejlagtig opfattelse, der på væsentlig måde afviger fra de faktiske økonomiske forhold i kommunen.

2.9.3.3. For så vidt angår det ovenfor under pkt. 2.8. anførte vedrørende undladelsen af at efterkomme en anmodning fra et byrådsmedlem om at optage et punkt til behandling på byrådets dagsorden har Indenrigs- og Sundhedsministeriet tillagt det betydning ved vurderingen af, om vægringen kan indgå i begrundelsen for suspension, at der er tale om tilsidesættelse af en grundlæggende rettighed for byrådets medlemmer, som har afgørende betydning for medlemmernes muligheder for at varetage deres hverv.

Ministeriet har endvidere tillagt det betydning, at det omhandlede punkt vedrørte et svar til Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt, der i brev af 7. december 2001 havde udtrykt alvorlig bekymring om, hvorvidt medlemmerne af Farum Byråd behørigt varetager de pligter, deres hverv medfører, og i den forbindelse havde anmodet Farum Byråd om inden udgangen af februar 2002 at indsende en redegørelse til tilsynsrådet i den anledning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i den forbindelse tillagt det betydning, at en hurtig behandling af det omhandlede dagsordenspunkt efter ministeriets opfattelse var af væsentlig betydning for byrådsmedlemmernes muligheder for at anvende kommunens økonomi som styringsredskab.

Ministeriet har desuden tillagt det betydning, at det pågældende byrådsmedlem gentagne gange anmodede Dem om at optage det pågældende punkt til behandling på byrådets dagsorden.

Endelig har ministeriet tillagt det betydning, at De efter det oplyste indkaldte til ekstraordinære byrådsmøder den 18. december 2001, 15. januar, 8. februar og 7. marts 2002, og at det omhandlede dagsordenspunkt ikke var medtaget på nogen af møderne.

2.9.4. Det er på denne baggrund Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at De som borgmester i Farum Kommune groft og gentagne gange har vægret Dem med hensyn til udførelse af opgaver, som er pålagt Dem ved den kommunale styrelseslov eller Farum Byråds beslutning, og at denne vægning er omfattet af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets afgørelse er truffet på baggrund af en samlet vurdering af grovheden og omfanget af de forsømmelser, som jf. det ovenfor anførte efter ministeriets opfattelse er omfattet af vægringsbegrebet i den kommunale styrelseslovs § 66.

2.9.5. Det er endvidere ministeriets opfattelse ud fra en samlet vurdering af sagens oplysninger, at suspension af Dem som borgmester for Farum Kommune hviler på et sagligt grundlag, og at en suspension står i rimeligt forhold til karakteren af de handlinger og undladelser, som udgør den ovenfor omtalte vægring.

2.9.6. Efter ministeriets opfattelse vil der i denne vurdering kunne lægges vægt på, om kommunalbestyrelsen ved en beslutning eller på anden måde har givet Dem grund til at tro, at kommunalbestyrelsen udtrykkeligt eller stiltiende har godkendt vægringen. Endvidere vil der i denne vurdering kunne lægges vægt på den tid, der er gået, fra kommunalbestyrelsen fik kendskab til vægringen, til kommunalbestyrelsen traf suspensionsbeslutningen, herunder om kommunalbestyrelsen havde anledning til at reagere på et tidligere tidspunkt.

Det er i den forbindelse ministeriets opfattelse, at Farum Byråd ikke af den grund har afskåret sig fra muligheden af at træffe beslutning om suspension af Dem i medfør af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2.

For så vidt angår det ovenfor under **pkt. 2.3.** anførte vedrørende låneoptagelsen på 250 mio. kr. hos FIH er det forhold, at byrådet ifølge beslutningsprotokollen for mødet den 19. februar 2002 tog Deres orientering om det omhandlede lån til efterretning, efter ministeriets opfattelse ikke udtryk for, at byrådet udtrykkeligt eller stiltiende har godkendt vægringen.

Efter ministeriets opfattelse indeholder beslutningen om at tage orienteringen om den omhandlede lånoptagelse til efterretning ikke en bedømmelse af de oplysninger, De som borgmester har givet, og derfor ikke en godkendelse af vægringen. Det bemærkes herved, at der heller ikke i forbindelse med omstændighederne omkring byrådsbeslutningen er fremkommet oplysninger, der giver grundlag for en sådan antagelse.

Efter ministeriets opfattelse havde Farum Byråd heller ikke en sådan anledning til at reagere på et tidligere tidspunkt end suspensionsbeslutningen, at byrådet herved har afskåret sig fra muligheden for suspension.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at byrådet kort tid efter orienteringen den 19. februar 2002 besluttede at suspendere Dem som borgmester.

For så vidt angår det ovenfor under **pkt. 2.5.** anførte vedrørende undladelsen af udarbejdelsen af likviditetsoversigter kan det forhold, at økonomiudvalget efter det oplyste ikke på mødet har bedt om en ændret udformning af de af Dem fremlagte økonomiske oversigter,

efter ministeriets opfattelse ikke tillægges betydning henset netop til oversigternes egnethed til at bibringe modtageren en fejlagtig opfattelse af de økonomiske forhold i Farum Kommune. Ministeriet har herved lagt til grund, at der på dette møde blev stillet en række spørgsmål vedrørende det fremlagte talmateriale.

2.9.7. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere ikke på baggrund af oplysningerne i sagen fundet grundlag for at fastslå, at Farum Byråds beslutning om suspension i medfør af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2, er udslag af politisk forfølgelse.

Det er i den forbindelse ministeriets opfattelse, at Farum Byråds beslutning om suspension er tilstrækkeligt begrundet i de ovenfor nævnte saglige hensyn, uanset om beslutningen eventuelt tillige er båret af et politisk ønske.

3. Indenrigs- og Sundhedsministeriets afgørelse

Indenrigs- og sundhedsministeriet stadfæster af de ovenfor anførte grunde Farum Byråds beslutning om i medfør af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 2, at suspendere Dem som borgmester og udpege byrådsmedlem Paul Wachtell som borgmester indtil videre med den virkning, at byrådsmedlem Paul Wachtell overtager samtlige opgaver, som påhviler borgmesteren.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets stadfæstelse medfører, at Farum Byråds beslutning om suspension straks træder i kraft, jf. den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 3, 2. pkt.

Det kan oplyses, at det følger af den kommunale styrelseslovs § 66, stk. 4, at Farum Byråd straks herefter skal rejse sag ved domstolene til efterprøvelse af, om betingelserne for byrådets beslutning om suspension af Dem er til stede, og at De anses som endeligt afsat som borgmester, såfremt domstolene finder, at betingelserne for suspension af Dem er til stede.

Kopi af dette brev er sendt til Farum Byråd og Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt.

Lars Løkke Rasmussen / Christian Schönau